

Zlecający:

GMINA BOGUCHWAŁA

36-040 Boguchwała, ul. Doktora Tkaczowa
tel.: (0-17) 875 52 00, fax.: (0-17) 875 52 00

Wykonawca:

**Przedsiębiorstwo Geologiczne
POLGEOL S.A.**

03-908 Warszawa, ul. Berezyńska 39
tel.: (0-22) 617 30 31; fax.: (0-22) 617 42 21

**PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA GMINY BOGUCHWAŁA
NA LATA 2012 - 2015,
Z PERSPEKTYWĄ NA LATA 2016- 2019**

miejsowość:	Boguchwała
gmina:	Boguchwała
powiat:	rzeszowski
województwo:	podkarpackie

Opracowała:

mgr Izabella Gryszkiewicz

Dyrektor:

Warszawa, luty 2012

Spis treści

STRESZCZENIE W JĘZYKU NIETECHNICZNYM	2
1. WSTĘP	5
2. CELE I ZASADY POLITYKI EKOLOGICZNEJ	8
2.1. Zasady polityki ekologicznej państwa	8
2.1.1. Dokumenty krajowe	10
2.1.2. Polityka ekologiczna na poziomie wojewódzkim	14
2.1.3. Polityka ekologiczna na poziomie powiatu	16
2.1.4. Polityka ekologiczna na poziomie gminy	16
2.2. Limity racjonalnego wykorzystania zasobów środowiska	19
2.3. Stopień realizacji programu ochrony środowiska dla gminy Boguchwała na lata 2008-2011 z perspektywa na lata 2012-2015	20
3. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA GMINY BOGUCHWAŁA	23
3.1. Położenie geograficzne i administracyjne	23
3.2. Struktura gruntów	25
3.3. Demografia	26
3.4. Gospodarka	30
3.5. Infrastruktura	33
3.5.1. Drogi	33
3.5.2. Sieć wodno-kanalizacyjna	34
3.5.3. Gazownictwo	37
3.5.4. Telekomunikacja	38
3.5.5. Elektroenergetyka	39
3.6. Warunki geologiczne i geomorfologiczne	40
3.7. Warunki przyrodnicze	41
3.8. Klimat	43
4. OCENA AKTUALNEGO STANU ŚRODOWISKA	46
4.1. Powietrze atmosferyczne	46
4.2. Wody powierzchniowe i podziemne	50
4.2.1. Zasoby wód i ich wykorzystanie	50
4.2.2. Zaopatrzenie w wodę	52
4.2.3. Ochrona wód	53
4.2.4. Gospodarka wodno-ściekowa	55
4.3. Gleby	56
4.3.1. Stan gleb	56
4.3.2. Sposób użytkowania gleb	57
4.4. Formy ochrony przyrody	58
4.5. Lasy	63
4.6. Zanieczyszczenie i zagrożenie środowiska	63
4.6.1. Hałas	63
4.6.2. Zagrożenia naturalne	66
4.6.3. Odpady	67
4.6.4. Promieniowanie elektromagnetyczne	75
4.6.5. Poważne awarie	76
4.6.6. Tereny zdegradowane i zdewastowane	77

4.6.7. Zanieczyszczenia transgraniczne	78
4.7. Odnawialne źródła energii	78
4.7.1. Elektrownie wiatrowe	78
4.7.2. Kolektory słoneczne	82
4.7.3. Energia geotermalna	83
4.7.4. Energetyka wodna	84
4.7.5. Biogaz i biomasa	84
4.8. Nakłady inwestycyjne poniesione na ochronę środowiska i gospodarkę wodną	85
5. CELE I KIERUNKI DZIAŁAŃ O CHARAKTERZE SYSTEMOWYM	86
5.1. Wzmocnienie instytucjonalne	86
5.2. Stymulowanie rozwoju gospodarczego gminy	86
5.3. Edukacja ekologiczna, dostęp do informacji, poszerzenie dialogu społecznego	87
5.4. Aspekty ekologiczne w planowaniu przestrzennym	88
5.5. Aktywacja rynku na rzecz ochrony środowiska oraz zarządzania środowiskowego. Mechanizmy prawno-ekonomiczne i finansowe.	88
6. STRATEGIA DZIAŁAŃ W ZAKRESIE OCHRONY I POPRAWY STANU ŚRODOWISKA	90
6.1. Ochrona i efektywne wykorzystanie zasobów wodnych - Priorytet 1	92
6.2. Przeciwdziałanie zagrożeniom środowiska - Priorytet 2	94
6.3. Gospodarka odpadami - Priorytet 3	97
6.4. Pozyskiwanie energii ze źródeł odnawialnych i energooszczędność - Priorytet 4	99
6.5. Ochrona różnorodności biologicznej i krajobrazu oraz zrównoważony rozwój lasów- Priorytet 5	102
6.6. Ochrona powietrza atmosferycznego, klimatu i warstwy ozonowej - Priorytet 6	106
6.7. Ochrona powierzchni ziemi i przywrócenie wartości użytkowej gleb- Priorytet 7	108
6.8. Ochrona przed hałasem i promieniowaniem elektromagnetycznym - Priorytet 8	110
6.9. Ochrona zasobów kopalin - Priorytet 9	112
7. ZARZĄDZANIE PROGRAMEM	114
7.1. Struktura zarządzania programem	114
7.2. Instrumenty i narzędzia realizacji programu	115
7.3. Metody i częstotliwość przeprowadzania analizy realizacji ustaleń programu	118
8. ASPEKTY FINANSOWE REALIZACJI PROGRAMU	118
8.1. Źródła finansowania programu	118
8.2. Finansowanie przedsięwzięć przez instrumenty finansowe	120
8.3. Nakłady na realizację programu	124
9. ANALIZA ODDZIAŁYWANIA PROGRAMU NA ŚRODOWISKO	125
10. UDZIAŁ SPOŁECZEŃSTWA W OPRACOWANIU PROGRAMU	126
11. METODY KONTROLI PROGRAMU	126
12. UŻYTE SKRÓTY	128
13. WAŻNIEJSZE MATERIAŁY ŹRÓDŁOWE	129

STRESZCZENIE W JĘZYKU NIETECHNICZNYM

Podstawa prawna:

Na podstawie art. 17 ust. 1 Ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2008 r. Nr 25, poz. 150) Burmistrz Miasta i Gminy Boguchwała w celu realizacji polityki ekologicznej państwa, sporządza Gminny program ochrony środowiska, który zgodnie z art. 18 ust.1 tejże ustawy uchwalany jest przez Radę Gminy.

Cele, i założenia programu

Nadrzędnym celem Programu jest wdrożenie polityki ekologicznej państwa na obszarze gminy. Główne założenia „Programu ochrony środowiska dla gminy Boguchwała” wynikają z celów, kierunków działań i limitów określonych w polityce ekologicznej państwa, województwa podkarpackiego i powiatu rzeszowskiego, oceny aktualnego stanu środowiska oraz obowiązujących przepisów odnoszących się do ochrony środowiska (przepisy prawa krajowego i Unii Europejskiej oraz porozumienia i konwencje międzynarodowe). Uwzględniono ponadto kierunki i możliwości rozwoju gminy określone w dokumentach strategicznych na poziomie krajowym, wojewódzkim, powiatowym i gminnym oraz w dokumentach branżowych, możliwości finansowania inwestycji oraz wyniki raportu z wykonania „Programu ochrony środowiska dla gminy Boguchwała na lata 2008 – 2011 z perspektywą na lata 2012 – 2015”.

Problemy ekologiczne gminy Boguchwała

Wyniki prowadzonej polityki w zakresie poprawy stanu środowiska wskazują na powolną, ale sukcesywną tendencję poprawy jakości stanu środowiska. Pomimo tego nadal rozwiązywania wymagają problemy ekologiczne gminy takie jak: brak pełnego zaopatrzenia ludności w wodę pitną o wysokich parametrach jakościowych (sieci wodociągowe), brak w pełni sprawnego systemu gospodarowania odpadami, w szczególności w zakresie pozyskiwania surowców wtórnych oraz zbiórki odpadów niebezpiecznych, elektronicznych i wielkogabarytowych.

Nie są też wykorzystywane w pełni atuty gminy dotyczące możliwości produkcji energii odnawialnej pomimo sprzyjających warunków, jak też ekspozycja walorów gminy w zakresie ekologicznego rolnictwa, agroturystyki i turystyki ekologicznej. Pomimo, że dużo w tym kierunku działań jest podejmowanych pozostało jeszcze wiele do zrobienia. Zależy to jednak od możliwości finansowych oraz poziomu świadomości ekologicznej mieszkańców gminy.

Strategia działań w gminie Boguchwała w zakresie ochrony środowiska

Cele strategiczne założone w Programie realizowane będą poprzez działania inwestycyjne i organizacyjne. Inwestycje ochrony środowiska przyczynią się do: zmniejszenia degradacji środowiska przyrodniczego, podniesienia jakości życia mieszkańców, zwiększenia konkurencyjności gospodarki gminy. Działania organizacyjne pozwolą na rozwój struktur i narzędzi zarządzania środowiskiem oraz monitoringu środowiska. Określone w Programie działania są skierowane do wszystkich podmiotów mających prawn-finansowe możliwości ich podejmowania.

Priorytety ekologiczne w zakresie ochrony i poprawy stanu środowiska

Przyjmuje się następujące priorytety wg stopnia ważności i pilności ich realizacji:

- Priorytet 1 - Ochrona wód i efektywne wykorzystanie zasobów wodnych
- Priorytet 2 - Przeciwdziałanie zagrożeniom środowiska
- Priorytet 3 - Gospodarka odpadami

- Priorytet 4 - Pozyskiwanie energii ze źródeł odnawialnych
- Priorytet 5 - Ochrona przyrody, różnorodności biologicznej i krajobrazu oraz zrównoważony rozwój lasów
- Priorytet 6 - Ochrona powietrza atmosferycznego, klimatu i warstwy ozonowej
- Priorytet 7 - Ochrona powierzchni ziemi i przywrócenie wartości użytkowej gleb
- Priorytet 8 - Ochrona przed hałasem i promieniowaniem elektromagnetycznym
- Priorytet 9 - Ochrona zasobów kopalin

W ramach każdego z tych priorytetów wyznaczono cele ekologiczne średniookresowe do 2019 r. i krótkookresowe do 2015 r., oraz działania inwestycyjne i nieinwestycyjne, zapewniające osiągnięcie przyjętych celów.

Prognoza poprawy stanu środowiska do 2019 r.

Program realizowany będzie poprzez działania inwestycyjne, których efektem będzie zmniejszenie degradacji środowiska przyrodniczego, podniesienie jakości życia mieszkańców, zwiększenie konkurencyjności gospodarki oraz poprzez działania organizacyjne dotyczące rozwoju struktur i narzędzi zarządzania środowiskiem.

Przyjmuje się, że do 2019 r. stan środowiska w zakresie: ochrony wód, ochrony powietrza, gospodarki odpadami oraz udziału energii wykorzystywanej ze źródeł odnawialnych poprawi się zgodnie z założeniami. Zakłada się, iż realizacja działań w ramach określonych celów ekologicznych doprowadzi między innymi do tego, że :

- poprawi się jakość wód i wzrastać będzie racjonalizacja zużycia wody, gmina będzie w pełni skanalizowana,
- uporządkowana zostanie gospodarka ściekowa zgodnie z wymogami Dyrektywy 91/271/EWG (modernizacja, rozbudowa i budowa systemów kanalizacji zbiorczej oraz oczyszczalni i podczyszczalni ścieków, optymalizacja wykorzystania istniejących oczyszczalni);
- jakość wody pitnej sukcesywnie będzie dostosowywana do wymaganych standardów;
- sukcesywnie ograniczane będą zagrożenia przeciwpowodziowe i osuwiskami;
- usprawniona zostanie gospodarka odpadami – opracowane i wdrożone zostaną rozwiązania organizacyjne, zapewniające właściwe, bieżące zarządzanie strumieniami odpadów oraz zbudowana zostanie większość potencjału technicznego niezbędnego do prowadzenia selektywnej zbiórki, odzysku, unieszkodliwiania i transportu odpadów;
- ograniczany będzie ponadnormatywny hałas (zwłaszcza hałas drogowy), poprzez realizację działań pozainwestycyjnych i inwestycyjnych;
- zwiększony zostanie udział energii wytwarzanej ze źródeł odnawialnych;
- utrzymywane będą standardy, zapewniające wysoką jakość powietrza poprzez minimalizację zanieczyszczeń pochodzących z tzw. „niskiej emisji”;
- kontynuowane będą działania ochrony zasobów wodnych, ochrony przyrody i krajobrazu, ochrony kopalin, ochrony lasów i zwiększania lesistości tj. utrzymywany będzie dobry stan zasobów;
- respektowanie będą zadania wynikające z porozumień i konwencji międzynarodowych oraz prawa krajowego i Unii Europejskiej;
- podniesie się poziom świadomości ekologicznej i akceptacji społecznej dla prowadzonych działań ochronnych (m.in. poprzez edukację ekologiczną i zapewnienie dostępu do informacji o środowisku).

Struktura zarządzania programem i kontrola realizacji programu

Organem odpowiedzialnym za wdrażanie i koordynację działań określonych w Programie jest Burmistrz Miasta i Gminy Boguchwała. Realizowany będzie, zgodnie z kompetencjami, przez organy ochrony środowiska oraz podmioty działające na rzecz zrównoważonego rozwoju regionu. Podstawowy podział kompetencji wojewody, marszałka województwa, starostów i organów gmin w zakresie ochrony środowiska dokonywany jest w trybie art. 376-382 ustawy Prawo ochrony środowiska.

Analiza i ocena realizacji przedsięwzięć określonych w Programie (w tym skutków dla środowiska), prowadzona będzie przy pomocy monitoringu opierającego się o dane własne, dane statystyczne (GUS i US w Rzeszowie), raporty Państwowego Monitoringu Środowiska (w tym WIOŚ w Rzeszowie), a także o informacje uzyskane od jednostek realizujących przepisy ustawy Prawa ochrony środowiska, w szczególności organów ochrony środowiska oraz administracji zespolonej i niezespolonej. Obowiązkiem Burmistrza jest sporządzanie co 2 lata raportu z wykonania Programu, przedstawianego Radzie Gminy.

Koszty i źródła finansowania programu

Nakłady na realizację polityki ekologicznej gminy Boguchwała oszacowane zostały na podstawie: danych dotyczących kosztów realizacji przedsięwzięć priorytetowych, informacji uzyskanych od instytucji odpowiedzialnych i związanych z realizacją ochrony, możliwości finansowych gminy oraz możliwości finansowania przedsięwzięć środowiskowych w latach 2012-2015 ze środków zewnętrznych.

Podział środków finansowych, szczególnie unijnych, zależeć będzie od ilości i jakości projektów przygotowanych i realizowanych zgodnie z wymogami Unii Europejskiej (według, których część kosztów inwestycji pokryte musi być ze środków własnych) oraz wymaganiami określonymi w programach branżowych.

Realizacja programu ochrony środowiska realizowana będzie za pomocą środków własnych i dostępnych środków zewnętrznych pochodzących z funduszy krajowych i zagranicznych.

1.WSTĘP

Niniejsze opracowanie sporządzono zgodnie z ustawą z dnia 27 kwietnia 2001 r. *Prawo ochrony środowiska* (Dz. U. z 2008 r. Nr 25, poz. 150 z późn. zm.), która wprowadziła obowiązek wykonywania programów ochrony środowiska dla województw, powiatów i gmin. Uwzględniono przy tym zalecenia zawarte w „Wytocznych sporządzania programów ochrony środowiska na szczeblu regionalnym i lokalnym” (Ministerstwo Środowiska, 2002). Opracowanie to stanowi aktualizację wcześniej przyjętego Programu ochrony środowiska dla gminy Boguchwała obejmującego lata 2008-2011 z perspektywą na lata 2012-2015 (Uchwała Rady Miejskiej Nr XXXVII/398/09 z dn. 26.03.2009).

Program ochrony środowiska sporządzany został w celu realizacji polityki ekologicznej państwa i obowiązkowo powinien określać:

- cele ekologiczne,
- priorytety ekologiczne,
- rodzaj i harmonogram działań proekologicznych,
- środki niezbędne do osiągnięcia celów, w tym mechanizmy prawno-ekonomiczne i środki finansowe,
- poziom celów długoterminowych - dla obszarów o stwierdzonych, przekroczonych standardach jakości środowiska.

Jak stanowi art. 14 ust. 2 Prawa ochrony środowiska – Program ochrony środowiska należy sporządzać na 4 lata, z uwzględnieniem 4 kolejnych lat.

„Program Ochrony Środowiska dla Gminy Boguchwała na lata 2012-2015, z uwzględnieniem perspektywy na lata 2016-2019”, powinien być spójny z polityką ekologiczną państwa, województwa podkarpackiego, a także powiatu rzeszowskiego. W związku, z tym program ten dla zapewnienia spójności z celami określonymi w programach wyższego szczebla opiniowany będzie przez organ wykonawczy powiatu.

Gminny program ochrony środowiska powinien zawierać, co najmniej, następujące zagadnienia:

- 1) określenie stanu wyjściowego, czyli uwarunkowań realizacji programu ochrony środowiska, w szczególności:
 - a) zmian stanu środowiska w kontekście rozwoju gospodarczego gminy w ciągu lat, jakie upłynęły od przyjęcia obowiązującego programu ochrony środowiska – analiza powinna obejmować takie zagadnienia jak:
 - ochrona i poprawa jakości środowiska (ochrona wód i kształtowanie stosunków wodnych, gospodarka odpadami, zapobieganie zanieczyszczeniom i zagrożeniom

takim jak: hałas i wibracje, pola elektromagnetyczne, poważne awarie, zanieczyszczeń powietrza, a także przeciwdziałanie zmianom klimatu, zapewnienie bezpieczeństwa chemicznego i biologicznego, ochrona przyrody, krajobrazu i różnorodności biologicznej,

- racjonalne użytkowanie zasobów środowiska (zmniejszenie materiałochłonności, wodochłonności, energochłonności i odpadowości gospodarki, energia odnawialna, ochrona gleb i rekultywacja terenów zdegradowanych, ochrona kopalin, wzbogacanie i racjonalne użytkowanie lasów,
- działania systemowe takie jak: m.in. edukacja ekologiczna, dostęp do informacji i poszerzanie dialogu społecznego, wzmocnienie instytucjonalne, innowacje;

a) określenie problemów środowiskowych jakie pozostają do rozwiązania:

b) określenie zmian stanu prawnego powiatu od czasu przyjęcia poprzedniego programu (o ile nastąpiły)

2) uwzględnienie wyników raportów z wykonania aktualnego programu ochrony środowiska, które powinny być sporządzane co najmniej raz na 2 lata, w tym wykaz działań na rzecz środowiska jakie zrealizowano są na terenie gminy od czasu przyjęcia aktualnego programu, w trakcie realizacji bądź, których nie zrealizowano (z podaniem przyczyn), wykaz ten winien zawierać informację o terminach i środkach finansowych przeznaczonych na realizację przedsięwzięć;

3) część strategiczną dotyczącą poprawy i ochrony środowiska w rozbiciu na cele średniookresowe (najbliższe 8 lat) i krótkookresowe (najbliższe 4 lata), określenie celów i działań priorytetowych możliwych do realizacji w okresie programowania (z treści dokumentu powinno wynikać uzasadnienie priorytetu);

4) określenie sposobów realizacji programu, które pomocne będą przy jego okresowej, obowiązkowej ocenie tj:

a) narzędzia i instrumenty realizacji programu,

b) harmonogram realizacji poszczególnych zadań i nakłady na realizację programu (termin realizacji, wielkość nakładów, źródła finansowania i jednostki odpowiedzialne za realizację programu),

c) określenie sposobów kontroli realizacji programu (procedury kontroli, wskaźniki efektywności realizacji programu: presji na środowisko, stanu środowiska i reakcji oraz procedury weryfikacji programu);

- 5) określenie zadań własnych gminy – przedsięwzięcia, które będą finansowane w całości lub części ze środków będących w dyspozycji gminy (pełny zakres informacji niezbędny do ich realizacji);
- 6) określenie zadań koordynowanych – pozostałe zadania związane z realizacją zadań ochrony i racjonalnego wykorzystania zasobów środowiska, które są finansowane ze środków przedsiębiorstw oraz ze środków zewnętrznych, będących w dyspozycji organów i instytucji szczebla wyższego i instytucji działających na terenie gminy, ale podległych bezpośrednio organom wyższego szczebla;
- 7) uwzględnienie ponadlokalnych celów ekologicznych realizowanych przez gminę;
- 8) wyniki postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko skutków realizacji gminnego programu ochrony środowiska;

„Program ochrony środowiska dla gminy Boguchwała” został wykonany przez Przedsiębiorstwo Geologiczne POLGEOL S.A. na zlecenie Gminy Boguchwała, na podstawie umowy z dnia 21 grudnia 2011 roku.

2. CELE I ZASADY POLITYKI EKOLOGICZNEJ

2.1. Zasady polityki ekologicznej państwa

Nadrzędnym celem „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Boguchwała na lata 2012-2015, z perspektywą na lata 2016- 2019” jest wdrożenie polityki ekologicznej państwa, województwa podkarpackiego oraz powiatu rzeszowskiego na obszarze gminy.

Strategiczny cel polityki ekologicznej państwa na lata 2009-2012 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2016” to „Zapewnienie bezpieczeństwa ekologicznego kraju (mieszkańców, zasobów przyrodniczych i infrastruktury społecznej) i tworzenie podstaw do zrównoważonego rozwoju społeczno-gospodarczego”.

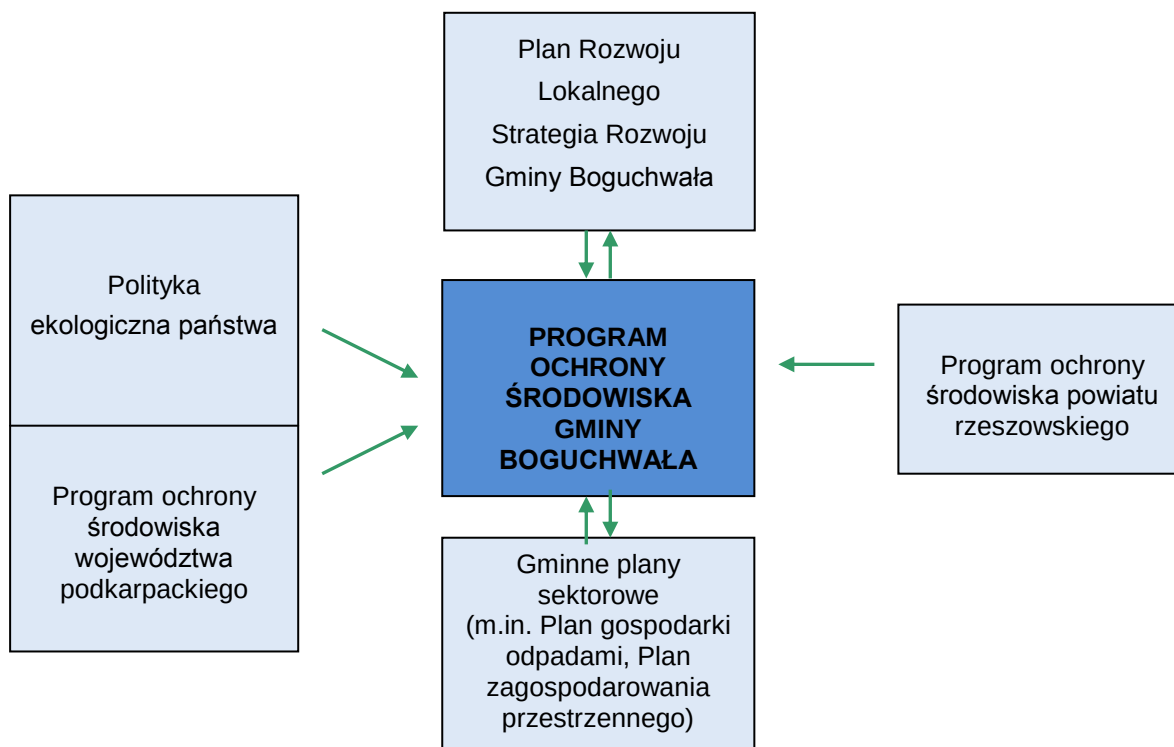
Cele ekologiczne założone w Programie realizowane będą poprzez działania inwestycyjne i organizacyjne. Inwestycje ochrony środowiska przyczynią się do: zmniejszenia degradacji środowiska przyrodniczego, podniesienia jakości życia mieszkańców, tworzenia nowych miejsc pracy w sektorach działalności gospodarczej związanej z turystyką, zwiększenia konkurencyjności gospodarki województwa. Działania organizacyjne pozwolą na rozwój struktur i narzędzi zarządzania środowiskiem oraz monitoringu środowiska. Określone w Programie działania są skierowane do wszystkich podmiotów mających prawno-finansowe możliwości ich podejmowania.

Drugim strategicznym dokumentem, który został uwzględniony przy sporządzaniu „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Boguchwała” jest „Programu ochrony środowiska województwa podkarpackiego na lata 2007-2010 z uwzględnieniem perspektyw na lata 2011-2014” , przyjęty uchwałą nr XXII/379/08 sejmiku województwa podkarpackiego z dnia 26 maja 2008 r.

Dokument ten tworzy ramy, w które wpisują się powiatowe i gminne programy ochrony środowiska będące instrumentem realizacji lokalnej polityki w dziedzinie ochrony środowiska.

Integralną częścią „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Boguchwała na lata 2012-2015, z perspektywą na lata 2016- 2019” jest „Plan Gospodarki Odpadami dla Gminy Boguchwała”.

Ryc.1.Korelacje Programu z innymi dokumentami.

Opracowanie wykonano na bazie materiałów zebranych w trakcie wykonywania Programu takich jak:

- dane o stanie środowiska na terenie powiatu rzeszowskiego i gminy Boguchwała (WIOŚ Rzeszów)
- informacje zawarte w Planie rozwoju lokalnego,
- ankiety,
- dane statystyczne,
- dane UM Boguchwała

O przyjęciu określonych celów, kierunków działań i priorytetów w strategii działań na rzecz ochrony środowiska, jego poprawy i racjonalnego wykorzystania zdecydowały głównie następujące aspekty:

- a) specyfika gminy
- b) analiza stanu środowiska obejmująca:
 - analizę problemów z dziedziny ochrony środowiska istotnych dla gminy
 - analizę problemów możliwych do rozwiązania na poziomie gminy
 - diagnozę istniejącego stanu środowiska,

- c) krajowe, wojewódzkie, powiatowe i gminne dokumenty strategiczne, nakreślające kierunki rozwoju społeczno-gospodarczego oraz przewidujące realizację zadań z dziedziny ochrony środowiska wynikające z integracji z Unią Europejską,
- d) opinie i wnioski zebrane na etapie opracowywania i opiniowania Programu oraz w okresie jego udostępniania do publicznego wglądu dotyczące:
 - proponowanych przedsięwzięć,
 - priorytetów o znaczeniu lokalnym i ponadlokalnym,
 - konieczności cyklicznej weryfikacji celów zawartych w Programie

Burmistrz Miasta i Gminy Boguchwała winien co 2 lata przekazywać Radzie Gminy oraz Zarządowi Powiatu Rzeszowskiego raport z realizacji Programu. Natomiast przynajmniej co 4 lata Program należy aktualizować.

Struktura Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Boguchwała została tak skonstruowana aby zawartość programu była przejrzysta, kompatybilna z programami wyższego rzędu (Programem ochrony środowiska województwa podkarpackiego, Programem ochrony środowiska powiatu rzeszowskiego,) a także Polityką ekologiczną państwa.

W programie znajduje się odniesienie do wszystkich priorytetów ekologicznych jakie znajdują się w Polityce ekologicznej państwa i województwa podkarpackiego, przy czym niektóre priorytety i cele (mniej istotne z punktu widzenia specyfiki gminy) zostały potraktowane w sposób uproszczony (informacja o nich jest mniej szczegółowa).

Podjęcie takie zapewnia spójność pomiędzy Polityką ekologiczną państwa oraz programami ochrony środowiska przyjętymi na wszystkich szczeblach zarządzania.

2.1.1. Dokumenty krajowe

Dokumentem wyjściowym, który stanowi podstawę tworzenia programów ochrony środowiska na szczeblu wszystkich jednostek administracyjnych jest „Polityka ekologiczna Państwa na lata 2009-2012, z perspektywą do roku 2016” zatwierdzona przez Sejm RP w dniu 22 maja 2009 r. Opiera się on na konstytucyjnej zasadzie zrównoważonego rozwoju, dlatego jej zalecenia muszą być uwzględniane we wszystkich dokumentach strategicznych oraz programach, których realizacja może mieć wpływ na stan środowiska.

Zachowano strukturę dokumentu podobną do „Polityki ekologicznej Państwa”, inaczej akcentując potrzebę działań uznanych jako priorytetowe.

Cele realizacyjne nadrzędnego celu polityki ekologicznej państwa (priorytety) to:

1. Wzmocnienie systemu zarządzania ochroną środowiska.
2. Ochrona dziedzictwa przyrodniczego i racjonalne wykorzystanie zasobów przyrody.
3. Zrównoważone wykorzystanie materiałów wody i energii.
4. Dalsza poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego dla ochrony zdrowia mieszkańców Polski.
5. Ochrona klimatu

Podstawowe cele i kierunki działań o charakterze systemowym to:

- doprowadzenie do sytuacji, w której projekty dokumentów strategicznych wszystkich sektorów gospodarki będą, zgodnie z obowiązującym w tym zakresie prawem, poddawane procedurze oceny oddziaływania na środowisko i wyniki tej oceny będą uwzględniane w ostatecznych wersjach tych dokumentów.
- uruchomienie takich mechanizmów prawnych, ekonomicznych i edukacyjnych, które prowadziłyby do rozwoju proekologicznej produkcji towarów oraz do świadomych postaw konsumenckich zgodnie z zasadą rozwoju zrównoważonego. Działania te powinny objąć pełną internalizację kosztów zewnętrznych związanych z presją na środowisko.
- jak najszerze przystępowanie do systemu EMAS, rozpowszechnianie wiedzy wśród społeczeństwa o tym systemie i tworzenie korzyści ekonomicznych dla firm i instytucji będących w systemie.
- podnoszenie świadomości ekologicznej społeczeństwa, zgodnie z zasadą „myśl globalnie, działaj lokalnie”, prowadzącą do:
 - proekologicznych zachowań konsumenckich,
 - prośrodowiskowych nawyków i pobudzenia odpowiedzialności za stan środowiska,
 - organizowania akcji lokalnych służących ochronie środowiska,
 - uczestniczenia w procedurach prawnych i kontrolnych dotyczących ochrony środowiska.
- zwiększenie roli polskich placówek badawczych we wdrażaniu ekoinnowacji w przemyśle oraz w produkcji wyrobów przyjaznych dla środowiska oraz doprowadzenie do zadowalającego stanu systemu monitoringu środowiska.
- stworzenie systemu prewencyjnego, mającego na celu zapobieganie szkodom w środowisku i sygnalizującego możliwość wystąpienia szkody.

- przywrócenie właściwej roli planowania przestrzennego na obszarze całego kraju, w szczególności dotyczy to miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, które powinny być podstawą lokalizacji nowych inwestycji.

Pozostałe cele średniookresowe polityki ekologicznej (do 2016 r.) dotyczą:

- ochrona przyrody
 - 1) zachowanie bogatej różnorodności biologicznej polskiej przyrody na różnych poziomach organizacji: na poziomie wewnątrzgatunkowym (genetycznym), gatunkowym oraz ponadgatunkowym 26 (ekosystemowym), wraz z umożliwieniem zrównoważonego rozwoju gospodarczego kraju, który w sposób niekonfliktowy współistnieje z różnorodnością biologiczną.
- ochrona i zrównoważony rozwój lasów
 - 1) dalsze prace w kierunku racjonalnego użytkowania zasobów leśnych przez kształtowanie ich właściwej struktury gatunkowej i wiekowej, z zachowaniem bogactwa biologicznego. Oznacza to rozwijanie idei trwale zrównoważonej i wielofunkcyjnej gospodarki leśnej.
- racjonalne gospodarowanie zasobami wody
 - 1) racjonalizacja gospodarowania zasobami wód powierzchniowych i podziemnych w taki sposób, aby uchronić gospodarkę narodową od deficytów wody i zabezpieczyć przed skutkami powodzi oraz zwiększenie samofinansowania gospodarki wodnej,
 - 2) dążenie do maksymalizacji oszczędności zasobów wodnych na cele przemysłowe i konsumpcyjne,
 - 3) zwiększenie retencji wodnej,
 - 4) skuteczna ochrona głównych zbiorników wód podziemnych przed zanieczyszczeniem.
- ochrona powierzchni ziemi
 - 1) rozpowszechnianie dobrych praktyk rolnych i leśnych, zgodnych z zasadami rozwoju zrównoważonego,
 - 2) przeciwdziałanie degradacji terenów rolnych, łąkowych i wodno-błotnych przez czynniki antropogenne,
 - 3) zwiększenie skali rekultywacji gleb zdegradowanych i zdewastowanych, przywracając im funkcję przyrodniczą, rekreacyjną lub rolniczą.
- gospodarowanie zasobami geologicznymi
 - 1) doskonalenie prawodawstwa dotyczącego ochrony zasobów kopalin i wód podziemnych,

- 2) ograniczenie presji wywieranej na środowisko podczas prowadzenia prac geologicznych i eksploatacji kopalin,
- 3) eliminacja nielegalnej eksploatacji kopalin,
- 4) wzmocnienie ochrony niezagospodarowanych złóż kopalin w procesie planowania przestrzennego,
- 5) wykonanie bilansu pojemności struktur geologicznych, w których możliwa jest sekwestracja dwutlenku węgla na terenie Polski,
- 6) rozpoznanie geologiczne złóż soli kamiennej, wyczerpanych złóż ropy i innych struktur geologicznych pod kątem magazynowania ropy naftowej i gazu ziemnego oraz składowania odpadów, w tym promieniotwórczych,
- 7) dokończenie dokumentowania zasobów dyspozycyjnych wód leczniczych i termalnych oraz głównych zbiorników wód podziemnych.

▪ środowisko a zdrowie

- 1) dalsza poprawa stanu zdrowotnego mieszkańców w wyniku wspólnych działań sektora ochrony środowiska z sektorem zdrowia oraz skuteczny nadzór nad wszystkimi w kraju instalacjami będącymi potencjalnymi źródłami awarii przemysłowych powodujących zanieczyszczenie środowiska.

▪ jakość powietrza

- 1) dążenie do spełnienia przez RP zobowiązań wynikających z Traktatu Akcesyjnego oraz z dwóch dyrektyw unijnych,
- 2) całkowita likwidacja emisji substancji niszczących warstwę ozonową przez wycofanie ich z obrotu i stosowania na terytorium Polski.

▪ ochrona wód

- 1) 75% redukcji całkowitego ładunku azotu i fosforu w ściekach komunalnych kończąc krajowy program budowy oczyszczalni ścieków i sieci kanalizacyjnych dla wszystkich aglomeracji powyżej 2 000 RLM.
- 2) przywrócenie dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych w całym kraju,
- 3) realizacja Bałtyckiego Programu Działań dotyczącego walki z eutrofizacją wód Bałtyku.

▪ gospodarka odpadami

- 1) utrzymanie tendencji oddzielenia ilości wytwarzanych odpadów od wzrostu gospodarczego kraju (mniej odpadów na jednostkę produktów, mniej opakowań, dłuższe okresy życia produktów itp.),

- 2) znaczne zwiększenie odzysku energii z odpadów komunalnych w sposób bezpieczny dla środowiska,
 - 3) zamknięcie wszystkich składowisk, które nie spełniają standardów UE i ich rekultywacja,
 - 4) sporządzenie spisu zamkniętych oraz opuszczonych składowisk odpadów wydobywczych, wraz z identyfikacją obiektów wpływających znacząco na środowisko,
 - 5) eliminacja kierowania na składowiska zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego oraz zużytych baterii i akumulatorów,
 - 6) pełne zorganizowanie krajowego systemu zbierania wraków samochodów i demontaż pojazdów wycofanych z eksploatacji,
 - 7) zorganizowanie systemu preselekcji sortowania i odzysku odpadów komunalnych, aby na składowiska nie trafiało ich więcej niż 50% w stosunku do odpadów wytworzonych w gospodarstwach domowych.
- oddziaływanie hałasu i pól elektromagnetycznych
 - 1) dokonanie wiarygodnej oceny narażania społeczeństwa na ponadnormatywny hałas i podjęcie kroków do zmniejszenia tego zagrożenia tam, gdzie jest ono największe,
 - 2) zabezpieczeniem społeczeństwa przed nadmiernym oddziaływaniem pól elektromagnetycznych.
 - substancje chemiczne w środowisku
 - 1) stworzenie efektywnego systemu nadzoru nad substancjami chemicznymi dopuszczonymi na rynek, zgodnego z zasadami Rozporządzenia REACH.

2.1.2. Polityka ekologiczna na poziomie wojewódzkim

- „Strategia rozwoju województwa podkarpackiego na lata 2007-2020”
- „Plan zagospodarowania przestrzennego województwa podkarpackiego”
- „Regionalny Program Operacyjny Województwa Podkarpackiego na lata 2007-2013”
- „Programu ochrony środowiska województwa podkarpackiego na lata 2007-2010 z perspektywą na lata 2011-2014”, przyjęty uchwałą nr XXII/379/08 Sejmiku województwa podkarpackiego z dnia 26 maja 2008 r.

Podstawową zasadą polityki ekologicznej województwa podkarpackiego, przyjętą w ww. dokumentach strategicznych opracowywanych na szczeblu wojewódzkim, jest zasada zrównoważonego rozwoju. W dokumencie „Strategia rozwoju województwa podkarpackiego

na lata 2007-2020” ochrona środowiska stanowi jeden z priorytetów rozwoju województwa podkarpackiego, podobnie jak w innych ważnych dla ochrony środowiska dokumentach strategicznych jak: „Plan zagospodarowania przestrzennego województwa podkarpackiego” i „Regionalny Program Operacyjny Województwa Podkarpackiego na lata 2007-2013”.

Działania i przedsięwzięcia w zakresie ochrony środowiska w województwie podkarpackim nakierowane są na:

- 1) poprawę jakości środowiska we wszystkich jego elementach i uzyskania dobrych wskaźników w zakresie racjonalnego gospodarowania zasobami m.in. poprzez wdrażanie nowoczesnych technologii (technologie małodopadowe, materiałooszczędne, energooszczędne i wodooszczędne, ograniczające wielkość emisji zanieczyszczeń gazowych i pyłowych, a także hałasu oraz proekologiczne systemy organizacji i zarządzania),
- 2) osiągnięcie bezpieczeństwa ekologicznego, w tym zapewnienia odpowiedniej ilości zasobów wodnych na potrzeby ludności i gospodarki województwa i kraju oraz ograniczanie szkodliwych czynników wpływających na zdrowie i środowisko (minimalizacja negatywnych skutków zjawisk naturalnych np. powodzi, przeciwdziałanie poważnym awariom);
- 3) utrzymanie i zwiększanie trwałości i odnawialności procesów ekologicznych oraz stabilności ekosystemów;
- 4) rozwój gospodarczy województwa i zaspokojenia aspiracji mieszkańców regionu przy wykorzystaniu potencjału tkwiącego w zasobach naturalnych i kulturowych województwa (turystyka, rolnictwo ekologiczne itp.),
- 5) zapewnienie dostępu społeczeństwa do informacji o środowisku, do udziału w podejmowaniu decyzji w sprawach dotyczących środowiska oraz do wiedzy ekologicznej;
- 6) zapewnienie zgodności polityki ekologicznej z kierunkami i zakresem działań przyjętych w polityce ekologicznej Unii Europejskiej;
- 7) zintensyfikowanie współpracy z sąsiadami i innymi krajami w rozwiązywaniu problemów transgranicznych, zwłaszcza w zmniejszeniu wzajemnych przepływów zanieczyszczeń oraz budowie systemów zapobiegania i ostrzegania;
- 8) doskonalenie struktur zarządzania środowiskiem na szczeblu administracji wojewódzkiej.

Wyniki corocznego monitoringu środowiska wskazują na powolną, ale sukcesywną poprawę jakości takich elementów środowiska jak: woda, powietrze, gleby. Nadal rozwiązania wymagają takie problemy województwa podkarpackiego jak:

- niezadawalająca jakość wód przeznaczonych do spożycia, zwłaszcza na obszarach wiejskich;
- niedostateczny stan zabezpieczenia przeciwpowodziowego i obszary osuwiskowe;
- niezadawalająca gospodarka odpadami (podobnie jak na terenie całego kraju);
- zagrożenia związane z transportem (zwłaszcza hałasem i wibracjami) i składowaniem substancji chemicznych (zapobieganie poważnym awariom);
- rekultywacja terenów poeksploatacyjnych przemysłu wydobywczego, głównie górnictwa siarkowego;
- zachowanie istniejących walorów i ich racjonalnego wykorzystania, w tym skuteczna ochrona i zachowanie różnorodności biologicznej;
- lokalne przekroczenia standardów jakości powietrza i gleb, hałasu, promieniowania elektromagnetycznego, zwłaszcza w obszarach najintensywniejszego zagospodarowania i zaludnienia (Rzeszów, Przemyśl, Jasło);
- niski, w stosunku do potencjalnych możliwości udział produkcji energii pochodzących ze źródeł odnawialnych;
- konflikty na styku ochrona przyrody i rozwój inwestycyjny, zwłaszcza w sytuacji malejących nakładów na ochronę przyrody.

2.1.3. Polityka ekologiczna na poziomie powiatu

- „Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego powiatu rzeszowskiego do 2015 roku”
- „Program ochrony środowiska dla powiatu rzeszowskiego na lata 2003 – 2006 z perspektywą na lata 2007-2010

Podstawową zasadą polityki ekologicznej powiatu rzeszowskiego, przyjętą w ww. dokumentach strategicznych, jest podobnie jak na szczeblu wojewódzkim zasada zrównoważonego rozwoju. Ochrona środowiska stanowi jeden z priorytetów rozwoju regionu i w dokumentach tych zagadnienia z tym związane zostały uszczegółowione.

2.1.4. Polityka ekologiczna na poziomie gminy

- Strategia rozwoju Gminy Boguchwała na lata 2008 – 2015
- Program Rozwoju Lokalnego dla gminy Boguchwała na lata 2004 – 2006 i 2007 -2013” (Ostatnia zmiana - Uchwała Rady Gminy Boguchwała Nr XXXII/399/06 z dnia 7 września 2006r.)

- Strategia Ekoenergetyczna Gminy Boguchwała przyjęta uchwałą Rady Miejskiej nr XXXIII/366/09
- Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Boguchwała

W **Strategii rozwoju Gminy Boguchwała na lata 2008 – 2015** wskazano następujące cele strategiczne, to jest:

- Innowacyjna gospodarka
 - Tworzenie i rozwój stref przemysłowych
 - Uzbrajanie terenów dogodnych dla lokalizacji zakładów produkcyjnych
 - Rozwój przedsiębiorczości – wsparcie MŚP
 - Tworzenie nowych miejsc pracy -poprawa sytuacji na rynku pracy
 - Poprawa dochodowości gospodarstw rolnych-
 - Modernizacja rolnictwa i poprawa opłacalności produkcji
- Infrastruktura i środowisko
 - Rozwój infrastruktury technicznej
 - Wsparcie dla rozwoju budownictwa mieszkaniowego
 - Infrastruktura społeczna
 - Poprawa stanu środowiska naturalnego
- Kapitał ludzki
 - Rozwój społeczeństwa obywatelskiego
 - Edukacja, kształcenie przez całe życie
 - Rozwój społeczeństwa informacyjnego
 - Zapewnienie bezpieczeństwa publicznego
 - Zapewnienie bezpieczeństwa socjalnego
- Kultura, turystyka, sport i wypoczynek
 - Zachowanie tradycji i dziedzictwa kulturowego
 - Rozwój turystyki
- Budowanie wizerunku gminy
 - Poprawa funkcjonowania administracji i jednostek gminnych
 - Promocja gminy na zewnątrz
 - Usprawnienie obiegu informacji wewnątrz gminy

Zgodnie z zapisami **Programu Rozwoju Lokalnego** do najważniejszych zadań ekologicznych gminy zaliczyć należy:

- budowę, modernizację sieci wodociągowych (budowę nowych studni głębinowych), sieci kanalizacyjnych oraz oczyszczalni ścieków, w tym przydomowych,
- organizację wywozu nieczystości z szamb – wyznaczenie miejsca wywozu,
- modernizację, budowę i rozbudowę systemów ciepłowniczych i wyposażenie ich w instalacje ograniczające emisje zanieczyszczeń,
- podjęcie działań zmierzających do pozyskiwania energii ze źródeł odnawialnych,
- przekształcenie istniejących systemów ogrzewania obiektów użyteczności publicznej w systemy bardziej przyjazne dla środowiska, w szczególności ograniczenie „niskiej emisji”,
- rekultywację lub likwidację składowisk odpadów,
- wdrożenie kompleksowego systemu zagospodarowania odpadów na poziomie gminnym, w tym odbiór posegregowanych odpadów od mieszkańców, odzyskiwanie surowców wtórnych, recykling kompostowanie odpadów organicznych, itp.,
- budowę lub modernizację miejsc utylizacji opakowań i nieużytych środków ochrony roślin,
- likwidację dzikich wysypisk odpadów,
- realizację, we współpracy z innymi podmiotami, wspólnych inicjatyw ekologicznych o charakterze ponadgminnym,
- regulację cieków wodnych oraz budowa rowów melioracyjnych, polderów, zbiorników retencyjnych, wodnic, kanalizacji deszczowej, zbiorników osadowych wód deszczowych i wałów przeciwpowodziowych,
- budowę / drogi gminne /, modernizacja infrastruktury drogowej wraz z obiektami mostowymi i obiektami towarzyszącymi,
- realizację wspólnych przedsięwzięć na drogach powiatowych, wojewódzkich i krajowych,
- przygotowanie planów zalesień, zalesianie gruntów marginalnych i nieużytkowanych,
- budowę i modernizację infrastruktury służącej rozwojowi aktywnych form turystyki i wypoczynku, ścieżki spacerowe, trasy rowerowe,
- zagospodarowanie i wykorzystanie lokalnych zasobów naturalnych,
- edukację ekologiczną

W **Strategii Ekoenergetycznej Gminy Boguchwała** wskazano następujące cele strategiczne, to jest:

- wykorzystanie energii wiatru w celu zmniejszenia zanieczyszczenia powietrza oraz poprawy bezpieczeństwa energetycznego gminy,
- wykorzystanie systemów kolektorów słonecznych i pomp ciepła do celów c.w.u.i c.o. w obiektach rekreacyjnych, agroturystycznych, komunalnych i indywidualnych,
- wykorzystanie biomasy zielonej do produkcji energii elektrycznej w biogazowi,
- wykorzystanie elektrowni fotowoltaicznej.

Wyżej podane problemy są wg hierarchii ważności rozwiązywane, ciągle jeszcze są aktualne, stąd też w następnych latach będą nadal podejmowane działania zmierzające do wyeliminowania /bądź znaczącego ograniczenia/ tych problemów.

Nakreślone w ww. dokumentach priorytety wpisują się w cele ekologiczne zamieszczone w programach i planach wyższego rzędu, a także są zgodne z kierunkami wytyczonymi w „Polityce ekologicznej państwa”.

2.2. Limity racjonalnego wykorzystania zasobów środowiska

W „Polityce ekologicznej państwa na lata 2009-2012 z uwzględnieniem perspektywy do 2016”, ustalone zostały następujące ważniejsze limity krajowe, związane z racjonalnym wykorzystaniem zasobów naturalnych i poprawą stanu środowiska:

1. zmniejszenie wodochłonności produkcji o 50% w stosunku do stanu w 1990 r. (w przeliczeniu na PKB);
2. ograniczenie materiałochłonności produkcji o 50% w stosunku do 1990 r. w taki sposób, aby uzyskać co najmniej średnie wielkości dla państw OECD (w przeliczeniu na jednostkę produkcji, wartość produkcji lub PKB);
3. ograniczenie zużycia energii o 50% w stosunku do 1990 r. i 20% w stosunku do 2000 r. w przeliczeniu na jednostkę PBK);
4. dwukrotne zwiększenie udziału odzyskiwanych i ponownie wykorzystywanych w procesach produkcyjnych odpadów przemysłowych w porównaniu ze stanem z 1990 r.;
5. pełna (100%) likwidacja zrzutów ścieków nieoczyszczonych z miast i zakładów przemysłowych;

6. zmniejszenie ładunku zanieczyszczeń odprowadzanych do wód powierzchniowych w stosunku do stanu z 1990 r., z przemysłu o 50%, z gospodarki komunalnej (na terenie miast i osiedli wiejskich) o 30% i ze spływu powierzchniowego – również o 30%;
7. ograniczenie emisji pyłów o 75%, dwutlenku siarki o 56%, tlenków azotu o 31%, lotnych związków organicznych (poza metanem) o 4% i amoniaku o 8% w stosunku do stanu w 1990 r.

Zgodnie z wymogami polityki ekologicznej aspekty ekologiczne powinny być uwzględniane we wszystkich politykach sektorowych oraz planach i programach tworzonych na szczeblu krajowym, regionalnym i lokalnym.

Przedstawione powyżej wartości są limitami krajowymi, dotychczas nie sporządzono limitów dla poszczególnych regionów.

2.3. Stopień realizacji programu ochrony środowiska dla gminy Boguchwała na lata 2008-2011 z perspektywą na lata 2012-2015

Realizacja głównych zadań założonych w Programie ochrony środowiska wraz z Planem gospodarki odpadami dla gminy Boguchwała na lata 2008 – 2011 z perspektywą na lata 2012 – 2015 na koniec 2011r. przedstawiała się następująco:

1. Budowa kanalizacji sanitarnej i rozbudowa i modernizacja sieci wodociągowej. Powyższe inwestycje liniowe są całkowicie wykonane w obszarach zamieszkiwanych przez lokalnych mieszkańców od dawna. Wyjątkiem są pojedyncze gospodarstwa usytuowane w obszarach, gdzie nie ma technicznej możliwości podłączenia do kanalizacji. Na bieżąco wykonywana jest sieć kanalizacyjna i wodociągowa w obszarze nowo budowanych osiedli i budynków jednorodzinnych.
2. Zwiększenie liczby gospodarstw podłączonych do kanalizacji spowodowało ograniczenie ilości ścieków trafiających w sposób niekontrolowany do środowiska (np. poprzez wywożenia szamb na pola lub inne tereny lub tzw. dzikie odprowadzenia)
3. Uciążliwość hałasu komunikacyjnego nadal jest odczuwalna, zwłaszcza wzdłuż głównych tras komunikacyjnych. W celu poprawy jakości środowiska planowana jest rozbudowa drogi gminnej Boguchwała – Lutoryż, mająca przyczynić się do poprawy ruchu na drodze, zmniejszenia uciążliwości akustycznej dzięki zmniejszeniu ilości przejeżdżających drogą krajową pojazdów.
4. Prowadzone działania edukacyjne kształtują postawy proekologiczne, zwłaszcza wśród dzieci i młodzieży. Edukacja ekologiczna w gminie prowadzona jest systematycznie

poprzez współpracę ze Związkiem Komunalnym „Wisłok” który prowadzi warsztaty szkoleniowe i inne konkursy ekologiczne. Gmina corocznie organizuje akcję „Sprzątanie świata”, w którą angażuje się młodzież i dzieci ze szkół na terenie gminy, mającą na celu wdrażanie dobrych praktyk w zakresie postępowania z odpadami

Nie została zrealizowana budowa oczyszczalni ścieków, ze względu na ciągłe odwołania Rzeszowskiej Spółki MPWiK w procedurach poprzedzających realizację inwestycji, tj. decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach. Wstrzymanie postępowania skutecznie uniemożliwiło pozytywną weryfikację wniosku o przyznanie środków pomocowych w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2007 – 2013, a tym samym realizację inwestycji. Ze względu na duży koszt inwestycji Gmina nie będzie w stanie jej finansować z własnych środków. Gmina uwzględniła jednak możliwość realizacji tej inwestycji w Krajowym Programie Oczyszczania Ścieków Komunalnych do 2015 t.

Tabela 1. Wydatki na ochronę środowiska z budżetu Gminy Boguchwała w latach 2008-2011(w zł)

Nazwa zadania	2008	2009	2010	2011
Gospodarka wodna i ochrona wód (w tym budowa sieci kanalizacyjnych i wodociągowych	1 706 012,85	1 332 964,16	559 625,17	355 613,16
Oczyszczanie gminy (likwidacja dzikich wysypisk, akcja „sprzątanie świata”	10 604,17	23 138,40	62 324,44	12 747,38
Utrzymanie zieleni	3 308,68	509,61	4 564,22	625,84
Pozostałe usługi w zakresie gospodarki odpadami (zbiórka odpadów wielkogabarytowych	17 344,54	34 472,07	55 836,64	16 571,37
Kolektory słoneczne	-	-	-	802 042,74
Termomodernizacja budynków	-	-	-	1 852 713,74

Jak wynika z powyższych rachunków Gmina w roku 2011 wydatkowała na zadania związane z ochroną środowiska ponad 3 mln zł.

Zdecydowana większość zadań krótkoterminowych została zrealizowana. Wdrażanie założeń Gminnego Programu Ochrony Środowiska skutkuje systematyczną poprawą jakości poszczególnych elementów środowiska.

1. Znacząco wzrosła liczba budynków przyłączonych do sieci kanalizacyjnej.
2. Wzrosła ilość ścieków odprowadzanych do kanalizacji czyli ograniczono ilość ścieków deponowanych do środowiska w sposób nieoczyszczony.
3. Stan jakości powietrza w gminie uznaje się jako dobry i został on zaliczony do klasy A. Jednakże może ulegać on okresowemu pogorszeniu zwłaszcza w okresie zimowym, ze względu na nakładanie się emisji ze źródeł lokalnych. Zaznaczyć także należy, że w kotłowniach lokalnych spalane są różnego rodzaju odpady przez co wprowadza się dodatkowe zanieczyszczenia do powietrza i powoduje się uciążliwość zapachową dla okolicznych mieszkańców.
4. Ponieważ przez teren gminy przebiega droga krajowa nr 9 o dużym natężeniu hałas komunikacyjny może być uciążliwy dla osób zamieszkałych w bezpośrednim sąsiedztwie drogi. W Gminie Boguchwała nie przeprowadzano badań natężenia hałasu stąd też nie można jednoznacznie powiedzieć czy dopuszczalne wartości są przekraczane i o ile.
5. W gminie znajdują się źródła promieniowania niejonizującego (linie energetyczne, anteny telefonii komórkowej), jednak WIOŚ nie stwierdził wartości ponadnormatywnych.
6. W zakresie ochrony przyrody nie stwierdzono nowych terenów chronionych , natomiast na koniec 2009r. w Gminie zarejestrowano 4 pomniki przyrody
7. Prowadzona jest edukacja ekologiczna, zwłaszcza dzieci i młodzieży. Warto jednak zintensyfikować działania na rzecz edukowania dorosłych mieszkańców gminy.
8. Na działania związane z ochroną środowiska gmina wydatkowała w latach 2008-2011 ponad 4,2 mln zł.

Prowadzone w gminie działania sprzyjają systematycznej poprawie jakości środowiska jako całości, chociaż na niektóre elementy takie jak np. jakość wód Wisłoka gmina nie posiada znaczącego wpływu.

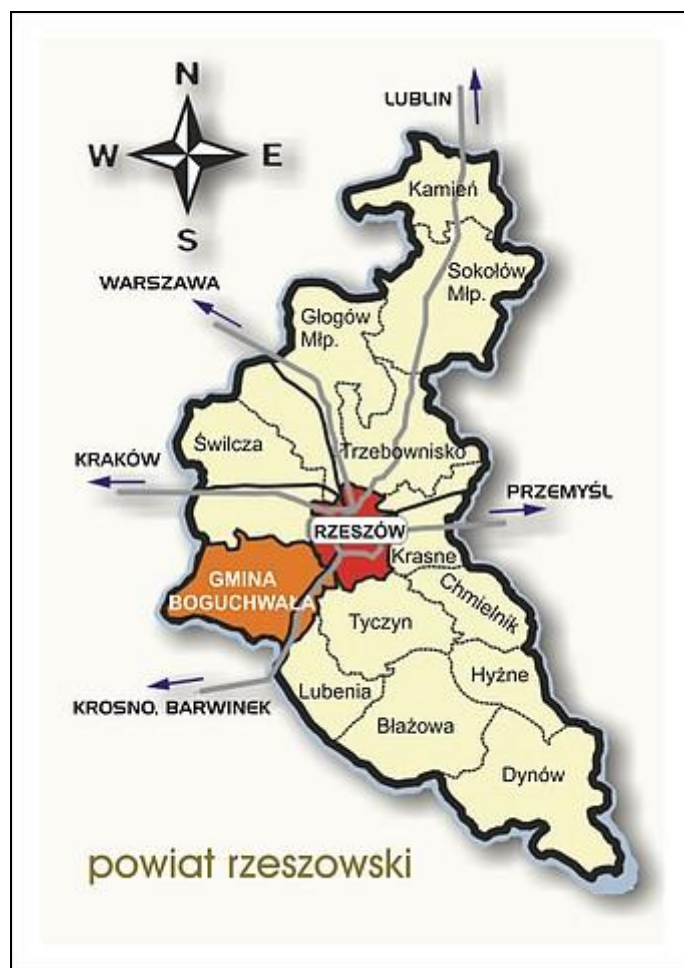
Wszystkie wykonywane zadania stawały się elementem realizacji celów i zadań zawartych w Powiatowym Programie Ochrony Środowiska oraz Programie Ochrony Środowiska dla Województwa Podkarpackiego.

3. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA GMINY BOGUCHWAŁA

3.1. Położenie geograficzne i administracyjne

Gmina Boguchwała położona jest w centralnej części Województwa Podkarpackiego w powiecie rzeszowskim. Gmina ma charakter przemysłowo-rolniczy. Należy w województwie do gmin średniej wielkości, ale wśród gmin zurbanizowanych jest gminą dużą. Posiada korzystne położenie, przy drodze krajowej Nr 9 /Rzeszów – Krosno - przejście graniczne Barwinek/, sąsiadując od południa gmina sąsiaduje z Gminą Czudec, od południowego wschodu z Gminą Lubenia, od wschodu z Gminą Tyczyn, od zachodu graniczy z Gminą Iwierzycę, od północy z miastem wojewódzkim Rzeszów.

Ryc.2. Położenie Gminy Boguchwała w powiecie rzeszowskim

źródło: UM Boguchwała

Gmina Boguchwała leży pomiędzy 20° a 21° długości geograficznej wschodniej i 50° szerokości geograficznej północnej. Pod względem fizyczno-geograficznym należy do obszaru Europy Zachodniej, prowincji Karpaty i Podkarpacie, podprowincji - Zewnętrzne

Karpaty, makroregionu - Pogórze Karpackie, mezoregionu - na granicy Przedgórze Rzeszowskiego i Pogórza Strzyżowskiego. Pod względem administracyjnym gmina Boguchwała znajduje się w powiecie rzeszowskim województwa podkarpackiego.

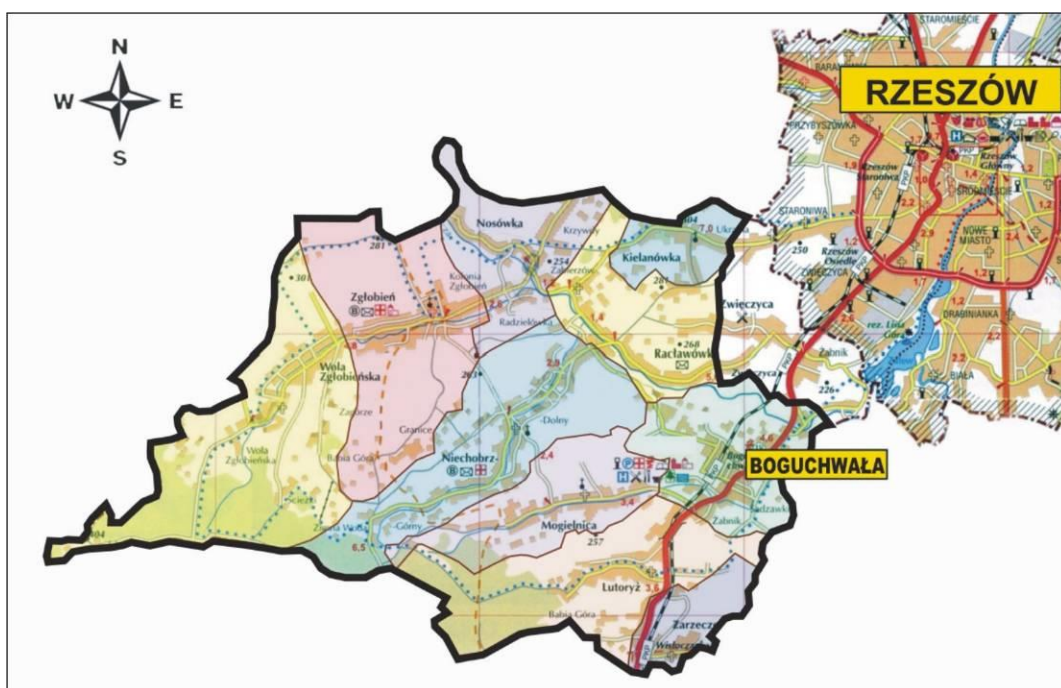
Powierzchnia gminy wynosi 8897 ha. Najliczniejszą miejscowością w gminie jest miasto Boguchwała - 5774 mieszkańców. Największą pod względem powierzchni - Wola Zgłobieńska, najmniejszą - Zarzecze z 257,99 ha powierzchni i 546 mieszkańcami.

Dogodne położenie komunikacyjne czyni gminę łatwo dostępną dla turystów. Stolica gminy - Miasto Boguchwała znajduje się przy drodze krajowej numer 9 wiodącej w kierunku granicy państwa polskiego ze Słowacją i przejścia granicznego w Barwinku. Ważne znaczenie dla gminy ma również jej położenie na obrzeżach miasta Rzeszowa, będącego stolicą województwa podkarpackiego.

W obecnych granicach administracyjnych składa się jednostek pomocniczych:

- Boguchwała,
- Kielanówka,
- Lutoryż,
- Mogielnica,
- Nosówka,
- Raclawówka,
- Wola Zgłobieńska,
- Zarzecze,
- Zgłobień,
- Niechobrz.

Ryc.3. Gmina Boguchwała – podział terytorialny

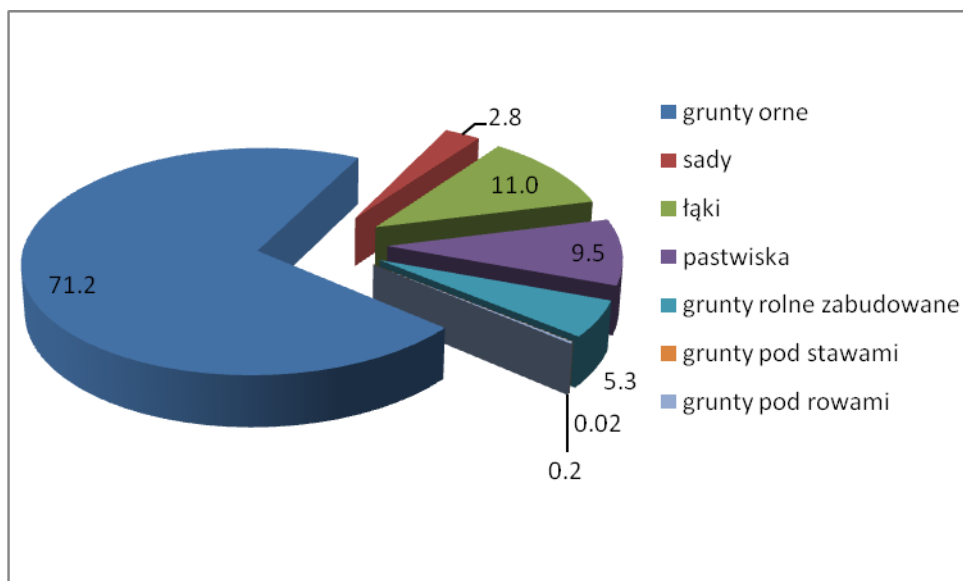
źródło: UM Boguchwała

3.2. Struktura gruntów

W użytkowaniu rolniczym znajduje się 6 637 ha, z czego ponad 90% użytkują właściciele indywidualnych gospodarstw rolnych i działek rolniczych do jednego ha.

Stosunkowo czyste środowisko oraz wzrastający popyt na produkty ekologiczne może w przyszłości skutkować powstaniem akredytowanych gospodarstw ekologicznych. Już teraz zauważa się zainteresowanie rolników tym tematem.

Wykres 1. Struktura użytków rolnych w [%]

źródło: GUS

Podczas ostatniego spisu rolnego w 2011 roku uzyskano dane przedstawione w poniższej tabeli.

Tabela 2. Użytkowanie gruntów w gospodarstwach rolnych

Wyszczególnienie		ogółem		w tym indywidualne gospodarstwa rolne	
		w ha	w %	w ha	w %
grunty rolne	grunty orne	4 634	58.0	4 182	67.1
	sady	181	2.3	175	2.8
	łąki	716	9.0	655	10.5
	pastwiska	619	7.8	577	9.3
	rolne zabudowane	343	4.3	353	5.7
	pod stawami	1	0.0	1	0.0
	pod rowami	18	0.2	9	0.1
	razem:	6 509	81.5	5 934.0	95.2
grunty leśne i zadrzewione i zakrzewione	las	1 096	13.7	171.0	2.7
	zadrzewione i zakrzewione	51	0.6	46.0	0.7
	razem:	1 147	14.4	217.0	3.5

grunty zabudowane i zurbanizowane	terenu mieszkalne	57	0.7	56.0	0.9
	tereny przemysłowe	1	0.0	0.0	0.0
	inne zabudowane	23	0.3	4.0	0.1
	zurbanizowane niezabudowane	0	0.0	0.0	0.0
	rekreacyjne i wypoczynkowe	9	0.1	1.0	0.0
	drogi	186	2.3	10.0	0.2
	tereny kolejowe	6	0.1	0.0	0.0
	inne komunikacyjne	0	0.0	0.0	0.0
	użytki kopalne	0	0.0	0.0	0.0
	razem:	282	3.5	71.0	1.1
grunty pod wodami		37	0.5	3.0	0.0
użytki ekologiczne		0	0.0	3.0	0.0
nieużytki		10	0.1	0.0	0.0
tereny różne		0	0.0	6.0	0.1
RAZEM POWIERZCHNIA GRUNTÓW		7 985	100.0	6 231.0	100.0

źródło: UM Boguchwała

Na terenie gminy dominują gleby lessowe i mady rzeczne. Zdecydowana większość gleb zaliczonych jest do I, II i III klasy bonitacyjnej i tworzą pszenney bardzo dobry i pszenney dobry kompleks glebowy, stanowią one 80% gruntów ornych o uregulowanych stosunkach wodnych. Gleby o średniej produktyjności tj. IV klasy bonitacyjnej stanowią 15%, a gleby o niższej produktyjności tj. V i VI klasy bonitacyjnej zajmują około 5% gruntów ornych.

3.3. Demografia

Na terenie gminy zamieszkuje 18 970 mieszkańców. Liczbę ludności w poszczególnych miejscowościach gminy w latach 2007 – 2011 przedstawia poniższa tabela i wykres.

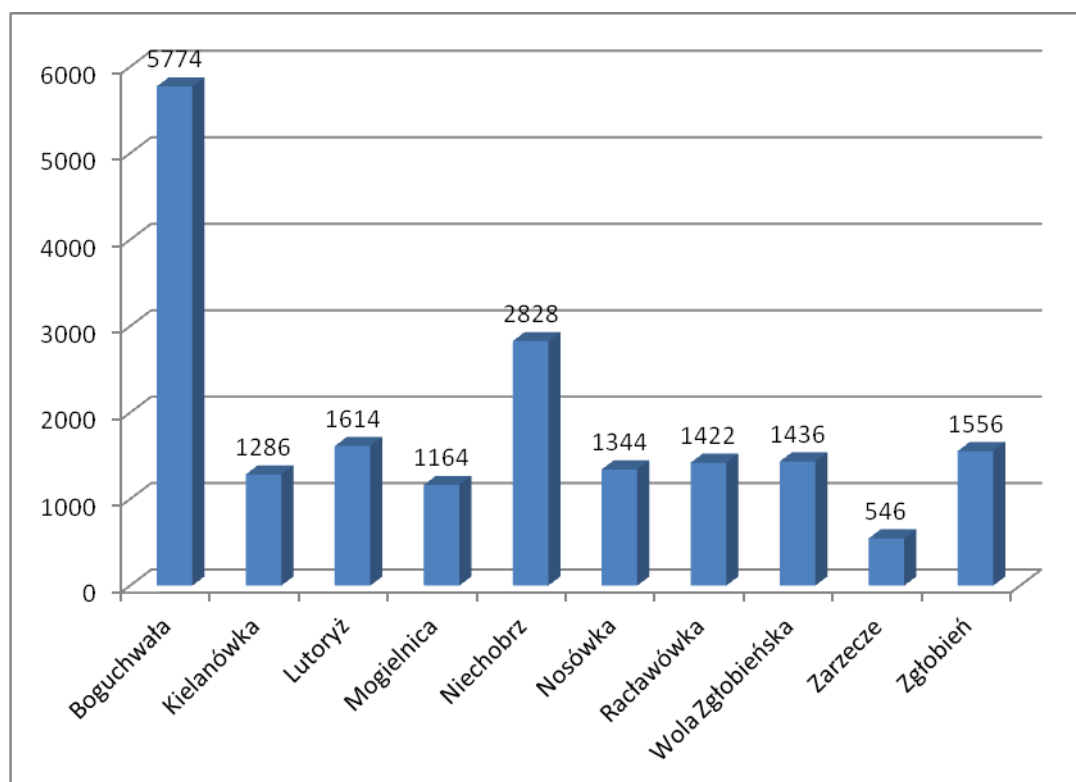
W stosunku do roku 2007 w 2011 roku nastąpił wzrost liczby mieszkańców o ok. 3%. Jedyne niewielki spadek liczby mieszkańców zarejestrowano w miejscowościach: Zarzecze 0,73 % i Zgłobień o ok. 0,26 %.

Tabela 3. Liczba mieszkańców według miejscowości w Gminie Boguchwała

miejsowość	2007	2008	2009	2010	2011
Boguchwała	5657	5661	5717	5740	5774
Kielanówka	1185	1114	1155	1207	1286
Lutoryż	1604	1586	1593	1590	1614
Mogielnica	1076	1093	1119	1161	1164
Niechobrz	2765	2792	2779	2813	2828
Nosówka	1283	1280	1285	1323	1344
Raławówka	1344	1351	1366	1399	1422
Wola Zgł.	1397	1392	1397	1404	1436
Zarzecze	550	544	537	541	546
Zgłobień	1560	1564	1569	1560	1556
Razem:	18421	18377	18517	18738	18970

źródło: GUS

Wykres 2. Liczba mieszkańców w poszczególnych sołectwach Gminy Boguchwała w 2011 r.

źródło: GUS

W szkolnictwie podstawowym i ponadpodstawowym w ostatnich latach zaznaczają się wyraźnie dwie tendencje: spadku liczby uczniów w szkołach podstawowych z 1 199 do 1 133 w latach 2008-2010 oraz spadku liczby uczniów w gimnazjach z 477 do 455 w latach 2008-2010.

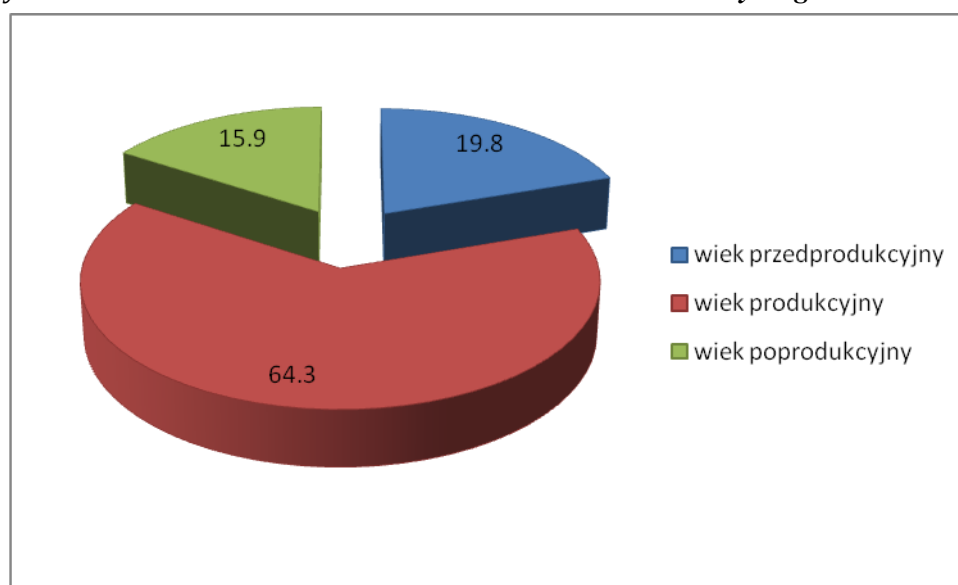
Na terenie gminy funkcjonują 2 przedszkola, 5 punktów przedszkolnych, 11 szkół podstawowych, 3 gimnazja i jedno liceum. We wszystkich szkołach zatrudnionych jest łącznie 266 nauczycieli i 70 pracowników obsługi.

Ponad 51% ludności gminy stanowią kobiety. Przypada ich 105/100 mężczyzn. Obserwuje się pewne wahania w ekonomicznych grupach wiekowych.

Struktura wieku mieszkańców gminy Boguchwała kształtuje się w sposób następujący:

- ludność w wieku przedprodukcyjnym zmalała z 21,3% w 2007 r. do 19,8% w 2010 r.
- ludność w wieku produkcyjnym wzrosła z 62,7% w 2007 r. do 64,2% w 2010 r.
- ludność w wieku poprodukcyjnym wzrosła z 15,8% w 2007 r. 15,9 % w 2010 r.

Wykres nr 2. Procentowa struktura wieku mieszkańców Gminy Boguchwała

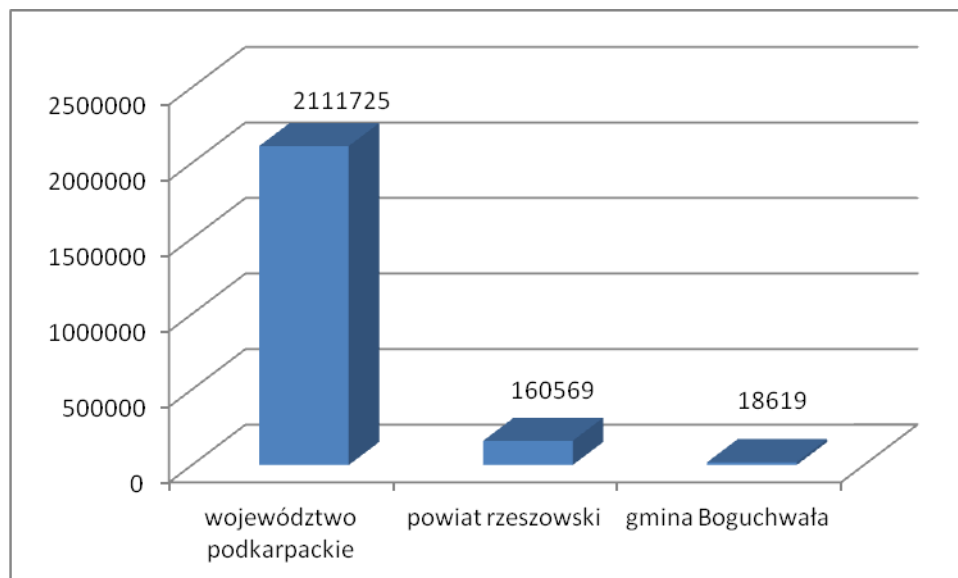

źródło: GUS

Do roku 2019 prognozowany jest niewielki wzrost liczby mieszkańców, co wynika z dużej liczby młodych mieszkańców w wieku produktywnym.

Mieszkańcy Gminy Boguchwała stanowią ok. 12% mieszkańców powiatu rzeszowskiego oraz 1% mieszkańców województwa.

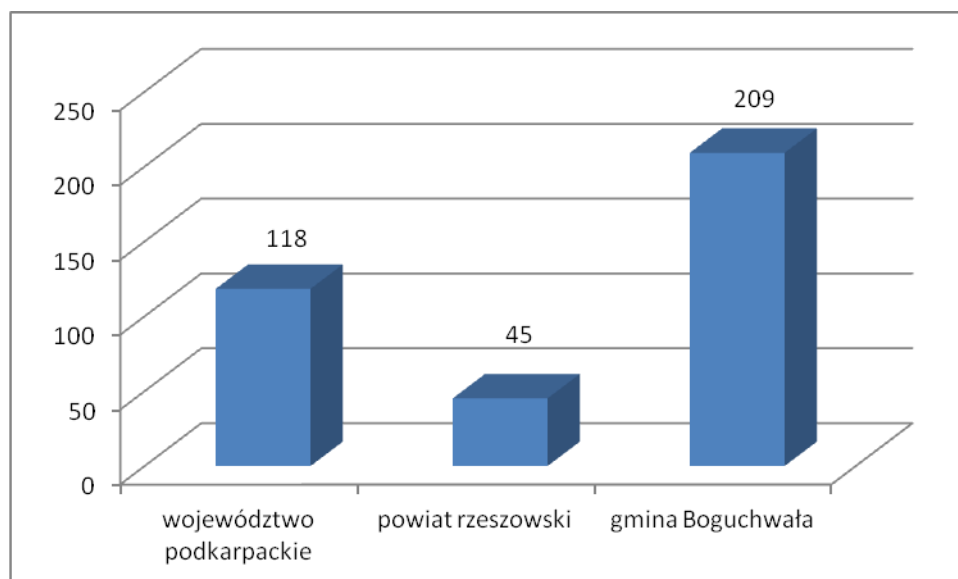
Wykres 3. Liczba mieszkańców Gminy Boguchwała w porównaniu z ilością w powiecie rzeszowskim i województwie podkarpackim (dane GUS 2010)

źródło: GUS

Gęstość zaludnienia jest tutaj znacznie większa niż w powiecie i województwie, co przedstawia wykres nr 4.

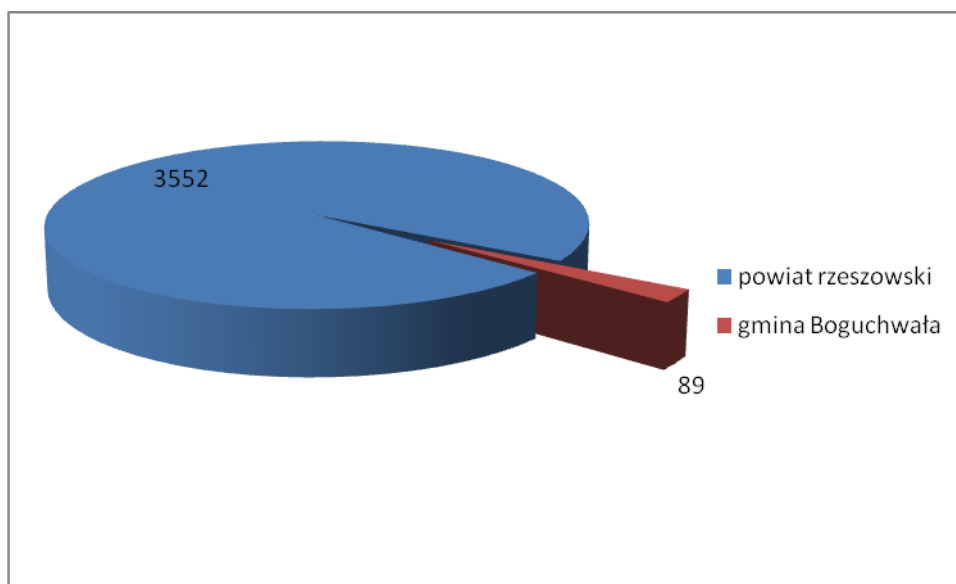
Wykres 4. Gęstość zaludnienia w Gminie Boguchwała, powiecie rzeszowskim i województwie podkarpackim (dane GUS 2010)

źródło: GUS

Gmina Boguchwała pod względem wielkości jest 6 gminą w powiecie rzeszowskim, zajmującym powierzchnię 89 km².

Wykres 5. Powierzchnia Gminy Boguchwała w stosunku do powierzchni powiatu rzeszowskiego(dane GUS 2010)

źródło: GUS

3.4. Gospodarka

Na terenie gminy znajduje się jedna strefa przemysłowa objęta podstrefą Krakowskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej, zlokalizowana w obszarze obowiązywania miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Boguchwała Wisłoczysko. Obecnie jest to teren niezabudowany, z perspektywą zabudowy przemysłowo – usługowej w najbliższych latach.

Ponadto na terenie Gminy znajduje się kilka dużych zakładów przemysłowych: Zakłady Porcelany Elektrotechnicznej ZAPEL S.A. (Boguchwała ul. Techniczna), producent izolatorów ceramicznych na niskie, średnie i wysokie napięcia, Przedsiębiorstwo R-STAL (Boguchwała ul. Przemysłowa), prowadzące działalność w zakresie:

- skup oraz przerób złomu stalowego i żeliwnego
- skup metali kolorowych (miedź, mosiądz, aluminium, mieszaniny metali)
- zbieranie zużytych urządzeń elektrycznych i elektronicznych
- przetwarzanie zużytych urządzeń elektrycznych i elektronicznych
- skup oraz przetwarzanie kabli elektrycznych i energetycznych
- skup zużytych akumulatorów

oraz Zakłady Naprawy Samochodów (Boguchwała ul. Techniczna). Spółkę zajmującą się naprawą używanych samochodów, silników spalinowych oraz produkcją wyrobów ze stali konstrukcyjnej i chromoniklowej. Na terenie gminy znajduje się również wiele innych zakładów usługowo – przemysłowych działających na mniejszą skalę.

Jednak wszystkie w/w zakłady nie są objęte miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego ani nie należą do jakiegokolwiek strefy przemysłowej. Na terenie gminy Boguchwała nie występują elektrociepłownie, bazy logistyczne ani lotniska.

Zgodnie z danymi Urzędu Statystycznego w systemie REGON na terenie gminy w 2010 r. zarejestrowanych było 1 294 podmioty gospodarcze, z tego 32 podmiotów w sektorze publicznym, a 1 262 w sektorze prywatnym.

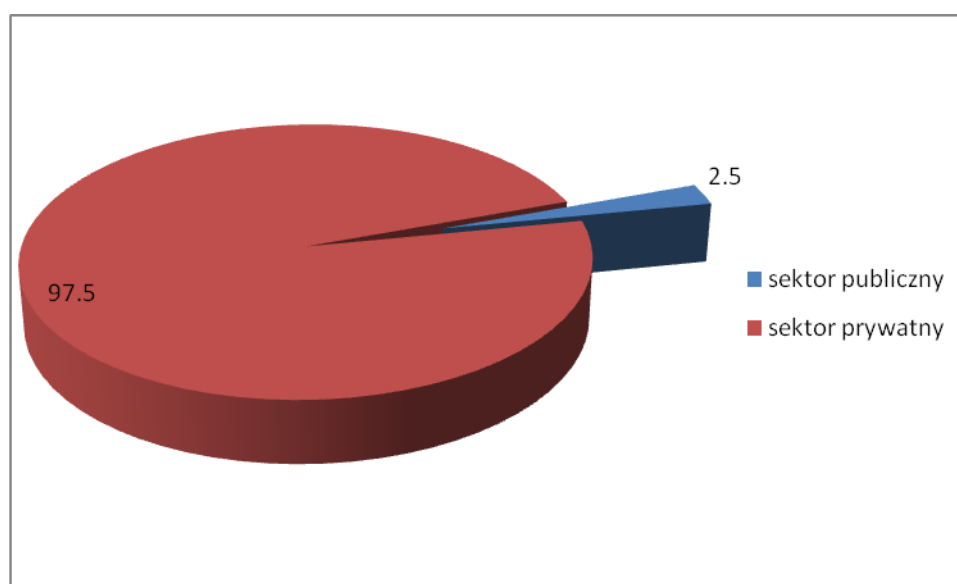
Tabela.4.Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru w Gminie Boguchwała

	jednostka miary	2007	2008	2009	2010
PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ WPISANE DO REJESTRU REGON					
Jednostki wpisane wg sektorów własnościowych					
ogółem	jed.gosp.	1 373	1 178	1 233	1 294
sektor publiczny	jed.gosp.	31	31	30	32
sektor prywatny	jed.gosp.	1 342	1 147	1 203	1 262

źródło: GUS

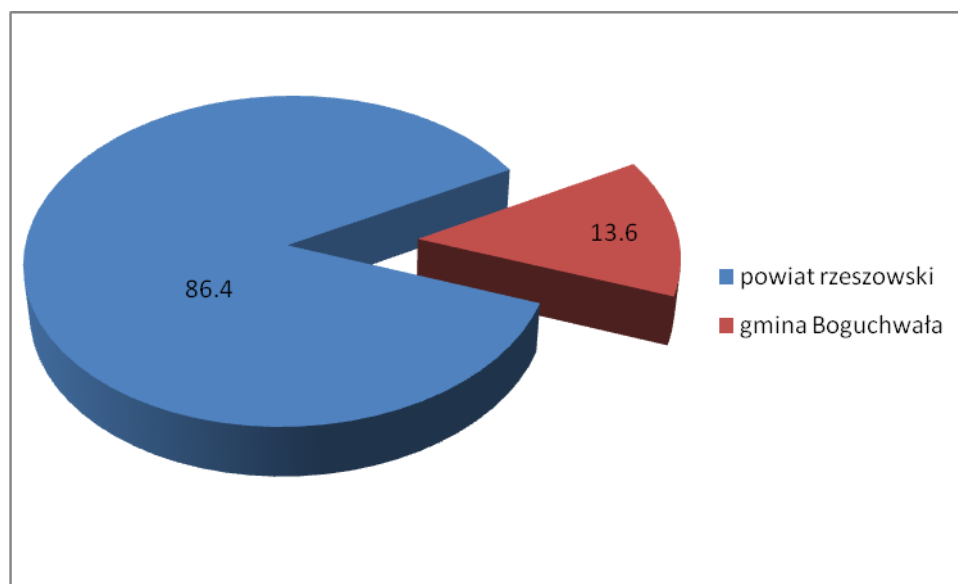
Zarejestrowane w gminie podmioty gospodarcze stanowią 14% podmiotów zarejestrowanych w systemie REGON w powiecie rzeszowskim.

Wykres 6. Procentowy udział poszczególnych sektorów działalności gospodarczej

źródło: GUS

Wykres 7. Procentowy udział ilości zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w gminie Boguchwała w stosunku do całkowitej ich liczby w powiecie rzeszowskim

źródło: GUS

Jednym ze znaczących problemów w gminie Boguchwała jest bezrobocie. Bezrobocie w ostatnim czasie spada, jednak jest jeszcze stosunkowo duże.

Tabela.5.Bezrobocie w Gminie Boguchwała

	jednostka miary	2007	2008	2009	2010
PRACUJĄCY W GŁÓWNYM MIEJSCU PRACY					
PRACUJĄCY WEDŁUG PŁCI					
Bezrobotni zarejestrowani wg płci					
ogółem	osoba	2 335	2 017	2 064	2 062
mężczyźni	osoba	1 307	1 124	1 115	1 103
kobiety	osoba	1 028	893	949	959
BEZROBOCIE					
Bezrobotni zarejestrowani wg płci					
ogółem	osoba	1 022	667	796	828
mężczyźni	osoba	426	320	391	404
kobiety	osoba	596	347	405	424

źródło: GUS

3.5. Infrastruktura

3.5.1. Drogi

Układ drogowy na obszarze gminy tworzą:

- droga krajowa międzyregionalna o długości w granicach gminy - 8,328 km
- drogi powiatowe o długości 59,353 km

w tym:

- nawierzchni twardej ulepszonej - 50,273 km
- nawierzchni twardej nie ulepszonej - 1,950 km
- nawierzchni gruntowej - 7,13 km

Droga krajowa nr 9 przejmująca ruch kołowy, w tym ciężki transgraniczny z północy kraju do przejścia granicznego ze Słowacją w Barwinku, turystyczny w Bieszczady i lokalny przebiega przez Boguchwałę, Lutoryż i Zarzecze. Na terenie gminy droga przebiega w całości w terenie zabudowanym, w części w bezpośrednim sąsiedztwie linii kolejowej Rzeszów - Jasło, w terenach bezpośredniej zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i zagrodowej.

Droga w terenach intensywnej zabudowy jest oświetlana na koszt gminy a główne przejścia są podświetlane. Odcinek drogi nr 9 od Zwińczycy do Boguchwały w rejonie Urzędu Miejskiego ma wydzielone pasy manewrowe, umożliwiające zjazd na drogi dojazdowe.

Przez teren Gminy przebiega 10 dróg powiatowych:

- 1388R - Trzciana - Nosówka - Zwińczycy
- 1391R - Wola Zgłobieńska - Zgłobień - Przybyszówka - Rzeszów
- 1405R - Zarzecze - Siedliska
- 1406R - Czudec - Lutoryż
- 1407R - Niechobrz - Mogielnica - Boguchwała
- 1408R - Niechobrz - Boguchwała
- 1409R - Zwińczycy - Niechobrz - Czudec
- 1434R - Rzeszów - Kielanówka
- 1435R - Dojazd do stacji PKP w Boguchwale
- 1436R - Błędowa Zgłobieńska - Zgłobień – Niechobrz

Drogi powiatowe znajdują się w utrzymaniu Zarządu Dróg Powiatowych w Rzeszowie. Są one przeważnie o szerokości 5,5 m, bez utwardzonych poboczy.

Wydzielone ciągi ruchu pieszych istnieją we wszystkich miejscowościach w znacznej części. Stan nawierzchni jest tu zadowalający, lecz wymaga sukcesywnej poprawy. Niezbędne, z uwagi na natężenie ruchu samochodowego, jest budowanie nowych odcinków chodników oraz bezpiecznych, oświetlonych przejść dla pieszych.

Gęstość dróg powiatowych na terenie gminy Boguchwała wynosi 62 km/100 km² i jest zdecydowanie wyższa od średniej w województwie podkarpackim, wynoszącej 37 km/100 km². Gęstość dróg gminnych na terenie gminy wynosi 103 km/100 km² i jest również wyższa od średniej województwa podkarpackiego, wynoszącej 41 km/100 km². Ze względu na dużą ilość dróg powiatowych i gminnych gęstość dróg jest zadowalająca i wystarczająca do prawidłowej obsługi komunikacyjnej obszaru gminy.

Stosunkowo dobrze rozwinięty układ komunikacyjny gmina zawdzięcza, między innymi, niedużej odległości od Rzeszowa, będącego ważnym węzłem połączeń drogowych i kolejowych. Obecny układ sieci drogowej powstał dzięki kolejnym etapom modernizacyjnym istniejących w przeszłości dróg, polegających na wzmacnianiu, poszerzaniu i ulepszaniu nawierzchni. Wynikiem takiego działania jest fakt, że obecna sieć dróg w gminie nie na całej długości posiada parametry odpowiednie do funkcji i klasy drogi oraz sukcesywnie wzrastającego natężenia ruchu.

Porównanie wszystkich dróg na obszarze gminy pod względem rodzaju nawierzchni wskazuje, że około 85% dróg powiatowych i 34% dróg gminnych posiada nawierzchnię twardą ulepszoną natomiast około 15% dróg powiatowych i 66% dróg gminnych nie ulepszoną lub gruntową. Brak drożności spowodowany jest przede wszystkim złym stanem technicznym nawierzchni i obiektów mostowych, ograniczeniami prędkości wskutek intensywnej obudowy dróg i brakiem wymaganych parametrów technicznych.

3.5.2. Sieć wodno-kanalizacyjna

Wszystkie miejscowości gminy posiadają zaopatrzenie w wodę z sieci wodociągowej komunalnej. Miejscowości zasilane z sieci wodociągowej z Rzeszowa to północna i środkowa część Boguchwały. Pozostałe miejscowości zasilane są z gminnej sieci wodociągowej.

Długość sieci wodociągowej w gminie Boguchwała wynosi 196,6 km. Z sieci wodociągowej korzysta 91% mieszkańców. Zużycie wody w gminie wynosi 564 000 m³.

Długość sieci kanalizacyjnej w gminie Boguchwała wynosi 305 km.

Z sieci kanalizacyjnej korzysta 70% mieszkańców.

Na terenie gminy nie ma oczyszczalni ścieków, ścieki odprowadzane są do oczyszczalni ścieków w Rzeszowie.

Mieszkańcy gminy zaopatrywani są w wodę pitną z 3 ujęć wód podziemnych oraz ujęcia wód powierzchniowych. W miejscowości Zwiężczyca znajdują się ujęcia powierzchniowe wody z rzeki Wisłok ze stacjami uzdatniania wody „Zwiężczyca I” i „Zwiężczyca II”, które dostarczają wodę dla Rzeszowa. Eksploatacją ich zajmuje się Miejskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji, oddział Rzeszowskiej Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. w Rzeszowie. Łączna wydajność tych ujęć wynosi 84,0 tys. m³/d . Proces uzdatniania wody opiera się na wstępnym ozonowaniu wody surowej, koagulacji, filtracji i dezynfekcji. Wstępne ozonowanie wody surowej wprowadzone w 1998 roku umożliwiło znaczące ograniczenie dawki wyjściowej chloru, stosowanego do dezynfekcji w procesie technologicznym a także poprawę własności organoleptycznych wody uzdatnionej.

Ujęcie wód podziemnych i stacja uzdatniania wody w Lutoryżu pracuje w oparciu o cztery studnie głębinowe, o łącznej wydajności 62,00 m³/h. Proces uzdatniania polega na napowietrzaniu, odżelazianiu oraz odmanganianiu na filtrach żwirowo-piaskowych. Woda uzdatniona tłoczona jest do sieci, z której zaopatrywane są w wodę wsie: Lutoryż, Zarzecze, Mogielnica, Raławówka i Boguchwała (ul. Tkaczowa, Partyzantów i Polna). Z tego ujęcia sprzedawana jest woda również dla wsi Babica w gminie Czudec.

Ujęcie wód podziemnych i stacja uzdatniania wody w Woli Zgłobieńskiej pracuje w oparciu o trzy studnie głębinowe o łącznej wydajności 40,00 m³/h. Uzdatnianie wody odbywa się poprzez napowietrzanie, odżelazianie i odmanganianie na filtrach żwirowo-piaskowych. Woda uzdatniona tłoczona jest do sieci wodociągowej zasilającej wsie: Wola Zgłobieńska, Zgłobień, Nosówka, Kielanówka i fragment Zwiężczy (ul. Graniczna).

Ujęcie wód podziemnych i stacja uzdatniania wody Niechobrz - Góra, usytuowane po północnej stronie drogi, pracuje w oparciu o jedną studnię głębinową o wydajności 12,00 m³/h. Woda jest dobrej jakości pod względem fizyko-chemicznym i nie wymaga uzdatniania, jedynie podlega dezynfekcji. Woda dostarczana jest dla wsi Niechobrz-Góra, Niechobrz- Granice i Niechobrz-Kąty .

Wszystkie ujęcia głębinowe eksploatowane są przez Gospodarkę Komunalną Sp. z o.o. w Boguchwale, która sprzedaje wodę w ilości około 17 400 m³/rok do miejscowości Babica w gminie Czudec.

Tabela.6.Stan infrastruktury wodno-kanalizacyjnej w gminie Boguchwała

Rozwój infrastruktury wodno-kanalizacyjnej	
Sieć wodociągowa	Sieć kanalizacyjna
2008	
x	13 000,00 mb; rurowciąg grawitacyjny PCV Ø 160 i 200
2009	
x	11 073,00 mb; rurowciąg grawitacyjny PCV Ø 160 i 200 497 mb; rurowciąg tłoczny PE Ø 90 - Przepompownia ścieków P4 1 kpl
2010	
650 mb Ø 110 i 63	142,00 mb; rurowciąg grawitacyjny PCV Ø 200
2011	
360 mb Ø 160 - wcinka do sieci wodociągowej Ø 250	5 819,5 mb; rurowciąg grawitacyjny PCV Ø 160 i 200 894 mb; rurowciąg tłoczny PE Ø 90 i 63 - Przepompownie ścieków 4 kpl

źródło: Urząd Gminy Boguchwała

Gmina posiada opracowaną dokumentację budowlaną wraz z prawomocnymi decyzjami - pozwoleniami na budowę kanalizacji sanitarnej dla wszystkich sołectw. Zakłada ona wybudowanie 366 km kolektorów grawitacyjnych i tłocznych oraz 64 pompowni sieciowych co pociąga za sobą konieczność wydatkowania 54.725.000,00 zł. Gmina jest całkowicie skanalizowana, a pozostała niewielka część to gospodarstwa niepodłączone do sieci z własnej winy lub pojedyncze budynki znacznie oddalone od zabudowy mieszkalnej.

Wszystkie ścieki z terenu całej gminy kierowane są do oczyszczalni miejskiej w Rzeszowie.

**Tabela.7.Oczyszczanie ścieków w gminie Boguchwała
(przemysłowe i komunalne oczyszczanie ścieków)**

	jednostka miary	2007	2008	2009	2010
oczyszczalnie	szt.	1	1	1	1
przepustowość	m ³ /d	100	100	130	150
ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków miejskich i wiejskich ogółem	osoba	9 589	9 000	10 136	10 632
z podwyższonym usuwaniem biogenów	osoba	9 589	9 000	10 136	10 632

źródło: GUS

Tabela.8.Oczyszczanie ścieków w gminie Boguchwała
(Ścieki przemysłowe i komunalne wymagające oczyszczania odprowadzone
do wód lub do ziemi w ciągu roku)

	jednostka miary	2007	2008	2009	2010
ogółem	dam3	465,5	507,8	401,7	428,0
oczyszczane razem	dam3	464	508	402	428
oczyszczane mechanicznie	dam3	44	44	48	52
oczyszczane z podwyższonym usuwaniem biogenów	dam3	420	464	354	376
oczyszczane biologicznie, chemicznie i z podwyższonym usuwaniem biogenów w % ścieków wymagających oczyszczania	%	x	91,4	88,1	87,9

źródło: GUS

3.5.3. Gazownictwo

Wszystkie miejscowości w gminie Boguchwała mają zaopatrzenie w gaz ziemny z sieci krajowej. Gazociągiem źródłowym jest rurociąg wysokiego ciśnienia O 150 mm CN 6,3 Mpa relacji Przybyszówka - Boguchwała - Babica.

Gaz ziemny o wysokim ciśnieniu doprowadzony jest do stacji redukcyjno-pomiarowej I stopnia o przepustowości 5 000 Nm³/h, usytuowanej w Boguchwale. Tam redukowany jest na średnie ciśnienie i rurociągiem o średnicy 100 mm doprowadzony do stacji redukcyjno-pomiarowej II stopnia. Ze stacji wyprowadzona jest sieć niskoprężna na teren miejscowości Boguchwała, z podłączeniem poszczególnych odbiorców.

Pozostałe miejscowości zgazyfikowane są techniką średniego ciśnienia z zastosowaniem indywidualnych reduktorów domowych. Sieć gazowa średnioprężna wyprowadzona jest ze stacji redukcyjno-pomiarowej I stopnia usytuowanej w miejscowości Raławówka. Stacja ta o przepustowości 3 200 Nm³/h zasilana jest gazociągiem wysokoprężnym, stanowiącym odgałęzienie od gazociągu relacji Przybyszówka - Boguchwała - Babica .

Gaz ziemny używany jest do celów konsumpcyjnych i grzewczych. Około 66% mieszkańców Gminy korzysta z sieci gazu ziemnego, a w poszczególnych miejscowościach procentowa ilość domów podłączonych do sieci gazowej przedstawia się następująco:

- Boguchwała 85,3%
- Kielanówka 82,7%
- Lutoryż 73,1%

- Mogielnica 66,8%
- Niechobrz 53,2%
- Nosówka 59,3%
- Raławówka 78,9%
- Wola Zgłobieńska 39,2%
- Zarzecze 58,8%
- Zgłobień 49,1%

Sieć na terenie gminy składa się z 198 816 m gazociągu średniego ciśnienia oraz 5 027 m niskiego ciśnienia. Łącznie podłączonych jest do niej 4 440 użytkowników, w tym na potrzeby ogrzewania 1 760. Sieć wybudowana w latach 70-tych, z uwagi na swoje przekroje, nie zapewnia przesyłu gazu dla wszystkich zainteresowanych. Często umożliwia tylko pobór gazu dla celów związanych z przygotowaniem posiłków. Sieć wysokiego ciśnienia przewidziana jest do modernizacji. Zmieniona zostanie również strefa ochronna z 15 do 4 m, co przyczyni się do zwiększenia atrakcyjności wielu terenów pod względem zabudowy.

3.5.4. Telekomunikacja

W latach 1996 – 1997 została przeprowadzona kompleksowa telefonizacja gminy. System łączności przewodowej opiera się o sieć centrali cyfrowych, zlokalizowanych w miejscowościach: Boguchwała, Niechobrz, Zgłobień, Kielanówka. Łączna pojemność central wynosi 4 850 abonentów. W chwili obecnej nie ma problemów z uzyskaniem numerów. Sieci abonenckie obsługujące bezpośrednio odbiorców są w wykonaniu napowietrznym, niekiedy jako kable samonośne, podwieszone na autonomicznych konstrukcjach wsporczych lub wspólnych z sieciami napowietrznymi niskiego napięcia. Część abonentów połączona jest z koncentratorami systemem kabli ziemnych, układanych bezpośrednio w ziemi, lub w kanalizacji teletechnicznej wielootworowej.

Wzdłuż gminy, w pasie drogowym drogi krajowej nr 9 ułożone są kable telefonii międzymiastowej Rzeszów - Krosno - Słowacja i kabel magistralny, światłowodowy Rzeszów - Strzyżów.

Na terenie gminy obecnie znajduje się 4 anteny nadawczo-odbiorcze stacji telefonii komórkowej:

- 2 nadajniki stacji telefonii komórkowej. Lokalizacja – Boguchwała, Zakłady Porcelany Elektrotechnicznej „ZAPEL S.A.”; na kominie wolnostojącym nieprzytwierdzonym do budynku.

- 1 nadajnik stacji telefonii komórkowej. Lokalizacja – Boguchwała, Podkarpacki Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Boguchwale; na kominie wychodzącym z kotłowni
- 1 nadajnik stacji telefonii komórkowej. Lokalizacja – Boguchwała, na terenie dawnej radiostacji przy ul. Technicznej w Boguchwale

3.5.5. Elektroenergetyka

Na terenie gminy zlokalizowany jest jeden z głównych węzłów energetycznych województwa podkarpackiego. Jest nim stacja redukcyjna 220 /I 10 730 715 kV. Zasilanie stacji odbywa się liniami wysokiego napięcia: 220 kV z Chmielowa koło Tarnobrzega i 110 kV z elektrowni Stalowa Wola. Stacja jest źródłem zasilania dla sieci 110 kV, wyprowadzonych do głównych punktów zasilania w Sędziszowie, Strzyżowie, Dynowie, Łańcucie i Rzeszowie.

Z rozdzielni sieciowej średniego napięcia wyprowadzonych jest szereg linii magistralnych 30 i 15 kV stanowiących trzony sieci terenowych gmin sąsiednich. Tranzytowo przez teren gminy przebiega trasa linii 400 kV relacji Widelka – Krosno. Linia ta jest fragmentem krajowego systemu zasilania najwyższych napięć i nie bierze bezpośrednio udziału w obsłudze gminy.

Dla obszaru gminy Boguchwała Zakład Energetyczny posiada informacje aktualne na dzień 1.01.2009 r. z rozdziałem na linie SN, WN i NN wraz z przyłączami. Według uzyskanych danych:

Długość linii SN wynosi 112,983 km

Długość linii WN wynosi 29,935 km

Długość linii NN wraz z przyłączami wynosi: 380,630 km

Zasilanie odbiorców lokalnych odbywa się ze stacji transformatorowych średniego na niskie napięcie, które są źródłem mocy dla sieci konsumpcyjnej i oświetleniowej niskiego napięcia. Stacje transformatorowe są przeważnie w wykonaniu napowietrznym, słupowe, z transformatorami o zróżnicowanych mocach od 50 do 250 kVA.

Nasycenie urządzeń transformatorowych i sieci s/n i n/n pokrywa zapotrzebowanie odbiorców indywidualnych, małych i średnich przedsiębiorstw. Konieczność budowy nowych zaistnieje w przypadku powstania większych kompleksów budynków mieszkalnych (Boguchwała Koreja) lub w miejscowościach o dużym ruchu budowlanym (Boguchwała, Zwięczyca, Kielanówka). W latach 1996-1998 przeprowadzono istotną modernizację sieci

energetycznej obejmującą wymianę 10 transformatorów oraz słupów energetycznych i przewodów zasilających w miejscowościach: Boguchwała, Niechobrz, Kielanówka, Raławówka.

Przy obecnym stanie sieci nie napotkano problemów z uzyskaniem warunków technicznych na dostawę energii. Gmina na koszt własny buduje i ponosi koszty eksploatacji oświetlenia ulicznego przy drogach krajowych, powiatowych i gminnych.

Ogółem oświetlenie obsługiwane jest z 84 stacji TRAFO o łącznej mocy 245 kW wg taryfy C11. Zainstalowanych jest 1 269 opraw w tym 10% to oprawy rtęciowe. Czas oświetlenia wg tabeli krajowej włączeń i wyłączeń regulują zegary czasowe zainstalowane na każdym obwodzie.

3.6. Warunki geologiczne i geomorfologiczne

Pod względem geologicznym omawiany teren obejmuje fragmenty dwóch zasadniczych jednostek: Karpat Zewnętrznych i Zapadliska Przedkarpackiego. Zapadlisko obejmujące północną część gminy wypełniają trzeciorzędowe miocénskie iły krakowskie, których miąższość wynosi ponad 100 m. Na iłach zalegają utwory pochodzenia wodnolodowcowego wykształcone jako gliny, żwiry i piaski. Budowa geologiczna jest dość urozmaicona. Rzeźba terenu ukształtowała się w okresie trzeciorzędu. Między pasmami wyżyn znajdują się długie doliny.

- Kotlina Sandomierska – wytworzyła się w okresie trzeciorzędu i tworzą ją głównie iły i piaski.
- Pogórze Karpackie - zbudowane jest z układów fliszowych, złożonych ze skał osadowych. Występują naprzemianległe warstwy piasków i łupków ilastych.

Utwory te przykryte są warstwą utworów eolicznych wykształconych jako lessy i utwory lessopodobne. Miąższość tych utworów wynosi od 14 do ponad 20 metrów. Karpaty Zewnętrzne budują utwory fliszowe.

Na badanym terenie są to warstwy krośnieńskie i łupki menilitowe jednostki skolskiej. W okolicach wsi Niechobrz Górny występują złoża wapieni litotamniowych. Złoże to należy do utworów „miocénskiej zatoki Rzeszowa” wypełnionej morskimi osadami dolnego tatanu, zalegającymi niezgodnie przekraczającą na fliszu karpackim.

Na terenie gminy Boguchwała wyróżniono następujące jednostki geomorfologiczne:

- Część południowo – zachodnia

Strefa: Alpejska

Prowincja: Karpaty

Podprowincja: Karpaty Zachodnie

Makroregion: Karpaty Zewnętrzne

Mezoregion: Pogórze

Region: Pogórze Strzyżowskie

- Część północno-wschodnia

Strefa: Alpejska

Prowincja: Kotliny Podkarpackie

Podprowincja: Kotliny Podkarpackie Zachodnie

Makroregion: Kotliny Sandomierska

Mezoregion: Rynna Podkarpacka

Pod względem morfologicznym obszar gminy Boguchwała jest zróżnicowany. Przeważająca część badanego terenu położona jest w obrębie Podgórze Rzeszowskiego /Rynna Podkarpacka/, w obrębie którego wydzielono: wierzchoinę lessową, doliny boczne i doliny miechowate.

Reasumując gmina Boguchwała charakteryzuje się urozmaiconą rzeźbą terenu oraz pokrywą glebową, na którą składają się: przeważnie lessy i pyły sprzyjające powstawaniu niekorzystnych zjawisk jakimi są osuwiska i erozja gleb. Złoża naturalne gminy Boguchwała to pokłady wapienia, glinki, ropy naftowej i gazu ziemnego, żwiru i piasku

Na terenie gminy Boguchwała znajduje się złoża ropy naftowej, zlokalizowane w rejonie wsi Nosówka. Dla złoża utworzony został obszar górniczy „Nosówka”. Ropa z tego złoża jest ropą parafinową i bezsiarkową. Aktualnie jest wydobywana z odwiertu Nr 7 i przesyłana rurociągiem do kopalni usytuowanej w południowej części wsi Nosówka. Ropa wywożona jest autocysternami i sprzedawana do Rafinerii Ropy w Jaśle.

W północnej części gminy, na terenie wsi Kielanówka i Zwięczyca znajduje się złoża gazu ziemnego, dla którego został utworzony obszar górniczy „Kielanówka - Rzeszów I”.

3.7. Warunki przyrodnicze

Charakterystyczną cechą obszaru gminy Boguchwała jest rzeźba wyżynna, z licznymi dolinami potoków, jarami i wąwozami. Znaczną jej część stanowią użytki rolne. Lasy zajmują około 11% powierzchni gminy, w postaci szeregu mniejszych i większych kompleksów.

Głównymi gatunkami drzewostanów omawianego obszaru są buk i jodła, występują one na około 58% powierzchni lasów państwowych i 50% powierzchni lasów niepaństwowych.

Z pozostałych gatunków spory udział mają : sosna ok.19%, dąb, grab, brzoza, olsza i jesion. Lasy omawianego obszaru pełnią rolę: ochronną (woda, erozja), społeczną (zdrowotna, kulturotwórcza, dydaktyczna) i gospodarczą, (źródło surowców i miejsce pracy).

Na terenie gminy Boguchwała faunę tworzy 226 gatunków kręgowców, w tym 36 gatunków ryb, 18 – płazów, 6 – gadów, 140 gatunków kręgowców należy do podlegających ochronie. Wyjątkowo rzadkie okazy (mogące pojawiać się sporadycznie) to: traszka karpacka, bocian czarny, puchacz, wilk, wydra i ryś. Chronione są także: chrząszcz, jelonek rogacz, trzmiele, motyle (paź żeglarz, paź królowej, tęczowiec).

Fauna na terenie planowanej inwestycji ma charakter, przejściowy między Obszarem Karpat Zachodnich i Wschodnich. Tereny te znane są z dużej różnorodności faunistycznej.

Na podstawie wizji lokalnej i wywiadu środowiskowego ustalono, że na badanym obszarze najczęściej zaobserwować można następujące gatunki zwierząt: jeź, kret, zając, wiewiórka, nornica ruda, lis, sarna, ropucha szara, żaba trawna, jaszczurka żyworodna, jaszczurka zwinka; ślimaki: ślimak cieniolutny, ślimak karpacki, ślimak winniczek, zaroślarka pospolita, igliczek karpacki, motyle: bielinek rzepnik, bielinek bytomkowiec, bielinek rukiwnik, rusalka pawik, rusalka admirał, cytrynek, wietek gorczycznik.

Na terenie gminy Boguchwała gospodarkę leśną prowadzi nadleśnictwo Strzyżów.

W związku z kompleksowym urządzeniem rolniczej przestrzeni produkcyjnej w gminie Boguchwała wprowadzono korektę granicy rolno-leśnej, w planie zagospodarowania gminy na podstawie projektu granicy rolno-leśnej. Pod zalesienie przeznaczono 84 ha gruntów ornych i użytków zielonych o niskiej przydatności rolnej oraz tereny wymagające ochrony przed erozją powierzchniową gleb.

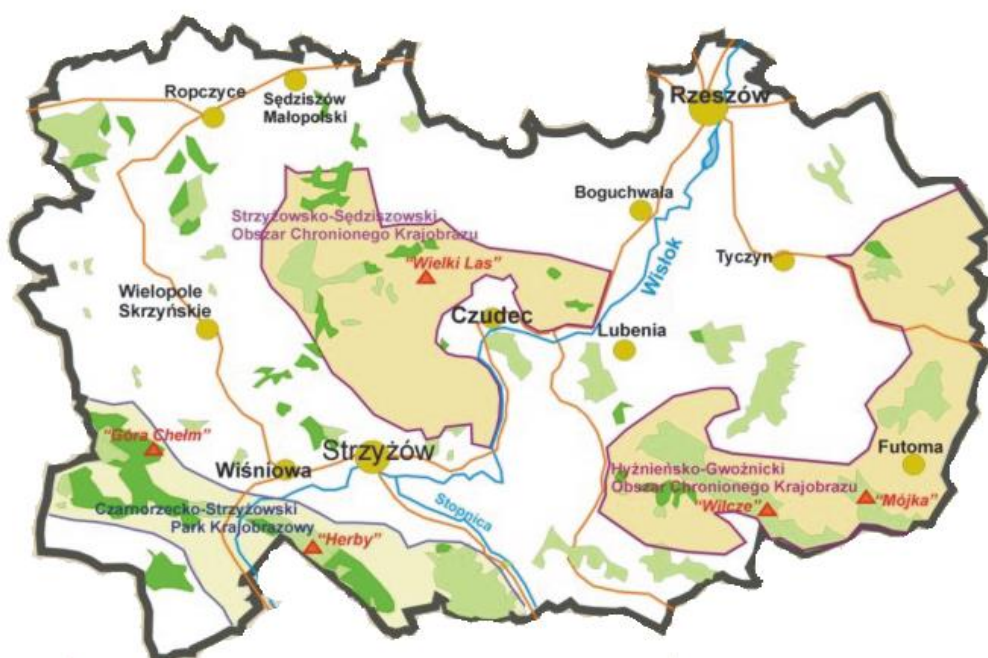
Gmina Boguchwała leży w obszarze Strzyżowsko-Sędziszowskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu, który zajmuje powierzchnię 14 312 ha i rozpościera się na terenie trzech powiatów.

Jego charakterystyczną cechą jest obecność pokrywy lessowej w jego północnej części oraz strefy przejściowej do pokrywy z utworów fliszowych w południowej części. Powierzchnia 14 312 ha, na terenie gmin: Iwierzycy, Sędziszów Małopolski, Wielopole Skrzyńskie, Boguchwała, Czudec i Strzyżów.

Obszar ten bardzo ciekawo krajobrazowo charakteryzuje się dużą różnorodnością ukształtowania powierzchni. Występują tu wąwozy lessowe, podmokłe łąki i spore kompleksy

leśne. W jednym z nich niedaleko Czudca utworzono rezerwat „Wielki Las”, aby chronić starodrzew bukowy i stanowiska kłokoczki południowej. Tereny użytkowane rolniczo przecinane są śródpolnymi zadrzewieniami. Schronienie znajduje w nich wiele gatunków ssaków i ptaków, np. zajęce, bażanty, kuropatwy, a także mnóstwo owadów.

Ryc.4. Obszary prawnie chronione na terenie gminy Boguchwała

źródło: Nadleśnictwo Strzyżów

3.8. Klimat

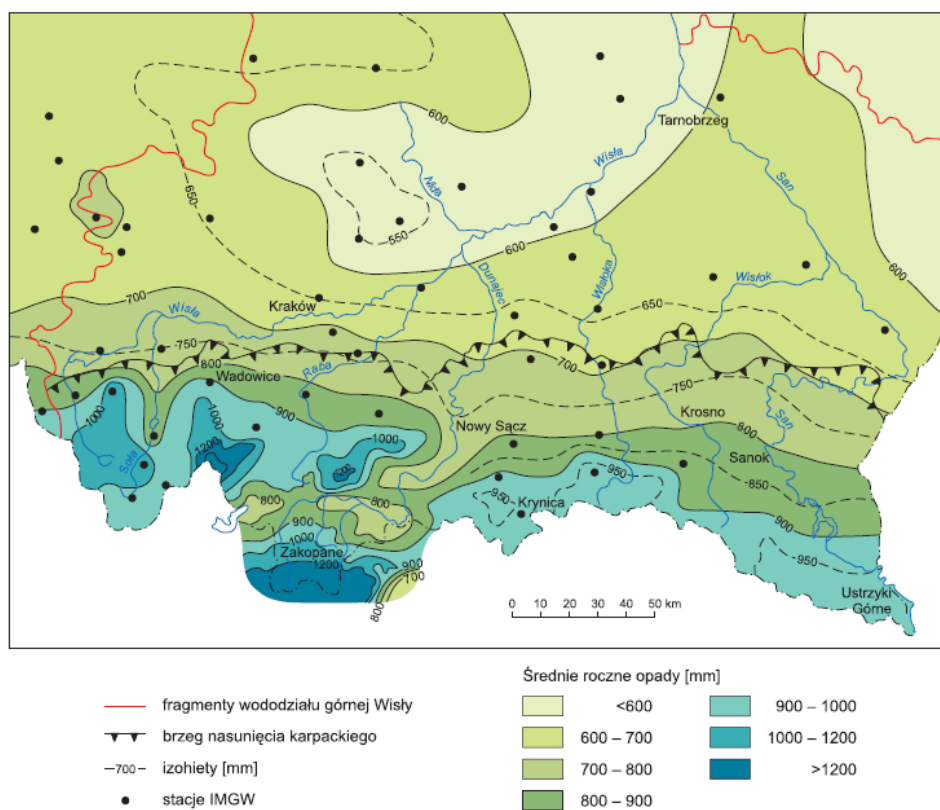
Gmina Boguchwała leży w obrębie dwóch dzielnic rolniczo-klimatycznych:

- Dzielnic Sandomiersko-Rzeszowskiej
- Dzielnic Podkarpackiej

Dzielnica Sandomiersko-Rzeszowska charakteryzuje się okresem wegetacyjnym trwającym 210 – 220 dni. Średnia roczna temperatura powietrza wynosi 7,5°C przy amplitudzie miesięcznej do 23°C, z najcieplejszym lipcem 17,6°C i najchłodniejszym styczniem -5,2°C. Liczba dni mroźnych waha się w przedziale 17,6-18,1 w styczniu i 3,6 – 13,7 w grudniu, do 5,5 w marcu. Ogółem notuje się średnio w roku 51,1 dni mroźnych. Największa liczba dni gorących występuje w lipcu i wynosi 11,4 dnia. Okres letni (średnia temperatura dobową powyżej 15°C) trwa 90-100 dni w roku, natomiast dni z temperaturą poniżej zera obserwuje się średnio 121 w roku.

W Dzielnicy Podkarpackiej występuje klimat umiarkowany charakteryzujący się łagodną zimą, długą i wilgotną wiosną, stosunkowo ciepłym latem z licznymi burzami oraz długą i ciepłą jesienią. Średnia roczna temperatura waha się w granicach 8,3°C a w okresie wegetacji wynosi około 13,6°C. Warunki wilgotnościowe nie odbiegają od średnich krajowych. Najbardziej wilgotnymi miesiącami są listopad i grudzień (86-88% wilgotności względnej), najmniej czerwiec i maj. Z przebiegiem temperatury i wilgotności powietrza związane jest występowanie mgieł i zamgleń, których największa ilość przypada na ostatnie miesiące roku. Bardziej zmienny jest rytm dobowy wilgotności z maksimum w godzinach nocnych i minimum w południowych. Napływ suchego powietrza z południa w postaci wiatrów jasielsko-sanockich jest zwykle przyczyną zaburzenia tego rytmu.

Ryc.5. Przeciętna roczna ilość opadów atmosferycznych na terenie Polski południowo-wschodniej.

źródło: Atlas klimatyczny Polski, 1979

Wiatry – ruch powietrza - w makroskali rejonu gminy Boguchwała zdominowany jest napływem powietrza zachodniego i wschodniego oraz modyfikującą rolę doliny Wisłoka i gór sterujących wiatrami z południa i południowo-zachodu. Cisze i wiatry do 1 m/s występują około 8,6% w roku.

Przebieg roczny zachmurzenia jest typowy. Najbardziej chmurne są miesiące jesienno-zimowe, najmniej wiosenne i letnie. Ilość dni pogodnych z zachmurzeniem wynosi 45, pochmurnych około 150. Opady letnie są najwyższymi w ciągu roku, średnio wynoszą one 90-98mm. W półroczu chłodnym pokrywa śnieżna utrzymuje się średnio 83 dni. Roczna suma opadów wynosi około 650 mm. Klimat ten sprzyja uprawie wszystkich roślin.

4. OCENA AKTUALNEGO STANU ŚRODOWISKA

4.1. Powietrze atmosferyczne

Zanieczyszczenia emitowane do powietrza niekorzystnie wpływają nie tylko na stan atmosfery, ale także na jakość oraz czystość wód i gleb, rozwój roślin i zwierząt, a co za tym idzie także na zdrowie człowieka. Zanieczyszczenia powietrza atmosferycznego można podzielić na chemiczne wprowadzane w postaci gazów i areozoli (dwutlenki siarki, tlenki azotu, tlenek i dwutlenek węgla) oraz mechaniczne, do których zaliczane są różnego rodzaju pyły.

Dwutlenki siarki (SO_2) – zanieczyszczenie gazowe charakterystyczne dla procesów spalania paliw zawierających siarkę (węgiel kamienny, brunatny, oleje napędowe i opałowe). Pochodzi głównie z energetycznego spalania paliw, produkcji wyrobów przemysłowych. Stężenie tego zanieczyszczenia wzrasta wraz z rozpoczęciem sezonu grzewczego. Występując w powietrzu jest przyczyną zakwaszenia wody deszczowej, następstwem czego jest wzmożona korozja metali.

Tlenki azotu – popularnie oznaczane symbolem NO_x . Powstają w procesie spalania, w wyniku bezpośredniej syntezy azotu i tlenu. Największy udział w emisji tlenków azotu ma transport. Znaczący wpływ ma również rolnictwo (podtlenek azotu).

Tlenek węgla – powstaje w wyniku złych warunków spalania (niecałkowite spalanie). Największe stężenia CO notuje się wzdłuż tras komunikacyjnych, co dowodzi, że pojazdy mechaniczne są największym jego źródłem.

Pyły zawieszone – bardzo drobne cząstki substancji stałych zawieszone w powietrzu. Mogą pochodzić ze spalania węgla, z silników wysokoprężnych, jak również powstawać w wyniku reakcji pomiędzy zanieczyszczeniami gazowymi (np. amoniaku z dwutlenkiem siarki).

Emisja zanieczyszczeń do powietrza pochodzi głównie z lokalnych kotłowni pracujących na rzecz szkół i budynków użyteczności publicznej, gospodarstw domowych oraz ruchu samochodowego.

Kotłownie lokalne opalane są zazwyczaj węglem kamiennym o zróżnicowanych parametrach – często wysokiej zawartości siarki. Niejednokrotnie w kotłowniach domowych (szczególnie w okresie zimowym) spalane są różnego rodzaju odpady (tworzywa sztuczne, tekstylia, opony). Zanieczyszczenia powstające w wyniku spalania takiego „paliwa” nie tylko powodują wprowadzanie do środowiska szkodliwych gazów jak np. dioksyny i furany (mogące działać rakotwórczo i mutagennie), ale także

powodują uciążliwości zapachowe dla sąsiadujących mieszkańców. Jednakże Straż Miejska regularnie prowadzi kontrole w zakresie przestrzegania przepisów dotyczących utrzymania czystości i porządku.

Generalnie jednak jakość powietrza na omawianym obszarze jest dobra, dlatego też obecnie nie są prowadzone badania stanu jakości powietrza atmosferycznego. Rozkład przestrzenny stężeń zanieczyszczeń na terenie powiatu rzeszowskiego wskazuje, że jest to teren, na którym występują ponadnormatywne stężenia zanieczyszczeń, co wg danych WIOŚ pozwala zaliczyć obszar gminy do klasy A - poziom zanieczyszczeń nie przekracza poziomu dopuszczalnego czyli nie wymagane jest podejmowanie działań w tym zakresie.

Stan jakości powietrza atmosferycznego w gminie Boguchwała kształtuje emisja zanieczyszczeń z:

- lokalnych kotłowni osiedlowych i palenisk domowych,
- procesów technologicznych w zakładach przemysłowych,
- środków transportu samochodowego lokalnego i tranzytowego.
 - kopalni gazu w Nosówce.

W Gminie Boguchwała największe znaczenie w zanieczyszczeniu atmosfery mają kotłownie i paleniska domowe, które to powodują znaczne zwiększenie zanieczyszczenia powietrza w okresie grzewczym.

Tabela 9. Tabela przedstawiająca stan zanieczyszczeń emitowanych do atmosfery w latach 2007 - 2009

rok	gazowe	pyłowe	ogółem
2007	12855,11 Mg	2,27 Mg	12857,38 Mg
2008	13034,26 Mg	2,05 Mg	13036,31 Mg
2009	12312,36 Mg	2,02 Mg	12314,39 Mg
2007-2009	38201,73 Mg	6,34 Mg	38208,08 Mg

Dane z Urzędu Marszałkowskiego

Niemalą udział w zanieczyszczeniu środowiska gazami i pyłami ma ruch kołowy na drogach szczególnie uczęszczanych np. krajowej Nr 9 Radom – Rzeszów – Barwinek. Jednakże brak jest informacji o wielkości emisji pochodzącej z tego źródła liniowego (droga).

Na terenie gminy nie prowadzi się badań monitoringowych stanu jakości powietrza. Natomiast uzyskane informacje z danych do opłat za emisje gazów i pyłów do powietrza nie stanowią odzwierciedlenia faktycznej ilości wprowadzanych zanieczyszczeń. Natomiast emisję zanieczyszczeń z większych źródeł gospodarczych przedstawia poniższa tabela.

Tabela 10. Emisja zanieczyszczeń w gminie Boguchwała z większych źródeł sektora gospodarczego

Lp.	Nazwa podmiotu	Gazy (Mg)	Pyły (Mg)
1.	Piekarnia Józef Guzek, B-ła Tkaczowa	287,85	1,48
2.	Jan Tyśnicki Usługi i Lakiernictwo Samochodowe, B-ła, Techniczna	1,06	0,11
3.	Adam Haba Gospodarstwo Ogrodnicze	34,13	0,04
4.	Zakłady Naprawy Samochodów	333,60	1,65
5.	G.S. "Samopomoc Chłopska" w Boguchwale	69,15	0,34
6.	Zakłady Porcelany Elektrotechnicznej „ZAPEL” S.A.	11 215,29	0,46
7.	Zakład Produkcyjno-Usługowy „PROTO” E.Stachowicz	1,42	0,01
8.	Wojewódzki Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Boguchwale	71,51	0,08
9.	Cementownia Ożarów S.A. Stacja Przesypowa w Boguchwale	-	0,35
10.	Razem	12 014,01	4,86

Wynikiem oddziaływania wyemitowanych pyłów i gazów jest stan zanieczyszczenia powietrza - czyli immisja.

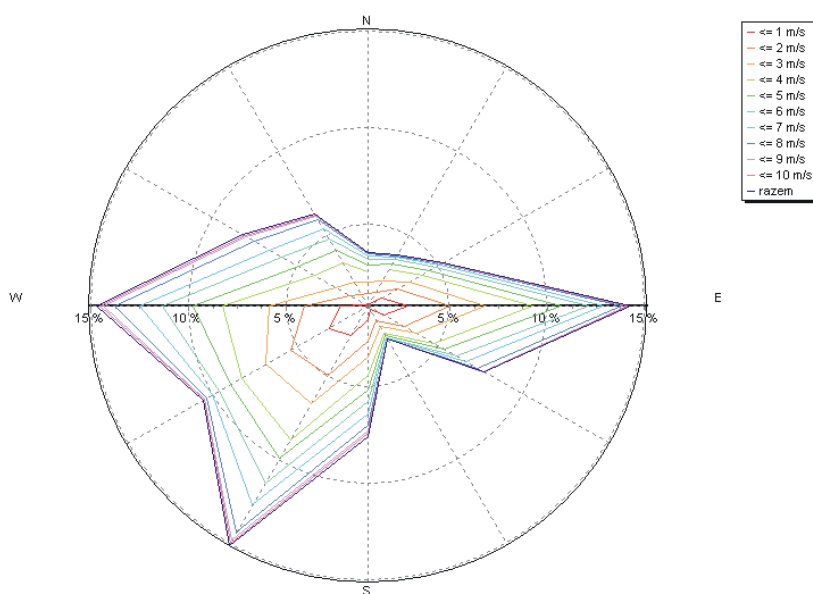
Sieć krajową monitoringu powietrza w województwie podkarpackim tworzą:

- sieć podstawowa, obejmująca stacje Inspekcji Ochrony Środowiska i Państwowej Inspekcji Sanitarnej,
- sieć nadzoru nad jakością powietrza w miastach („sieć nadzoru ogólnego”), podlegająca Państwowej Inspekcji Sanitarnej, działająca pod nadzorem Instytutu Medycyny Pracy w Łodzi.

Obie sieci funkcjonują w ramach koordynowanego przez Inspekcję Ochrony Środowiska programu Państwowego Monitoringu Środowiska. Niestety, obecnie nie prowadzi się badań ciągłych monitoringowych jakości powietrza.

Rozprzestrzenianie się zanieczyszczeń zależy od kierunku wiatrów na danym terenie. Najczęstsze kierunki wiatru przedstawiono na poniższej rycinie.

Ryc.6. Róża wiatrów. Stacja meteorologiczna Rzeszów

Ogólnie należy stwierdzić, że powietrze na terenie gminy nie jest zanieczyszczone w ponadnormatywnym stopniu, jednak w porównaniu z innymi regionami województwa podkarpackiego jest ono bardziej zanieczyszczone na co wpływ może mieć sąsiedztwo miasta Rzeszowa i zlokalizowanych tam zakładów przemysłowych oraz większego natężenia pojazdów samochodowych poruszających się po trasie komunikacyjnej do przejścia granicznego w Barwinku.

Polska regulacja prawna odnosząca się do ochrony powietrza atmosferycznego zawarta jest w ustawie z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska i w przepisach wykonawczych, uwzględniających praktycznie wymagania wszystkich przyjętych dyrektyw Unii Europejskiej, w tym zakresie. Przeciwdziałanie zanieczyszczeniom powietrza w polskim prawie, zgodnie z wymogami unijnymi, polega na zapobieganiu lub ograniczeniu wprowadzania do środowiska substancji zanieczyszczających.

Ryc.7. Ocena jakości powietrza na obszarze gminy Boguchwała

źródło: POŚ dla województwa podkarpackiego na lata 2007-2010 z uwzględnieniem lat 2011-2014

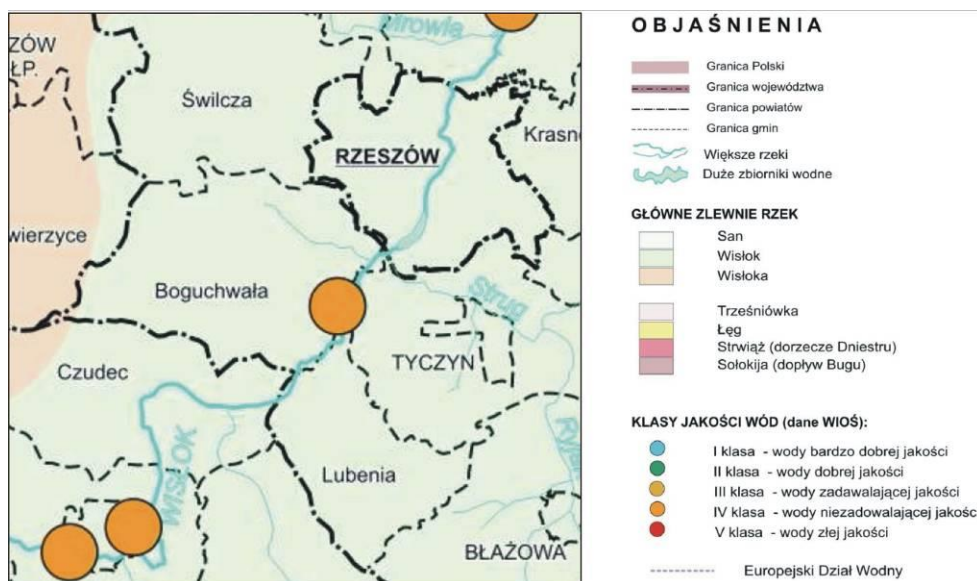
4.2. Wody powierzchniowe i podziemne

4.2.1. Zasoby wód i ich wykorzystanie

Zasoby wód powierzchniowych

Obszar gminy Boguchwała położony jest w obrębie zlewniska Morza Bałtyckiego. Odwadnia go rzeka Wisłok należąca do zlewni górnej Wisły, z czego Wisłok należy do dorzecza Sanu. Charakterystycznym zjawiskiem jest duża nierównomierność przepływów wynikająca m.in. ze zmienności zasilania opadami i warunków terenowych. Z uwagi na mało przepuszczalne podłoże spływ odbywa się w znacznym stopniu powierzchniowo, wskutek posuchy występują bardzo małe przepływy, a w okresach deszczowych gwałtowne. W ciągu roku maksymalny odpływ w Wisłoku i rzekach lokalnych naszej gminy występuje w miesiącach marzec - kwiecień, natomiast minimum odpływu obserwowane jest najczęściej w miesiącu wrześniu.

Ryc.8. Ocena jakości wód powierzchniowych na obszarze gminy Boguchwała

źródło: POŚ dla województwa podkarpackiego na lata 2007-2010 z uwzględnieniem lat 2011-2014

Zasoby wód podziemnych

Obserwacje zwierciadła wód gruntowych w studniach kopalnych, wierconych i innych otworach geologicznych oraz dane literaturowe pozwoliły na wydzielenie trzech obszarów o odmiennych warunkach hydrogeologicznych.

Obszar I obejmuje dolinę rzeki Wisłok oraz doliny boczne jego większych dopływów, w obrębie których poziom wód gruntowych związany z osadami czwartorzędowymi występuje w serii piaszczysto – żwirowej podścielającej mady rzeczne.

Występuje ono w postaci swobodnego, lokalnie lekko napiętego zwierciadła. Miąższość warstwy wodonośnej jest niewielka, tylko lokalnie przekracza kilka metrów. Zasilany on jest przez infiltrujące wody poopadowe oraz wody aluwialne Wisłoka i jego dopływów. Z powodu braku ciągłej i znacznej miąższości warstwy izolującej, wody tego poziomu narażone są na zanieczyszczenia, które mogą się przedostać zwodami infiltrującymi od powierzchni terenu.

Obszar ten został zaliczony przez A. S. Kleczkowskiego (B-4) do Głównego Zbiornika Wód Podziemnych z numerem 432 – Dolina Wisłoka.

W warstwie osadów spoistych – mad przykrywających warstwą wodonośną, w okresach wzmożonego zasilenia, na wkładkach gruntów mniej przepuszczalnych mogą występować sączenia wód śródglinowych o różnej wydajności.

Obszar II obejmuje fragmenty gminy zaliczane do wierzchowiny Podgórze Rzeszowskiego. W obrębie tego terenu wody gruntowe poziomu czwartorzędowego związane

są z osadami piaszczysto – lodowcowego, podścielającymi osady lessowe. Powoduje to, że wydajność tego poziomu jest bardzo zróżnicowana. Notowane są wydajności od 1,0 do 5,0 m³/h. Lokalnie mogą występować obszary bezwodne. Zasilanie tego poziomu odbywa się głównie przez infiltrujące wody poopadowe.

W okresach wzmożonego zasilania na soczewkach gruntów mniej przepuszczalnych mogą występować sączenia wód śródlądowych o różnej wydajności.

Obszar III obejmuje fragmenty Pogórza Strzyżowskiego, w obrębie którego występują bardzo skomplikowane warunki hydrologiczne.

Wody gruntowe związane są ze szczelinami w skałach piaskowych i wapiennych litotamniowych. Nie tworzą one ciągłego, jednego poziomu. Wydajność tych wód z reguły jest niewielka. Tylko lokalnie ujęcia lokalizowane w strefie uskoków tektonicznych wykazują znaczną wydajność. W przykrywających skały fliszowe osadowych zboczach, na wklądkach gruntów mniej przepuszczalnych, w okresach wzmożonego zasilania, występują poziomy wód zawieszonych, o różnych, zazwyczaj niewielkich wydajnościach.

Wody podziemne mają duże znaczenie jako źródło zaopatrzenia ludności gminy w wodę pitną. Działalność człowieka stwarza dla nich duże zagrożenie, dlatego istotne jest śledzenie zmian jakości wód podziemnych, określenie trendów i dynamiki zmian.

Wody podziemne wykorzystywane są głównie na potrzeby gospodarstw domowych, podmiotów gospodarczych oraz w obiektach użyteczności publicznej.

4.2.2. Zaopatrzenie w wodę

System zaopatrzenia gminy w wodę przewiduje dostarczenie wody do celów bytowo-gospodarskich i drobnego przemysłu z jednego źródła ujęć wód powierzchniowych (Zwiężczyca) trzech zlokalizowanych na terenie gminy ujęć wód wgłębnych o łącznej wydajności 114,0 m³/ha to:

- z ujęcia w miejscowości Lutoryż składającego się z czterech studni wierconych o łącznej wydajności 62,0m³/h i stacji uzdatniania wody o przepustowości 1 364 m³/d zasilane są miejscowości: Lutoryż, Zarzecze, Mogielnica, Boguchwała /ul.Tkaczowa, Partyzantów i Polna/. Roczny pobór wody wynosi 89 363m³.
- z ujęcia wody w miejscowości Wola Zgłobieńska składającego się z trzech studni wierconych o łącznej wydajności 40,0 m³/h i stacji uzdatniania wody o przepustowości 880,0 m³/d, zasilane są miejscowości: Wola Zgłobieńska, Nosówka, Kielanówka oraz

fragment Zwiężycy /ul. Graniczna/, Raclawówka i Niechobrz Dolny. Roczny pobór wody wynosi 78100m³.

- z ujęcia wody w Niechobrze składającego się z jednej studni głębinowej o wydajności 12,0 m³/h zasilany jest Niechobrz – Góra, Niechobrz – Granice oraz Niechobrz – Kąty. Roczny pobór wody wynosi 9 325 m³.

Natomiast z ujęcia powierzchniowego wody z rzeki Wisłok w Zwiężycy, zasilane są miejscowości: Boguchwała-północna część, Zwiężycza, (pobór wody w ilości około 1 340 m³/d).

Sieć wodociągową na terenie gminy posiada 9 sołectw i Miasto Boguchwała. W roku 2011 z wodociągu publicznego korzystało około 17 452 osób czyli 92% mieszkańców gminy. Możliwość podłączenia ma ok. 99% ludności.

Tabela 11. Podstawowa charakterystyka sieci wodociągowej w latach 2008-2010

	jednostka miary	2008	2009	2010
Wodociągi				
długość czynnej sieci rozdzielczej	km	213,8	216,8	218,2
połączenia prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania	szt.	3 951	4 154	4 250
woda dostarczona gospodarstwom domowym	dam3	400,4	424	547,4
ludność korzystająca z sieci wodociągowej	osoba	16 489	16 664	16 890

źródło: GUS

4.2.3. Ochrona wód

W zakresie ochrony poziomu jakości wód powierzchniowych uwzględnia się obszary zlewni hydrograficznych. Integralną część warunków korzystania z wód dorzecza stanowią programy ochrony wód dla obszarów, na których poziomy jakości wód nie są osiągnięte, tzn. woda danego cieku nie posiada założonej klasy czystości wód. Celem ochrony wód powierzchniowych jest utrzymywanie lub poprawa jakości wód, biologicznych stosunków w środowisku wodnym i na obszarach zalewowych, tak, aby wody osiągnęły, co najmniej dobry stan ekologiczny i w zależności od potrzeb nadawały się do:

- zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia,
- bytowania ryb w warunkach naturalnych oraz umożliwiała ich migrację,
- rekreacji oraz uprawiania sportów wodnych.
- ochrona wód polega w szczególności na:

- unikaniu, eliminacji i ograniczeniu zanieczyszczeń wód, zwłaszcza substancjami szkodliwymi dla środowiska wodnego,
- zapobieganiu niekorzystnym zmianom naturalnych przepływów wody lub naturalnych poziomów zwierciadła wody.
- ochrona wód jest realizowana przez zakazy dotyczące wprowadzania ścieków zawierających:
 - odpady oraz zanieczyszczenia pływające,
 - dwuchloro-dwufenylo-trójkloroetanu (DDT), wielopierścieniowych chlorowanych dwufenyli (PCB) i wielopierścieniowych chlorowanych trójfenyli (PCT),
 - chorobotwórczych drobnoustrojów,
 - oraz powodujących w tych wodach:
 - zmiany w naturalnej charakterystycznej dla nich biocenozie,
 - zmian naturalnej mętności, barwy, zapachu,
 - formowania się osadów lub piany.

Ponadto wprowadza się nakazy, zapewnienia ochrony wód przed zanieczyszczeniem poprzez budowę i eksploatację urządzeń służących tej ochronie, z tym, że wybór miejsca i sposobu usuwania i oczyszczania ścieków powinien minimalizować negatywne oddziaływania na środowisko. Budowę urządzeń służących do oczyszczania ścieków winno się realizować zgodnie z Krajowym Programem Oczyszczania Ścieków Komunalnych (KPOŚK). Program ten winien doprowadzić wody powierzchniowe do stanu, by spełniły one wymagania wód powierzchniowych wykorzystywanych do zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia, rekreacji i chowu ryb. Dla zasobów i ujęć wód powierzchniowych wprowadza się również strefy ochronne, które dzieli się na tereny ochrony bezpośredniej i pośredniej. Na terenie ochrony bezpośredniej wód powierzchniowych zabrania się użytkowania gruntów do celów nie związanych z eksploatacją ujęcia wody. Nakazy odnośnie terenu ochrony bezpośredniej są analogiczne jak dla ujęć wód podziemnych.

Głównym zadaniem ochrony zasobów wód powierzchniowych, a także powiązanych z nimi zasobami wód podziemnych, jest zmniejszenie ładunków zanieczyszczeń odprowadzanych w nieoczyszczonych ściekach komunalnych z terenu gminy Boguchwała. Konieczna jest zatem budowa nowych i rozbudowa istniejących systemów odprowadzania i oczyszczania ścieków sanitarnych. Zakres zamierzeń inwestycyjnych w tej dziedzinie podano w dalszej części niniejszego dokumentu.

Ryc.9. Usytuowanie głównych zbiorników wód podziemnych w stosunku do obszaru gminy Boguchwała

4.2.4. Gospodarka wodno-ściekowa

Gospodarka ściekowa

Głównymi źródłami zanieczyszczenia wód powierzchniowych są nieoczyszczone ścieki komunalne i przemysłowe. Znaczący wpływ na zanieczyszczenie wód mają również spływy powierzchniowe, szczególnie z terenów rolniczych.

Sieć kanalizacji sanitarnej w Gminie Boguchwała w chwili obecnej obejmuje 70% mieszkańców. Skanalizowano następujące miejscowości: Boguchwałę, Raclawówkę, Niechobrz, Zarzecze, Lutoryż, Mogielnicę, Zgłobień, Wolę Zgłobieńską, Nosówkę, Kielanówkę. Ścieki z powyższych sołectw odprowadzane są do oczyszczalni Rzeszów-Załęże.

W Załężu funkcjonuje automatycznie sterowana mechaniczno-biologiczna oczyszczalnia, uzyskująca w pełni zadawalającą redukcję zanieczyszczeń. Jest to obiekt o nowoczesnym układzie technologicznym i dużej niezawodności eksploatacyjnej. Po modernizacji przepustowość oczyszczalni została zwiększona do 75 tys. m³/d. Oczyszczalnia została wyposażona w nowoczesny punkt zlewny przyjmujący około 80 m³/d ścieków dowożonych taborem asenizacyjnym obsługującym tereny dotychczas nieskanalizowane.

Nie wszystkie gospodarstwa w gminie są podłączone do sieci kanalizacyjnej. Część ścieków jest gromadzonych w szambach bezodpływowych i wywożonych na oczyszczalnię Rzeszów-Załęże przez uprawnione przedsiębiorstwa samochodami asenizacyjnymi.

Tabela 12. Kanalizacja w Gminie Boguchwała w latach 2008-2010

	jednostka miary	2008	2009	2010
Kanalizacja				
długość czynnej sieci kanalizacyjnej	km	277,5	289,1	305
połączenia prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania	szt.	2 739	3 020	3 262
ścieki odprowadzone	dam3	463,8	353,7	376
ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej	osoba	12 249	12 862	13 328

źródło: GUS

Gmina Boguchwała realizując obowiązki nałożone w ustawie z dnia 1 lipca 2011 roku o zmianie ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach oraz niektórych innych ustaw przeprowadzać będzie na bieżąco kontrole gospodarstw domowych na terenie całej gminy sprawdzając podłączenie do kanalizacji oraz udokumentowanie zgodnego z przepisami przekazywania odpadów przez właścicieli posesji. W przypadkach nie stosowania się właścicieli do wymagań określonych w ustawach wydawane są polecenia przyłączenia do kanalizacji oraz zawarcia umowy na wywóz odpadów.

4.3. Gleby

4.3.1. Stan gleb

W obrębie gminy Boguchwała występują gleby powstałe z różnego rodzaju skały macierzystej co powoduje duże zróżnicowanie typów gleb. Zmienność typologiczna związana jest z budową geologiczną, morfologią terenu, stosunkami wodnymi, charakterem szaty roślinnej oraz działalnością człowieka. Cała gmina posiada dogodne warunki do prowadzenia upraw rolniczych i ogrodnictwa.

Stan gleb gminy jest na ogół dobry, podstawowymi czynnikami degradacji gleb są zjawiska erozyjne, zakwaszenie gleb, i substancjami chemicznymi.

Większość gleb mieści się w I klasie czystości pod względem zawartości metali ciężkich. W obrębie doliny Wisłoka z osadów aluwialnych współczesnych teras powstały

gleby typu mad, głównie brunatnych. W glebach tych poziom próchniczny jest z reguły dobrze wykształcony, o miąższości 20 – 30 cm i większej i dużej zawartości próchnicy. Gleby te charakteryzują się korzystnym układem stosunków wodnych. Biorąc pod uwagę ich skład granulometryczny dominują mady średnio ciężkie i ciężkie do uprawy mechanicznej.

Mady charakteryzują się odczynem słabo kwaśnym lub obojętnym. Są to gleby zasobne w przyswajalne dla roślin składniki pokarmowe. Na tych glebach można uprawiać wszystkie, bardziej wymagające rośliny uprawne, łącznie z warzywami, uzyskując dość wysokie i wierne plony. Rolniczą przestrzeń produkcyjną tego obszaru należy szczególnie chronić.

W obrębie Podgórze Rzeszowskiego, przeważają gleby typu brunatnych wyługowanych i pseudobielicowych, wytworzonych z lessów, często czarnoziemów zdegradowanych i deluwialnych. Są to gleby o dobrej jakości, odznaczające się dobrym i średnim stopniem kultury, zaliczane do gleb klasy I – II – III b objętych ochroną przed użytkowaniem nierolniczym.

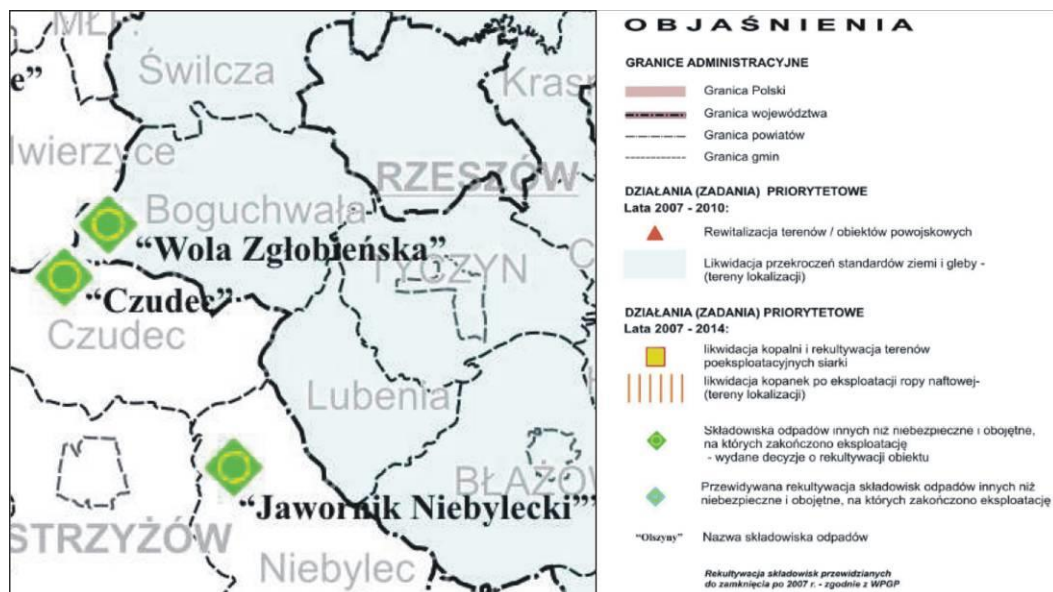
4.3.2. Sposób użytkowania gleb

Na terenie gminy dominują gleby lessowe i mady rzeczne. Zdecydowana większość gleb zaliczonych jest do I, II i III klasy bonitacyjnej i tworzą pszenno bardzo dobry i pszenno dobry kompleks glebowy, stanowią one 80% gruntów ornych o uregulowanych stosunkach wodnych.

Gleby o średniej produktywności tj. IV klasy bonitacyjnej stanowią 15%, a gleby o niższej produktywności tj. V i VI klasy bonitacyjnej zajmują około 5% gruntów ornych.

W użytkowaniu rolniczym znajduje się 6 637 ha, z czego ponad 90% użytkują właściciele indywidualnych gospodarstw rolnych i działek rolniczych do jednego ha.

Ryc.10. Ochrona powierzchni ziemi i przywrócenie wartości użytkowej gleb

źródło: POŚ dla województwa podkarpackiego na lata 2007-2010 z uwzględnieniem lat 2011-2014

4.4. Formy ochrony przyrody

NATURA 2000

Program NATURA 2000 został powołany celem utworzenia ekologicznej sieci Specjalnych Obszarów Ochrony (SOO) oraz Obszarów Specjalnej Ochrony (OSO). Obszary te wyznaczane są na podstawie tzw. Dyrektywy Siedliskowej Rady Europy z roku 1992 oraz tzw. Dyrektywy Ptasiej (1979). Wyznaczenie SOO i OSO nakłada na państwa członkowskie Unii Europejskiej obowiązek zachowania wartości przyrodniczych, które były podstawą ich wytypowania.

Na podstawie ogólnych zaleceń Dyrektyw Polska została zobligowana do zaprojektowania sieci NATURA 2000. Na obecnym etapie prac nad programem NATURA 2000 w Polsce zaproponowano 420 obszarów Natura 2000, w tym (o powierzchni łącznej 8 056 854,4 ha):

- Specjalne Obszary Ochrony 279
- Obszary Specjalnej Ochrony 141

Na terenie gminy Boguchwała podlega ochronie jako potencjalny Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk Natura 2000 „Wisłok Środkowy z Dopływami”.

Propozycje: do obszarów NATURA 2000

Wisłok Środkowy z Dopływami

Powierzchnia : 2 817.1ha

Kod obszaru : pltmp256

Forma ochrony w ramach sieci Natura 2000:

Status obszaru : obszar proponowany przez organizacje pozarządowe w ramach „Shadow List”

Opis

Obszar obejmuje rzekę Wisłok od zbiornika Besko do Rzeszowa wraz ze Stobnicą od mostu w miejscowości Domaradz. W miejscowości Besko (poniżej zbiornika) rzeka opuszcza górską część zlewni i wpływa w rozległy i płaski obszar Dołów Jasielsko-Sanockich - podgórski fragment zlewni.

W Załączniku I Dyrektywy Siedliskowej wymieniono występujące tu cenne siedliska: pionierska roślinność na kamieńcach górskich potoków, zmiennowilgotne łąki trzęślicowe, niżowe i górskie łąki użytkowane ekstensywnie, lasy łęgowe i nadrzeczne zarośla wierzbowe, łęgowe lasy dębowo-wiązowo-jesionowe.

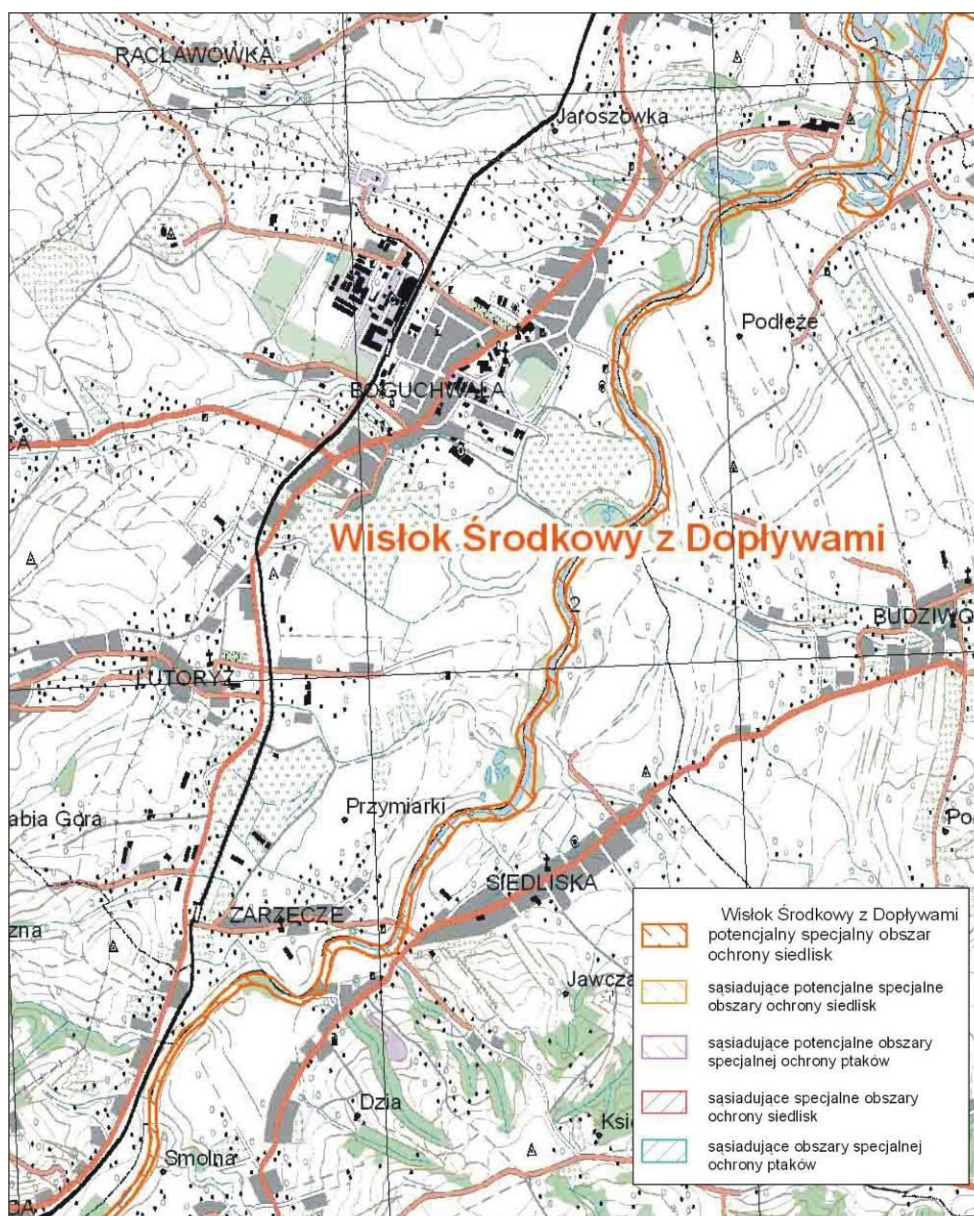
Z gatunków wymienionych w Załączniku II Dyrektywy Siedliskowej stwierdzono tu występowanie wielu gatunków ryb, takich jak: minog strumieniowy, kiełb białopłetwy, głowacz białopłetwy, kiełb Kesslera.

Jest to miejsce występowania także innych, ważnych gatunków: ryby - brzana, brzana peloponeska, świnka, głowacz przegopłetwy, lipień, rośliny: czosnek kątowny, zimowit jesienny, mieczyk dachówkowaty, pierwiosnek wyniosły, cebulica dwulistna.

Zagrożenia

Do głównych zagrożeń zalicza się zanieczyszczenie wód ściekami nieczyszczonymi, regulowanie koryt rzecznych szybkie odprowadzenie wód, pobory wód, fragmentacja rzeki poprzez infrastrukturę przeciwpowodziową, zabudowa, zaśmiecanie, zmiana użytkowania łąk, zmiana sposobu uprawy, wypalanie, kłusownictwo.

Ryc. 11. Obszar NATURA 2000 na obszarze gminy

Obszary Chronionego Krajobrazu

Teren gminy Boguchwała częściowo objęty jest Strzyżowsko-Sędziszowskim Obszarem Chronionego Krajobrazu

Rozporządzenie Nr 35 Wojewody Rzeszowskiego z dnia 14 lipca 1992 r. w sprawie zasad zagospodarowania obszarów chronionego krajobrazu na terenie województwa rzeszowskiego (Dz. Urz. Woj. Rzeszowskiego Nr 7, poz. 74), zm. rozporządzenie Nr 81 Wojewody Podkarpackiego z dnia 31 października 2005r. w sprawie Strzyżowsko-

Sędziszowskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu (Dz. Urz. Woj. Podkarpackiego Nr 138, poz. 2107, zm. Nr 149, poz. 2435).

Ryc.12. Istniejący system ochrony i krajobrazu obszaru gminy Boguchwała

źródło: POŚ dla województwa podkarpackiego na lata 2007-2010 z uwzględnieniem lat 2011-2014

Powierzchnia ogólna obszaru wynosi 14 207 ha. Charakterystyczną cechą obszaru jest obecność pokrywy lessowej w jego północnej części oraz strefy przejściowej do pokrywy z utworów fliszowych w południowej części. Spotyka się tu wilgotne łąki z ostrożeńcem oraz z rajgrasem wyniosłym - rzeźba wyżynna, z licznymi dolinami potoków, jarami i wąwozami. Znaczną część OCHK stanowią użytki rolne. Lasy zajmują około 28% powierzchni, w postaci szeregu mniejszych i większych kompleksów (Łączki, Wola Zgłobieńska, Babica).

Głównymi gatunkami drzewostanów omawianego obszaru są buk i jodła, występujące one na około 58% powierzchni lasów państwowych i 50% powierzchni lasów niepaństwowych. Z pozostałych gatunków spory udział mają : sosna ok.19%, dąb, grab, brzoza, olsza i jesion. Lasy omawianego obszaru pełnią rolę: ochronną (woda, erozja), społeczną (zdrowotna, kulturotwórcza, dydaktyczna) i gospodarczą, (źródło surowców i miejsce pracy). Najciekawszy fragment lasów (drzewostan nasienny buka) został objęty ochroną w ramach rezerwatu „Wielki Las”.

Pomniki przyrody

Na terenie gminy Boguchwała znajduje się 4 pomniki przyrody.

Tabela 13. Pomniki przyrody na obszarze gminy Boguchwała

Lp.	Nr PP w rejestrach dawnych woj.	Gmina/Powiat	Miejscowość	Opis obiektu
1	39	Boguchwała /rzeszowski	Niechobrz	Buk zwyczajny - pień, brak korony (obw. 496 cm, wys. 9 m, wiek 200 lat) (Aktu. Ark. Weryf. PP pow. rzeszowskiego. 2003. IB i OŚ UR); stare dane "Stary buk o obw. na wys. 1,3 m = 426 cm, wys. = 25 m. Wiek około 200 lat.
2	105	Boguchwała rzeszowski	Boguchwała	Dąb czerwony (obw. 285 cm, wys. 10 m, wiek 150 lat) (Aktu. Ark. Weryf. PP pow. rzeszowskiego. 2003. IB i OŚ UR); stare dane "Dąb czerwony o obw. pnia na wys. 1,3 m = 252, o wys. około 20 m, w wieku około 150 lat, rosnący w ogrodzie.
3	170	Boguchwała rzeszowski	Zgłobień	Lipa szerokolistna (obw. 430 cm, 24 m, wiek 250 lat) (Aktu. Ark. Weryf. PP pow. rzeszowskiego. 2003. IB i OŚ UR); stare dane "Lipa szerokolistna o obw. pnia na wys. 1,3 m = 395 cm, wys. drzewa około 18 m, korona wysoko osadzona, średniej wielkości wiek drzewa około 250 lat.
4	230	Boguchwała rzeszowski	Lutoryż	Dąb szypułkowy (obw. 505 cm, wys. 28 m, wiek 150 lat) (Aktu. Ark. Weryf. PP pow. rzeszowskiego. 2003. IB i OŚ UR); stare dane "Dąb szypułkowy o obw. pnia na wys. 1,3 m = 500 cm.

W granicach gminy Boguchwała znajduje się na razie niewiele okazów drzew, które ujęte są w rejestrze pomników przyrody województwa, stosunkowo dużo /kilkadzieści/ nowych obiektów zasługuje na uwagę. Najciekawsze z tych obiektów to: dąb czerwony w Boguchwale o obwodzie około 270 cm, o wysokości około 11 m i jawor przy plebani w Boguchwale o obwodzie 370 cm i wysokości około 21 m. W Lutoryżu jest dąb szypułkowy rosnący na skraju kompleksu leśnego o wysokości około 28 m i obwodzie 470 cm na wysokości 1,3 m i wierzba biała mająca w obwodzie około 460 cm i wysokiej na około 15 m. W Zgłobniu rośnie natomiast lipa szerokolistna o wysokości około 21 m i obwodzie około 410 cm na wysokości 1,3 m. Dość często występującym gatunkiem w gminie jest także jesion wyniosły. W Zgłobniu występuje 6 okazów tego gatunku, w Boguchwale 2, a w Woli Zgłobieńskiej i Raclawówce po jednym. Największe rozmiary osiągnął jesion rosnący obok Szkoły Podstawowej w Zgłobniu, którego obwód wynosi 305 cm, a wysokość 27 m. W Nosówce rośnie ponad stuletnia sosna wejmutka oraz modrzew europejski o wysokości około 15 m i obwodzie około 300 cm.

4.5. Lasy

Na terenie gminy Boguchwała gospodarkę leśną prowadzi nadleśnictwo Strzyżów. W związku z kompleksowym urządzeniem rolniczej przestrzeni produkcyjnej w gminie Boguchwała wprowadzono korektę granicy rolno-leśnej, w planie zagospodarowania gminy na podstawie projektu granicy rolno-leśnej. Pod zalesienie przeznaczono 84 ha gruntów ornych i użytków zielonych o niskiej przydatności rolnej oraz tereny wymagające ochrony przed erozją powierzchniową gleb. Lasy zajmują około 11% terenu gminy.

Ryc.13. Lesistość obszarów gminy Boguchwała

źródło: POŚ dla województwa podkarpackiego na lata 2007-2010 z uwzględnieniem lat 2011-2014

4.6. Zanieczyszczenie i zagrożenie środowiska

4.6.1. Hałas

W środowisku mogą występować następujące źródła hałasu:

- hałas drogowy pochodzący od środków komunikacji i transportu samochodowego,
- hałas kolejowy, za którego powstanie odpowiedzialny jest transport i komunikacja szynowa,
- hałas lotniczy spowodowany użytkowaniem pojazdów latających
- hałas osiedlowy związany z bytowaniem i przemieszczaniem się ludzi na określonym terenie,
- hałas przemysłowy wywołany działalnością zakładu przemysłowego przenikający do środowiska na zewnątrz zakładu.

Na terenie gminy występują wszystkie w/w źródła hałasu, za wyjątkiem hałasu lotniczego. Najpowszechniejszym i najbardziej uciążliwym w środowisku zurbanizowanym jest hałas komunikacyjny, którego źródłem są środki komunikacji drogowej.

Hałas jest tym zanieczyszczeniem środowiska, który staje się bardzo uciążliwym dla mieszkańców gminy, szczególnie dla mieszkających przy drogach głównych. W gminie Boguchwała, podobnie jak w innych gminach, głównym sprawcą zagrożeń akustycznych jest komunikacja drogowa, a w dalszej kolejności kolejowa. W monitorowaniu środowiska nie prowadzi się stałych pomiarów hałasu, stąd nie jest możliwe ustalenie długookresowych zmian jego natężenia.

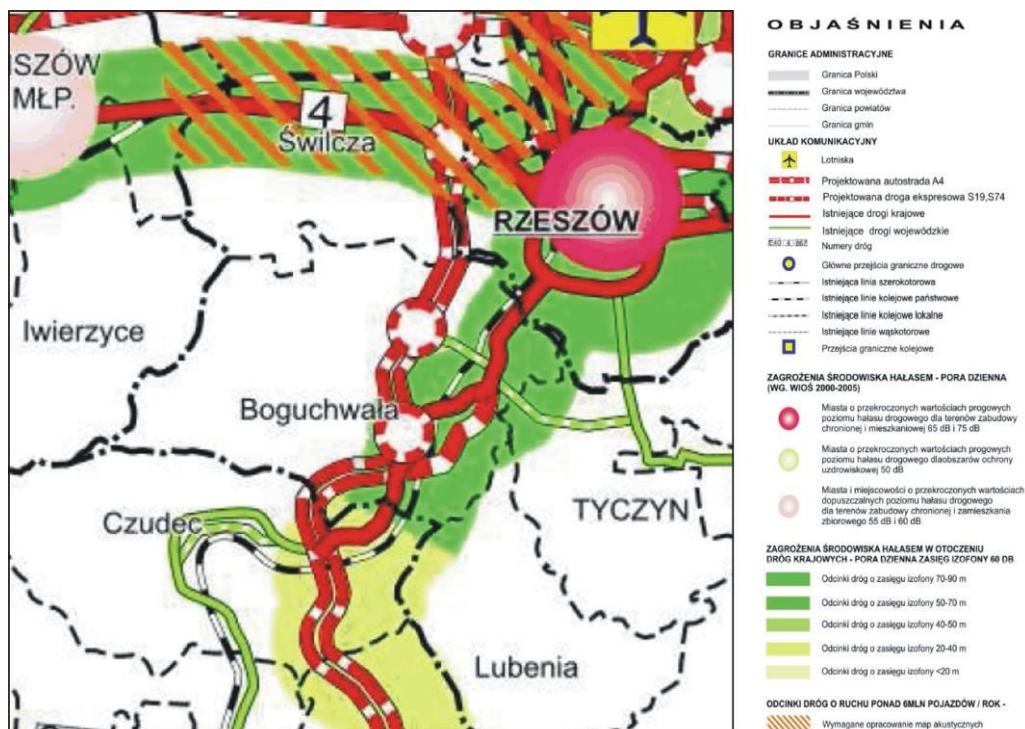
Podstawowymi czynnikami decydującymi o poziomie hałasu drogowego są:

- natężenie ruchu pojazdów,
- prędkość strumienia pojazdów,
- płynność ruchu,
- proces rozciągania się szczytu komunikacyjnego porannego i popołudniowego,
- brak obwodnic,
- stan techniczny nawierzchni i pojazdów.

Ze względu na fakt, iż na terenie Gminy Boguchwała nie przeprowadzono kompleksowych badań klimatu akustycznego, trudno określić w jakim stopniu jest on uciążliwy. Emisja hałasu jest obecnie najpowszechniejszym zanieczyszczeniem środowiska. Ostatnie badania hałasu w Polsce wskazują na poszerzanie obszarów o niekorzystnym klimacie akustycznym.

W gminie Boguchwała głównym sprawcą zagrożeń akustycznych jest komunikacja drogowa, a w dalszej kolejności kolejowa. W monitorowaniu środowiska nie prowadzi się stałych pomiarów hałasu, stąd nie jest możliwe ustalenie długookresowych zmian jego natężenia. Na drodze krajowej odcinek Rzeszów - Babica był prowadzony pomiar natężenia ruchu przez Generalną Dyрекcję Dróg Krajowych i Autostrad.

Ryc.14. Stan akustyczny i zagrożenia komunikacyjne dla obszarów gminy Boguchwał

źródło: POŚ dla województwa podkarpackiego na lata 2007-2010 z uwzględnieniem lat 2011-2014

W 2000 roku przez Boguchwałę przejeżdżało średnio 10 790 pojazdów na dobę. W 2008 roku natężenie ruchu wzrosło do 12 000 – 13 000 pojazdów na dobę, a następnych latach prognozuje się jego wzrost o kilka procent rocznie.

Wielkość i zasięg oddziaływania hałasu kolejowego w zasadniczy sposób zależy od częstotliwości kursowania, prędkości trakcyjnej, płynności ruchu, stanu technicznego nawierzchni torowej, topografii terenu wraz z lokalnym charakterem zabudowy oraz odległości pierwszej linii zabudowy od skrajnego toru. Ze względu na ograniczenie częstotliwości kursowania pociągów, linia kolejowa nie jest zaliczana do obiektów, których eksploatacja może powodować negatywne oddziaływanie akustyczne na znacznych obszarach.

4.6.2. Zagrożenia naturalne

Procesy geodynamiczne

Do zagrożeń naturalnych związanych z warunkami ukształtowania powierzchni oraz budową geologiczną (rodzajem utworów geologicznych) zalicza się powierzchniowe ruchy masowe, powstałe w wyniku uruchomienia procesów geodynamicznych, potocznie nazwane osuwiskami.

W wyniku przeprowadzonej na zlecenie Wojewody Podkarpackiego „Analizy zjawisk osuwiskowych na terenie województwa podkarpackiego” po powodzi katastrofalnej w 2001 roku, na terenie Podkarpacia zarejestrowano 2 658 osuwisk. Część osuwisk to formy aktywne, część nieczynne, lecz zagrożone uruchomieniem przy zmianie warunków np. wodnych.

Ryc.15. Obszary osuwiskowe na terenie gminy Boguchwała

Prognozowanie zjawisk osuwiskowych jest zadaniem trudnym, zwłaszcza w naszym klimacie przejściowym, w którym mamy do czynienia z okresami suszy lub też okresami gwałtownych deszczy, różną ich częstotliwością, długością, intensywnością itp. W przypadku opadów ważny jest oprócz ilości charakter i rozłożenie w czasie.

Przeciwdziałaniem negatywnym skutkom wynikającym z ruchów masowych są rozwiązania organizacyjno-prawne (m.in. planowanie przestrzenne w oparciu o wiarygodne dane dotyczące osuwisk tj. wykluczenie terenów osuwiskowych spod jakiegokolwiek inwestycji

oraz prowadzenie działań zabezpieczających przed dalszym niszczeniem (o ile to możliwe i zasadne np. drenażu stoków, odwadniania, zalesiania o ile jest to możliwe i zasadne).

Zgodnie z założeniem Ministra Środowiska budowana jest baza danych osuwiskowych (SOPO – System Osłony Przeciwośuwiskowej) dla Karpat fliszowych i wybranych rejonów Polski, prowadzona przez Państwowy Instytut Geologiczny w Krakowie (dostępna pod internetowym adresem <http://geozagrozenia.pgi.gov.pl>).

Ochrona przed powodzią

W ostatnich latach obserwuje się coraz częściej występujące powodzie, o coraz gwałtowniejszym ich przebiegu. Powodem wzrostu intensywności tych zjawisk są zmiany klimatyczne oraz działalność gospodarcza człowieka, który wprowadza istotne zmiany w dorzeczach rzek. Najbardziej narażona na wystąpienie powodzi są tereny gminy położone w dolinie Wisłoka oraz potoków przepływających przez teren gminy.

Ochrona przed skutkami suszy

Niedobory wody w glebie są następstwem zakłócenia naturalnego bilansu wodnego na danym obszarze tj. zmian klimatycznych i niewłaściwie prowadzonych prac melioracyjnych. Susze występują przeważnie co kilka lat (czasami częściej), w różnych porach roku i charakteryzują się określoną dynamiką cyklu rozwoju oraz czasu trwania.

Niemal na całym obszarze województwa zaobserwowano znaczne obniżenie poziomu zwierciadła wód gruntowych, czemu towarzyszy zanik wody w studniach gospodarskich. (również w gminie Boguchwała).

4.6.3 Odpady

Odpady komunalne

Zgodnie z treścią art. 3 ustawy o odpadach, odpady komunalne są to odpady powstające w gospodarstwach domowych, a także odpady niezawierające odpadów niebezpiecznych pochodzące od innych wytwórców odpadów, które ze względu na swój charakter lub skład są podobne do odpadów powstających w gospodarstwach domowych.

Źródłami wytwarzania odpadów komunalnych są:

- Gospodarstwa domowe,
- Obiekty infrastruktury takie jak: handel, usługi i rzemiosło, szkolnictwo, przemysł w części „socjalnej”, obiekty turystyczne i inne.

Na terenie gminy Boguchwała w miejscowości Wola Zgłobieńska (działka nr 42/2) znajduje się nieczynne składowisko odpadów komunalnych, będące w zarządzie MP GK Rzeszów. Ma ono zostać poddane rekultywacji w kierunku rolnym. Według przeprowadzonych wyliczeń szacunkowych w 2010 r. powstało w gminie Boguchwała 2 394,23 Mg odpadów komunalnych.

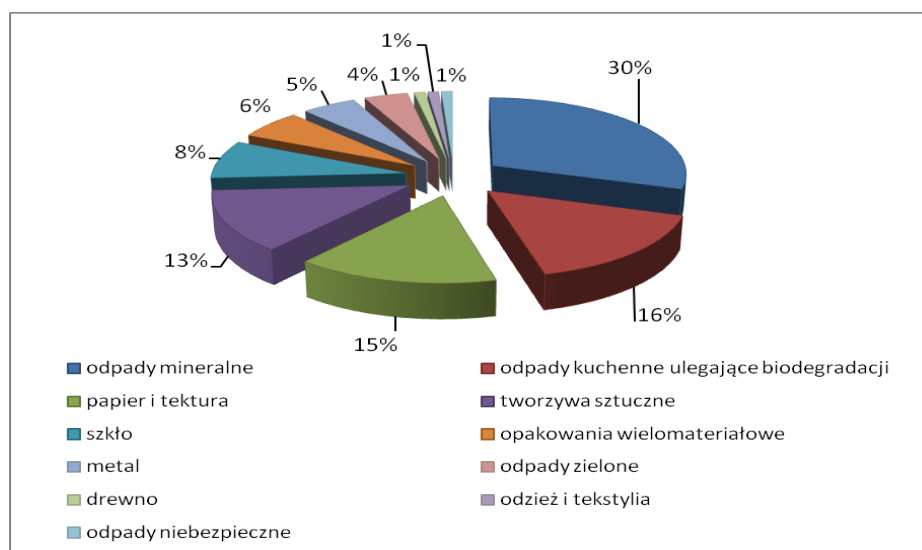
Tabela 14. Zestawienie ilości wytworzonych i zebranych odpadów w latach 2008-2010

	jednostka miary	2008	2009	2010
ODPADY KOMUNALNE				
ogółem	Mg	2 412,24	2 306,05	2 394,23
z gospodarstw domowych	Mg	1 964,23	1 822,45	1941,42
liczba budynków mieszkalnych objętych zbieraniem odpadów z gospodarstw domowych	szt.	x	3 179	3 271
liczba przedsiębiorstw odbierających odpady w badanym roku wg obszaru działalności	szt.	x	3	3
ODPADY WYTWORZONE I NAGROMADZONE (Z WYŁĄCZENIEM ODPADÓW KOMUNALNYCH)				
ogółem	tys. Mg	2,4	2,3	2
poddane odzyskowi	tys. Mg	2,4	2,3	2

źródło: GUS

Morfologię wytworzonych zmieszanych odpadów komunalnych przyjęto zgodnie z KPGO 2010 na obszarach wiejskich. Największy udział ponad 30% w masie wytwarzanych niesegregowanych odpadów komunalnych mają odpady, ulegające biodegradacji. W oparciu o te dane dokonano szacunków ilości poszczególnych frakcji odpadów komunalnych. Ze względu na niepełną ewidencję odpadów komunalnych, nie można określić rzeczywistej ilości odpadów wytwarzanych a podane ilości są jedynie danymi szacunkowymi.

Wyk.8. Skład wiejskich odpadów komunalnych (KPGO 2010)

Odpady wielkogabarytowe

Odpady wielkogabarytowe są to odpady, które ze względu na swoje rozmiary nie mieszczą się w typowych pojemnikach na odpady np.: zbędne meble, sprzęt AGD, wózki itp.

Szacunkowa ilość odpadów wielkogabarytowych powstających na terenie gminy Boguchwała kształtowała się w latach 2008-2010 odpowiednio 20 Mg, 33 Mg i 17 Mg.

Odpady opakowaniowe

Odpady opakowaniowe to wszystkie opakowania, w tym wielokrotnego użytku, wycofane z ponownego użycia, stanowiące odpady w rozumieniu przepisów o odpadach z wyjątkiem odpadów powstających w procesie produkcji opakowań.

Ze względu na zalecaną metodę odzysku opakowania mogą być opakowaniami przydatnymi do odzysku:

- przez recykling materiałowy
- w postaci energii
- przez kompostowanie
- przez biodegradację

Rynek surowców wtórnych z opakowań jest bardzo niestabilny. Selektywna zbiórka musi być aktualnie dotowana, gdyż cena odpadu nie pokrywa kosztów jego zbiórki, transportu i przygotowania (sortowanie). Na obszarze gminy znajduje się sortownia odpadów na którą trafiają odpady z selektywnej zbiórki prowadzonej przez GO-KOM Boguchwała (głównie odpady opakowaniowe). W celu ograniczenia ilości odpadów komunalnych deponowanych na składowiskach odpadów, na obszarze Gminy Boguchwała wprowadzono selektywną zbiórkę odpadów z podziałem na: szkło opakowaniowe białe i kolorowe, tworzywa sztuczne, papier i tekturę.

Gromadzenie odpadów w ramach selektywnej zbiórki odbywa się w odpowiednio oznakowanych pojemnikach i workach. W zabudowie wielorodzinnej do selektywnej zbiórki odpadów komunalnych stosuje się oznakowane specjalistyczne pojemniki o pojemności dostosowanej do potrzeb.

Tabela 15. Zestawienie ilości odpadów opakowaniowych wśród odpadów komunalnych w latach 2008-2010

	jednostka miary	2008	2009	2010
ODPADY KOMUNALNE				
opakowania ze szkła	Mg	99,8	114,4	103
opakowania z tworzyw sztucznych	Mg	43,45	67,3	112,3
opakowania z tektury i papieru	Mg	3,74	10,3	8,9
opakowania z metali	Mg	5,91	0,3	0,1
inne zmieszane	Mg	x	3,4	8,3

Gmina w zdecydowanej większości posiada zabudowę jednorodzinną stąd też część odpadów komunalnych jest zagospodarowywanych przez gospodarstwa we własnym zakresie. W sposób dopuszczony prawnie najczęściej wykorzystywane są:

- Frakcje mineralne - do utwardzania nawierzchni dróg,
- Odpady zielone - do kompostowania lub jako paliwo
- Odpady kuchenne ulegające biodegradacji – do skarmiania zwierząt, kompostowania
- Drewno – jako paliwo

Niestety oprócz ww. form zagospodarowania odpadów zdarzają się także takie, które stanowić mogą zanieczyszczenie środowiska substancjami niebezpiecznymi oraz są źródłem uciążliwości zapachowych. Najczęstszą formą pozbywania się odpadów zwłaszcza w okresie zimowym jest ich spalanie w kotłowniach domowych. Zwłaszcza tworzywa sztuczne jako odpady wysokoenergetyczne są chętnie używane do tego celu. Wszystkie wykryte przypadki takich naruszeń karane są mandatami przez Straż Miejską.

Mandatami karani są również ustalenia posiadacze odpadów zdeponowanych na tzw. „dzikich wysypiskach”. W latach 2008-2010 zlikwidowano odpady na dzikich wysypiskach w ilości odpowiednio: 19,688 Mg, 2 Mg i 0,6 Mg.

Na terenie gminy nie ma instalacji do unieszkodliwiania odpadów komunalnych, natomiast znajduje się byłe składowisko odpadów komunalnych w Woli Zgłobieńskiej. Dotychczas nie zostały uregulowane kwestie związane z zakończeniem rekultywacji tego składowiska.

Odpady biodegradowalne

Do odpadów ulegających biodegradacji w strumieniu odpadów komunalnych należy zaliczyć:

- odpady kuchenne ulegające biodegradacji,
- odpady z pielęgnacji terenów zielonych,
- papier i tektura,
- drewno,
- odzież i tekstylia (z materiałów naturalnych ok. 1%).

Stąd też według danych gminy ilość odpadów biodegradowalnych wytworzonych w latach 2009-2010 wynosi odpowiednio 6,5 Mg i 12 Mg. Część tych odpadów, w związku z zabudową jednorodzinną gminy jest wykorzystywana gospodarczo jako karma dla zwierząt (pozostałości kuchenne), jako paliwo (odpady drewna, gałęzie, liście, papier), jako składnik kompostu (odpady roślinne, papier, roślinne odpady kuchenne). Jednakże ze względu na fakt, iż gmina ma charakter „przemiejski” i miejscowość Boguchwała od 01.01.2008r. stała się miastem należy przypuszczać iż coraz więcej tego typu odpadów będzie trafiało do systemu zorganizowanej zbiórki.

Ustawa z dnia 27 kwietnia o odpadach określa iż maksymalne ilości odpadów ulegających biodegradacji przeznaczone do składowania na składowisku odpadów wynoszą:

- 1) do dnia 31 grudnia 2013 r. - do nie więcej niż 50% wagowo całkowitej masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji,
- 2) do dnia 31 grudnia 2020 r. - do nie więcej niż 35% wagowo całkowitej masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji

W celu określenia rzeczywistej ilości odpadów składowanych na składowisku oraz poziomu ich ograniczenia wskazanym byłoby wykonanie morfologii odpadów unieszkodliwianych poprzez składowanie.

Odpady niebezpieczne

Do strumienia odpadów komunalnych trafia wiele materiałów związanych z działalnością bytową ludzi, które zaliczane są do odpadów niebezpiecznych. Wg definicji zawartej w ustawie o odpadach (art. 3) odpady niebezpieczne są to odpady:

- 1) należące do kategorii lub rodzajów odpadów określonych na liście A załącznika nr 2 do ustawy oraz posiadające co najmniej jedną z właściwości wymienionych w załączniku nr 4 do ustawy lub

- 2) należące do kategorii lub rodzajów odpadów określonych na liście B załącznika nr 2 do ustawy i zawierające którykolwiek ze składników wymienionych w załączniku nr 3 do ustawy oraz posiadające co najmniej jedną z właściwości wymienionych w załączniku nr 4 do ustawy.

Są to zatem odpady zawierające w swoim składzie substancje: toksyczne, palne, wybuchowe, biologicznie czynne, a także zakażone mikroorganizmami chorobotwórczymi. Przykładowo można wymienić:

1. Zużyte baterie, akumulatory itp.;
2. Odpady zawierające rtęć (lampy rtęciowe, w tym świetlówki, termometry, przełączniki);
3. Pozostałości oraz opakowania po farbach i lakierach;
4. Rozpuszczalniki organiczne;
5. Odpady zawierające inne rozpuszczalniki oraz substancje chemiczne służące do wywabiania plam, środki czyszczące;
6. Środki ochrony roślin (pestycydy) oraz opakowania po nich;
7. Środki do konserwacji i ochrony drewna oraz opakowania po nich;
8. Zbiorniki po aerozolach, pozostałości domowych środków do dezynfekcji i dezynsekcji;
9. Odpady zawierające oleje:
 - Filtry oleju,
 - Czyściwo;
 - Smary, środki do konserwacji metali itp.;
10. Odczynniki chemiczne, np. Fotograficzne;
11. Przeterminowane lub częściowo wykorzystane leki;
12. Skażone opatrunki, strzykawki i inne (w tym zużyte pampersy).

Przyjmując, że w strumieniu odpadów komunalnych znajduje się ok. 1% odpadów niebezpiecznych w latach 2008-2010 w Gminie Boguchwała wytworzono odpowiednio około 105 Mg, 112 Mg i 5 Mg odpadów niebezpiecznych.

Odpady zawierające azbest

Azbest jest nazwą handlową grupy materiałów włóknistych. Azbest szeroko stosowany był w kilku dziedzinach gospodarki, przede wszystkim w budownictwie, ale także w energetyce, transporcie i przemyśle chemicznym. Najważniejszymi zastosowaniami azbestu są:

- Wyroby azbestowo-cementowe produkowane z azbestów chryzotylowego i amfibolowych, takie jak: pokrycia dachowe, rury ciśnieniowe, płyty okładzinowe i elewacyjne zawierające od 10-35% azbestu;
- Wyroby izolacyjne stosowane do izolacji kotłów parowych, wymienników ciepła, zbiorników, przewodów rurowych oraz ubrań i tkanin ognioodpornych.

Szacuje się (w skali kraju), że ok. 96% ogólnej ilości wyrobów zawierających azbest stanowią płyty azbestowo-cementowe (faliste i płaskie).

Biorąc pod uwagę zagrożenie dla zdrowia i życia ludzi, odpady zawierające azbest są usuwane przez specjalistyczne przedsiębiorstwa. Odpady azbestowe mogą być deponowane jedynie na składowiskach odpadów niebezpiecznych przeznaczonych do składowania odpadów azbestowych, oraz na wydzielonych częściach składowisk odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne pod warunkiem, że spełnione zostały warunki techniczne dotyczące bezpiecznego składowania odpadów azbestowych. Jedynie odpady azbestowe o kodach 17 06 01* i 17 06 05* pochodzące z budowy, remontu i demontażu obiektów budowlanych i infrastruktury drogowej mogą być składowane na składowiskach zlokalizowanych w specjalnie wykonanych zagłębieniach terenu z zabezpieczonymi ścianami bocznymi.

Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Gospodarki z dnia 14 sierpnia 1998r. w sprawie sposobu bezpiecznego użytkowania oraz warunków usuwania wyrobów zawierających azbest, nałożony został obowiązek na właścicieli i zarządców obiektów i urządzeń budowlanych z zabudowanymi wyrobami zawierającymi azbest, dokonania przeglądu technicznego tych wyrobów, z którego powinni sporządzić ocenę stanu i możliwości ich bezpiecznego użytkowania.

W zależności od przeprowadzonej oceny i punktacji ustalono 3 stopnie pilności:

- I – wymiana lub naprawa wymagana bezzwłocznie
- II – ponowna ocena wymagana w czasie do 1 roku
- III – ponowna ocena w terminie do 5 lat

Prace polegające na usuwaniu lub naprawie wyrobów zawierających azbest powinny być wykonywane wyłącznie przez wykonawców posiadających odpowiednie wyposażenie techniczne oraz zatrudniających pracowników przeszkolonych w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy przy usuwaniu i wymianie materiałów zawierających azbest.

Aktualnie, na terenie województwa podkarpackiego, kwatery do składowania azbestu znajdują się na:

- Składowisku odpadów komunalnych w Młynach gm. Radymno,
- Składowisku gminnym w Pysznicy gm. Pysznica.

Gmina Boguchwała posiada uchwalony „Program usuwania wyrobów zawierających azbest” na lata 2008 – 2015.

Uchwałami nr XXIV/255/08 i XXIV/254/08 dnia 26 czerwca 2008r. Rada Miejska przyjęła „Regulaminu udzielania osobom fizycznym dofinansowania ze środków Gminnego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej do kosztów utylizacji odpadów niebezpiecznych zawierających azbest z terenu nieruchomości położonych na terenie Gminy Boguchwała” oraz „Program usuwania wyrobów zawierających azbest dla Gminy Boguchwała na lata 2008 – 2015”.

Zgodnie z zapisami ww. programu wg stanu na dzień 12.08.2005 r. (szacunkowa inwentaryzacja przeprowadzona w gminie) pokrycia dachowe zawierające azbest znajdowały się na 1 708 budynkach, a ich ilość oszacowano na 3 737,6 Mg. Zaznaczyć należy, że ilość ta sukcesywnie się zmniejsza, a wdrażany system pomocy w unieszkodliwieniu odpadów zawierających azbest powinien zintensyfikować proces usuwania azbestu.

Usuwanie odpadów

W gminie Boguchwała zorganizowany jest system zbierania odpadów komunalnych oraz selektywna zbiórka odpadów. Średnio ok. 70% gospodarstw ma podpisane umowy na wywóz śmieci. Najwięcej umów podpisanych jest w miejscowościach Boguchwała i Zarzecze. Przeprowadzane są też zbiórki odpadów wielkogabarytowych. Na terenie gminy funkcjonują punkty skupu złomu. Niestety na terenie gminy znajdują się „dzikie wysypiska śmieci”. Usuwaniem odpadów komunalnych zajmują się Gospodarka Komunalna Sp. z o.o. w Boguchwale oraz Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej w Rzeszowie. Odpady są wywożone na składowisko odpadów w Kozodrzy- Gmina Ostrów.

4.6.4. Promieniowanie elektromagnetyczne

Ocena poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku i obserwacja zmian dokonywana jest w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska, wg kryteriów określonych w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 30 października 2003r. w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku oraz sposobów sprawdzania dotrzymania tych poziomów oraz w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 12 listopada 2007 r. w sprawie zakresu i sposobu prowadzenia okresowych badań poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku (Dz. U. Nr 221, poz. 1645). Ocena ta prowadzona jest dla dwóch rodzajów terenów:

- terenów przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową,
- miejsc dostępnych dla ludności.

Oceny poziomu pól elektromagnetycznych w środowisku dokonuje się w ramach państwowego monitoringu środowiska. Prawo ochrony środowiska obliuguje wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska do prowadzenia okresowych badań kontrolnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku oraz aktualizowania corocznego rejestru zawierającego informacje o stwierdzonych przekroczeniach dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku.

Na terenie gminy obecnie znajduje się 4 anteny nadawczo-odbiorcze stacji telefonii komórkowej:

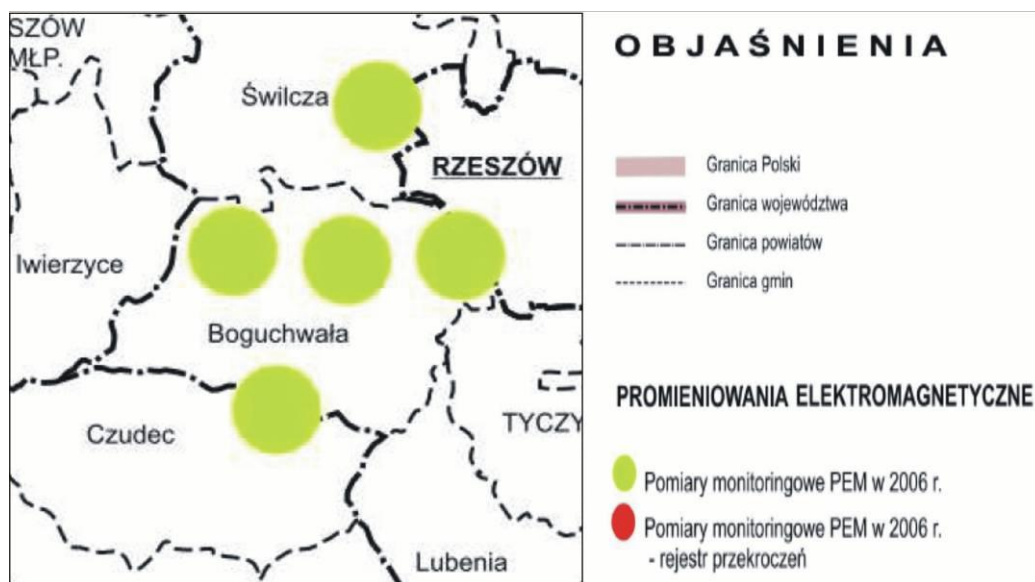
- 2 nadajniki stacji telefonii komórkowej. Lokalizacja – Boguchwała, Zakłady Porcelany Elektrotechnicznej „ZAPEL S.A.”; na kominie wolnostojącym nieprzytwierdzonym do budynku.
- 1 nadajnik stacji telefonii komórkowej. Lokalizacja – Boguchwała, Podkarpacki Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Boguchwale; na kominie wychodzącym z kotłowni
- 1 nadajnik stacji telefonii komórkowej. Lokalizacja – Boguchwała, na terenie dawnej radiostacji przy ul. Technicznej w Boguchwale

Przez teren gminy przebiega jeden z głównych węzłów energetycznych województwa podkarpackiego. Jest nim stacja redukcyjna 220 /10 730 715 kV. Zasilanie stacji odbywa się liniami wysokiego napięcia: 220 kV z Chmielowa koło Tarnobrzega i 110 kV z elektrowni Stalowa Wola. Stacja jest źródłem zasilania dla sieci 110 kV, wyprowadzonych do głównych punktów zasilania w Sędziszowie, Strzyżowie, Dynowie, Łańcucie i Rzeszowie. Z rozdzielni sieciowej średniego napięcia wyprowadzonych jest szereg linii magistralnych 30 i 15 kV stanowiących trzon sieci terenowych gmin sąsiednich. Tranzytowo przez teren gminy

przebiega trasa linii 400 kV relacji Widelka – Krosno Linia ta jest fragmentem krajowego systemu zasilania najwyższych napięć.

Do chwili obecnej (2011 rok) nie stwierdzono przekroczeń wartości dopuszczalnych emisji fal elektromagnetycznych pochodzących z ww. źródeł (linii energetycznych i nadajników telefonii komórkowej).

Ryc.16. Promieniowanie elektromagnetyczne na terenie gminy Boguchwała

źródło: POŚ dla województwa podkarpackiego na lata 2007-2010 z uwzględnieniem lat 2011-2014

4.6.5. Poważne awarie

Dyrektywa Rady nr 96/82/WE z 9 grudnia 1996 w sprawie kontrolowania zagrożeń z udziałem niebezpiecznych substancji ma na celu zapobieganie poważnym awariom i ograniczanie ich skutków dla ludzi i środowiska naturalnego, zapewniając wysoki stopień ochrony w całej Wspólnocie Europejskiej w sposób spójny i efektywny. Artykuł 12 Dyrektywy Seveso II wymaga, aby Państwa Członkowskie uwzględniały w swoich strategiach i planach zagospodarowania przestrzennego zapobieganie poważnym awariom i ograniczanie ich skutków. Rozwój gospodarczy może wymusić konieczność lokalizowania nowych obiektów, które mogą oddziaływać na środowisko. W takim przypadku zasadnicze znaczenie ma właściwa lokalizacja tego typu obiektów oraz wyznaczenie stref i ochrona terenu. Rozwój technologii przemysłowych sprawia, że wzrasta zagrożenie chemiczne, pożarowe, techniczne, ekologiczne. Corocznie wzrasta zarówno ilość niebezpiecznych substancji chemicznych przechowywanych i wytwarzanych w zakładach, jak również transportowanych po drogach i trasach kolejowych.

Do ochrony środowiska przed poważnymi awariami zobowiązani są zarówno prowadzący zakłady, stwarzające zagrożenie wystąpienia awarii, dokonujący przewozu substancji niebezpiecznych, jak również organy administracji. Kompetencje i sposób przeciwdziałania poważnym awariom, instrumenty prawne służące przeciwdziałaniu poważnej awarii przemysłowej, obowiązki prowadzącego zakład stwarzający zagrożenie wystąpienia awarii przemysłowej określa ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz.U. z 2006 r. Nr 129, poz. 902 z późn. zm.), która nakłada na Państwową Straż Pożarną obowiązki w zakresie zapobiegania poważnym awariom i współdziałania, w tym zakresie z innymi jednostkami. Zgodnie z art. 260 w/w ustawy w celu zapobiegania, zwalczania i ograniczania skutków awarii przemysłowej opracowuje się wewnętrzny i zewnętrzny plan operacyjno-ratowniczy.

W gminie Boguchwała brak jest zakładów przemysłowych stwarzających ryzyko wystąpienia poważnej awarii.

4.6.6. Tereny zdegradowane i zdewastowane

Grunty zdewastowane i zdegradowane, wymagające rekultywacji na terenie województwa zajmują (dane GUS stan na koniec 2006 roku) 2 534 ha.

Zasady ochrony powierzchni ziemi zostały sformułowane w ustawie Prawo ochrony środowiska, do której przepisem wykonawczym jest Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 września 2002 r. w sprawie standardów jakości gleby oraz standardów jakości ziemi. Zgodnie z zapisami ustawy ochrona powierzchni ziemi polega m.in. na doprowadzeniu jakości gleby i ziemi co najmniej do wymaganych standardów, gdy nie są one dotrzymywane.

Z dniem 30 kwietnia 2007 roku weszła w życie ustawa z dnia 13 kwietnia 2007r. o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie (Dz.U. 2007 nr 75 poz. 493). Ustawa wprowadziła zmiany w ustawie Prawo ochrony środowiska w części dotyczącej ochrony powierzchni ziemi, polegające przede wszystkim na regulacji kwestii odpowiedzialności za przeprowadzenie rekultywacji oraz obowiązku prowadzenia rejestrów gruntów zdegradowanych, wymagających rekultywacji (zanieczyszczonej gleby lub ziemi) przez wojewodę (wcześniej starostę). Ponadto ochronę powierzchni ziemi uwzględniają: ustawa Prawo geologiczne i górnicze, ustawa o zagospodarowaniu przestrzennym, ustawa o ochronie gruntów rolnych i leśnych, ustawa Prawo geodezyjne i kartograficzne, ustawa Prawo budowlane. Komisja Europejska w ramach Szóstego programu działań przedstawiła Strategię tematyczną w dziedzinie ochrony gleby formułującą obowiązki państw członkowskich w tym

zakresie. W Strategii tematycznej w sprawie stosowania pestycydów zakłada się konieczność zmniejszenia związanych z nimi zagrożeń dla ludzi i środowiska naturalnego. Zapisy Strategii zobowiązują m.in. do sporządzenia krajowych planów działania (KPD), w których państwa członkowskie będą musiały określić indywidualne cele ukierunkowane na zmniejszenie niebezpieczeństw, zagrożeń i zależności od kontroli chemicznej w ochronie roślin.

4.6.7. Zanieczyszczenia transgraniczne

Z uwagi na znaczne oddalenie od granic Państwa oraz małą ilość instalacji mogących w sposób znaczący wpływać na stan środowiska gmina Boguchwała nie generuje zanieczyszczeń o charakterze transgranicznym.

4.7. Odnawialne źródła energii

Energia odnawialna zwana również energią ekologicznie czystą lub zieloną powstaje przy wykorzystaniu naturalnych nośników jakimi są: energia kinetyczna wiatru, energia spiętrzeń lub gorącej wody, energia powstała przy spalaniu biomasy i biogazu oraz energia słoneczna. Konieczność wykorzystania alternatywnych źródeł energii wynika głównie z potrzeby ograniczenia szkodliwych produktów spalania pierwotnych nośników (węgla i jego odmian), wyczerpywania się źródeł kopalnych, jak również dążenia do zapewnienia bezpieczeństwa energetycznego poszczególnych regionów.

Województwo podkarpackie posiada warunki do pozyskiwania energii z wielu źródeł odnawialnych. Ocenia się, że na terenie gminy Boguchwała panują dogodne warunki do wykorzystywania energii wiatru, energii słonecznej oraz uzyskiwania energii z biomasy. W chwili obecnej brak jest danych dotyczących udziału energii pozyskiwanej ze źródeł odnawialnych na terenie gminy w ogólnym bilansie energetycznym. Rozwój energetyki odnawialnej – np. wykorzystanie siły wiatru – w przyszłości jest możliwy.

4.7.1. Elektrownie wiatrowe

W Polsce energetyka wiatrowa rozwija się od kilkunastu lat. Pierwszy wiatrak w Polsce postawiono w 1991 przy wcześniej już istniejącej Elektrowni Wodnej w Żarnowcu. W ostatnich latach zaobserwować można dynamiczny rozwój energetyki wiatrowej w Polsce. W samym 2007 otwarto kilka farm wiatrowych o łącznej mocy ponad 130 MW. W ciągu

pierwszych dziewięciu miesięcy 2008 powstało kolejne 57,6 MW mocy zainstalowanej w energetyce wiatrowej w Polsce.

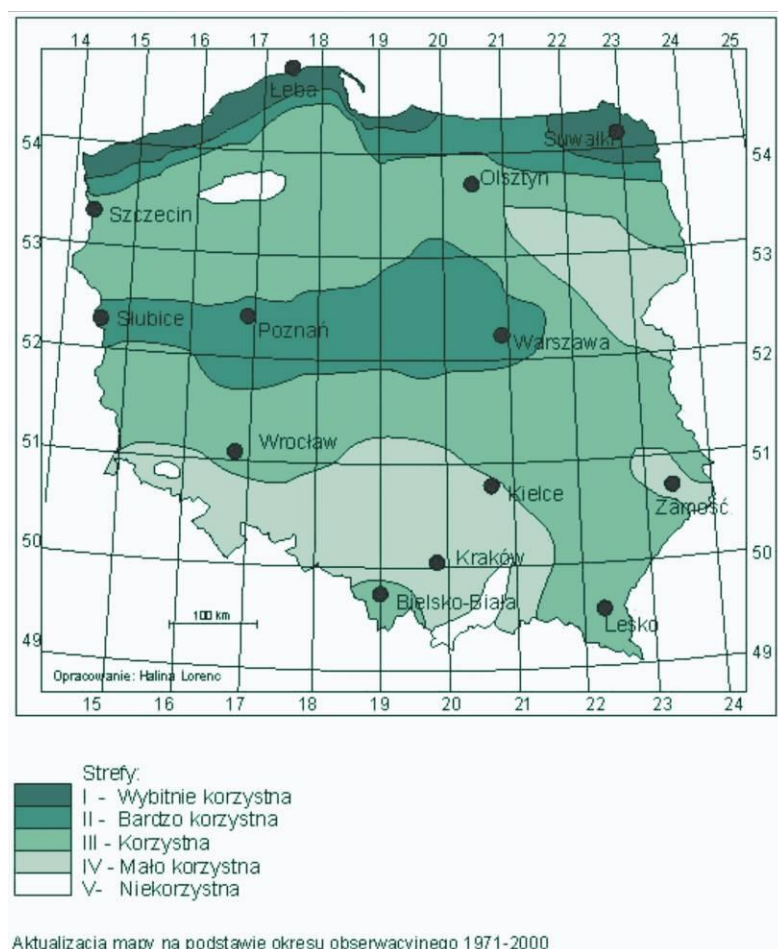
Zanim padnie decyzja o budowie elektrowni wiatrowej, należy uważnie przeanalizować warunki atmosferyczne panujące na danym terenie, ponieważ to od nich uzależniona będzie późniejsza opłacalność elektrowni. Przede wszystkim należy zwrócić uwagę na prędkość wiatru – jeśli średnio w ciągu roku wynosi ona co najmniej 7m/s, to produkcja energii przy wykorzystaniu turbin wiatrowych będzie opłacalna. Przy prędkości 4m/s uzyskuje się bardzo małe moce, a co za tym idzie niską efektywność ekonomiczną.

Najlepiej kiedy wiatraki usytuowane są na terenach płaskich w odległości minimum 500 metrów od osad ludzkich, w pobliżu dróg i przyłączy energetycznych. Między wiatrakami musi być również zachowana odpowiednia odległość (od 5 do 8 średnic wirnika turbiny). Zbyt gęste ustawienie wiatraków spowoduje wzajemne zabieranie wiatru, a zbyt luźne – zwiększy koszty zakupu ziemi.

Polska nie jest zbyt dobrym krajem do produkowania energii przy pomocy turbin wiatrowych, ponieważ średnia roczna prędkość wiatru wynosi 2,8 m/s latem do 3,8 m/s zimą.

Według badań Instytutu Meteorologii i Gospodarki Wodnej Polska została podzielona na V stref w zależności od ukształtowania terenu i siły wiatru (badania prowadzone 1971-2000 roku).

Ryc.17. Strefy energetyczne wiatru Polsce. Mezoskala.

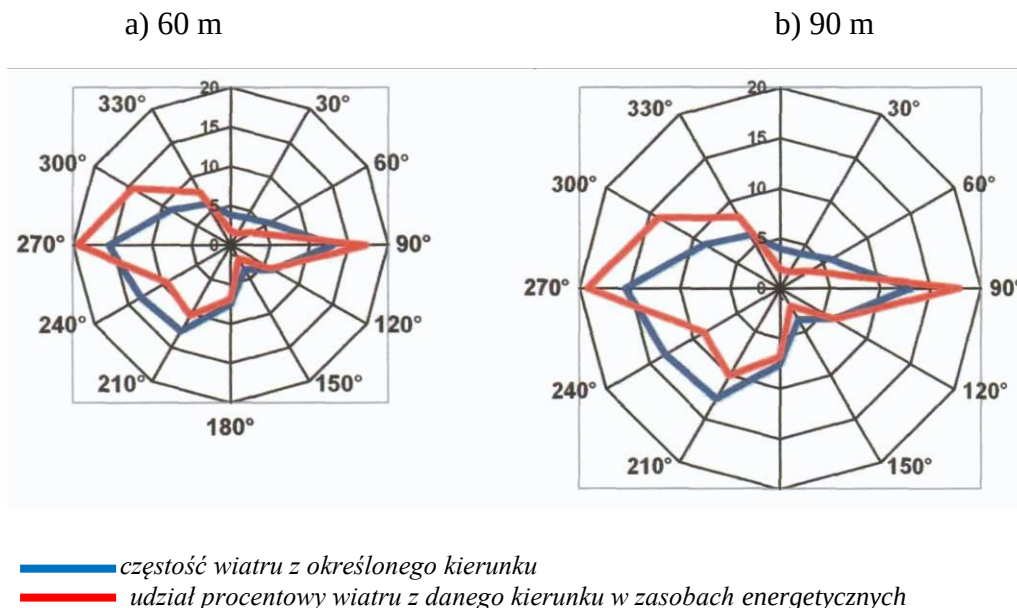
źródło: IMGW

Na podstawie mapy Ośrodka Meteorologii załączonej poniżej gmina Boguchwała leży w strefie III - korzystnej do budowy elektrowni wiatrakowych.

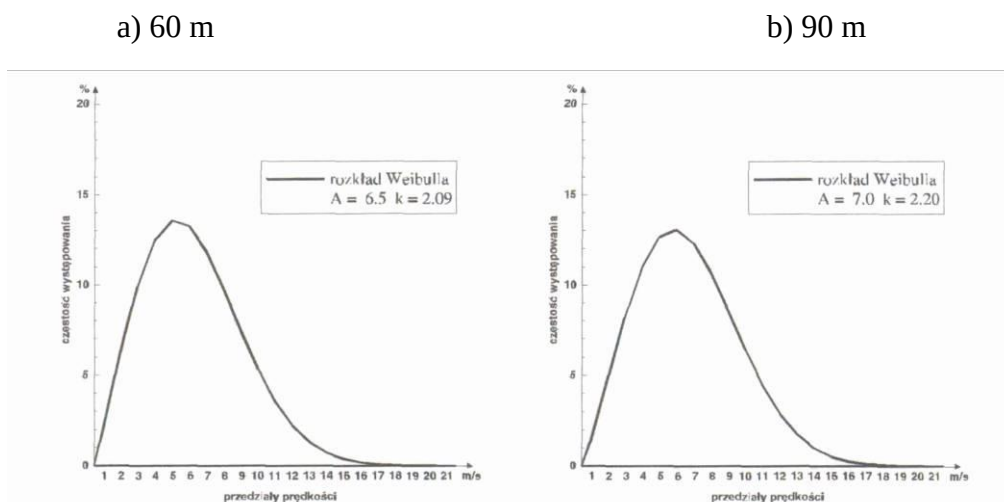
Na terenie gminy Boguchwała charakterystyczne są średnie i silne długotrwałe wiatry wiejące głównie z kierunku północno – zachodniego. Ze względu na urozmaiconą rzeźbę terenu, zarówno kierunek jak i siła wiatru są zróżnicowane lokalnie.

Możliwości wykorzystania energii wiatru dla produkcji energii elektrycznej były przedmiotem analiz wykonywanych przez Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej w Warszawie w 2007 r.

Ryc.18. Różne wiatru na wysokości 60 m i 90 m n.p.t. obliczone dla analizowanego obszaru

Ryc.19. Rozkład Weibulla prędkości wiatru na wysokości 60 m i 90 m n.p.t. obliczone dla analizowanego obszaru

oś pozioma – prędkość wiatru co 1 m/s

oś pionowa – częstość (%)

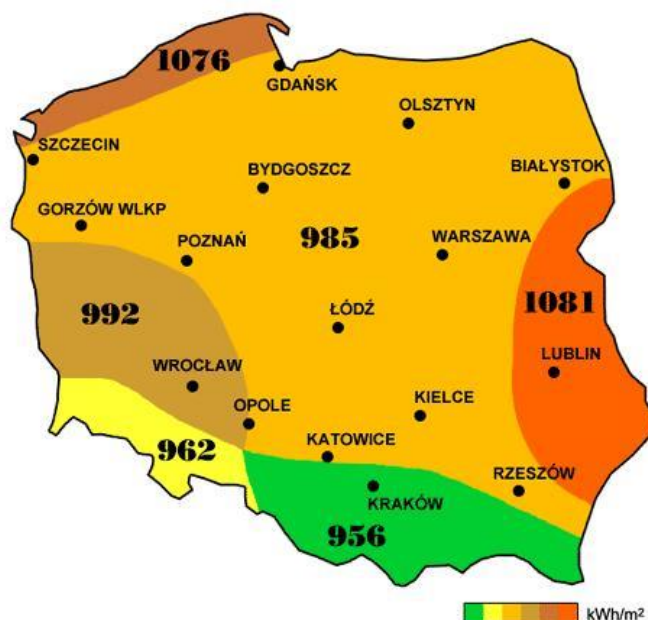
Z przeprowadzonej analizy wynika, że najkorzystniejsze warunki anemologiczne dla elektrowni wiatrowych występują na wzniesieniach na wysokości 80-90 m n.p.t. W strefie tej częstość występowania wiatru o prędkości 4 ÷ 15 m/s jest wysoka, co sprawia, że na terenie gminy (na lokalnych wzniesieniach) panują korzystne warunki do lokalizacji elektrowni wiatrowych.

4.7.2. Kolektory słoneczne

Kolektor słoneczny to urządzenie zamieniające energię słoneczną na energię ciepłą. Najczęściej wykorzystywane są płaskie kolektory słoneczne. Istnieją również tubowe kolektory próżniowe, które posiadają wyższą sprawność przetwarzania energii, jednak są droższe.

W Polsce pogoda jest kapryśna a ilość dni słonecznych w roku zmienna, dlatego trudno jest podać formułę na ilość dostępnej energii. Najlepiej w takim przypadku posłużyć się statystyką, która mówi, że najlepsze i najsprawniejsze kolektory słoneczne są w stanie dostarczyć rocznie z każdego metra kwadratowego powierzchni czynnej około 450 kWh energii. Jest to granica wyznaczona przez prawa fizyki i pogodę w naszej strefie klimatycznej.

Ryc.20. Średnioroczne sumy promieniowania słonecznego całkowitego padającego na jednostkę powierzchni poziomej w kWh/m²/rok

Z punktu widzenia wykorzystania energii promieniowania słonecznego w kolektorach płaskich najistotniejszymi parametrami są roczne wartości nasłonecznienia (insolacji) - wyrażające ilość energii słonecznej padającej na jednostkę powierzchni płaszczyzny w określonym czasie. Poniższa mapa prezentuje rozkład średniorocznych sum promieniowania słonecznego całkowitego padającego na jednostkę powierzchni poziomej w kWh/m²/rok (wielkości wskazują całkowite zasoby energii promieniowania słonecznego w ciągu roku dla wskazanych rejonów kraju).

Na podstawie powyższej mapy gmina Boguchwała znajduje się w strefie, w której można otrzymać około 985 kWh/m².

Najistotniejszymi parametrami w wykorzystaniu energii promieniowania słonecznego są roczne wartości nasłonecznienia.. Warunki meteorologiczne charakteryzują się bardzo nierównym rozkładem promieniowania słonecznego w cyklu rocznym. Około 80% całkowitej rocznej sumy nasłonecznienia przypada na sześć miesięcy sezonu wiosenno-letniego, od początku kwietnia do końca września, przy czym czas operacji słonecznej w lecie wydłuża się do 16 godz/dzień, natomiast w zimie skraca się do 8 godzin dziennie. W województwie podkarpackim średnie nasłonecznienie miesięczne wg danych 10 letnich wynosi odpowiednio od 0,8 kWh/m²/dzień w grudniu do 5.04 kWh/m²/dzień w lipcu. Taki rozkład predestynuje wykorzystanie do celów turystyczno-wypoczynkowych z zabezpieczeniem potrzeb własnych w miesiącach o mniejszym nasłonecznieniu.

Wykorzystanie energii promieniowania słonecznego znalazło zastosowanie do wspomagania ogrzewania budynków użyteczności publicznej, budynków jednorodzinnych, obiektów gospodarczych oraz do podgrzewania wody użytkowej i w basenach na obszarze całego województwa.

Oprócz kolektorów na terenie Miejskiego Centrum Kultury w Boguchwale i na posesjach prywatnych Gmina zainstalowała również kolektory na terenie Szkoły Podstawowej w Boguchwale i na terenie Przedszkola Publicznego w Boguchwale.

4.7.3.Energia geotermalna

Energia geotermiczna to energia wydobytych na powierzchnię ziemi wód geotermalnych. W celu wydobywania wód geotermalnych na powierzchnię wykonuje się odwierty do głębokości zalegania tych wód.

W pewnej odległości od otworu czerpalnego wykonuje się drugi otwór, którym wodę geotermalną po odebraniu od niej ciepła, wtłacza się z powrotem do złoża. Wody geotermiczne są z reguły mocno zasolone, jest to powodem szczególnie trudnych warunków pracy wymienników ciepła i innych elementów armatury instalacji geotermicznych. Energię geotermiczną wykorzystuje się w układach centralnego ogrzewania jako podstawowe źródło energii cieplnej. Drugim zastosowaniem energii geotermicznej jest produkcja energii elektrycznej. Jest to opłacalne jedynie w przypadkach źródeł szczególnie gorących. Zagrożenie jakie niesie za sobą produkcja energii geotermicznej to zanieczyszczenia wód głębinowych, uwalnianie radonu, siarkowodoru i innych gazów.

Na terenie województwa istnieje możliwość pozyskiwania energii ze złóż zasobów wód geotermalnych. Dotychczas zbadane i udokumentowane złoża tych wód znajdują się m.in. w obrębie „zapadliska podkarpackiego”, gdzie szacowana jest ich ilość na około 360 km³ wód o temperaturze od 35 st. C do ponad 120 st. C, a zgromadzoną w nich energię cieplną szacuje się na 1,5 mld ton paliwa umownego.

Ryc.21. Obszary występowania wód geotermalnych na terenie gminy Boguchwała

źródło: POŚ dla województwa podkarpackiego na lata 2007-2010 z uwzględnieniem lat 2011-2014

4.7.4. Energetyka wodna

Ukształtowanie terenu, duże prędkości przepływu wody w rzekach i potokach szczególnie w południowej części województwa podkarpackiego sprzyjają lokalizacji małych elektrowni wodnych. Energia ta zamienia się w naturalny sposób w energię kinetyczną płynącej wody.

Tę właśnie naturalną przemianę wykorzystuje elektrownia wodna. Płynąca woda przepuszczana jest w sposób kontrolowany przez turbiny wodne, którymi obraca się generatory energii elektrycznej.

W chwili sporządzania niniejszego programu na terenie gminy nie ma elektrowni wodnych, ich budowa w najbliższym czasie też nie jest planowana.

4.7.5. Biogaz i biomasa

Duże składowiska odpadów komunalnych dają możliwość pozyskiwania powstającego biogazu. Może on być wykorzystany zarówno do produkcji energii cieplnej jak i elektrycznej. Gospodarcze wykorzystanie gazu zależne jest od jego lokalnych warunków.

Biogaz (gaz wysypiskowy) jest gazem powstającym, w procesie beztlenowej fermentacji odpadków organicznych przy udziale bakterii metanowych. Jego wydzielanie może stanowić zagrożenie dla środowiska naturalnego i mieszkańców okolic wysypisk śmieci.

Obecnie na Podkarpaciu obserwuje się wzrost zainteresowania alternatywnym paliwem jakim jest biomasa. Jest to rodzaj najstarszego i najszerzej wykorzystywanego paliwa np. poprzez: spalanie biomasy roślinnej (drewna opałowego z lasów, odpadów drzewnych z tartaków, zakładów meblarskich i in., słomy), spalanie śmieci komunalnych, wytwarzanie oleju opałowego z roślin oleistych (np. z rzepaku), fermentację alkoholową (np. z ziemniaków) w celu wytworzenia etanolu jako dodatku do paliw silnikowych, uzyskiwanie biogazu w wyniku beztlenowej fermentacji metanowej odpadowej masy organicznej, energetyczne wykorzystanie gazu wysypiskowego.

4.8. Nakłady inwestycyjne poniesione na ochronę środowiska i gospodarkę wodną

Tabela 16. Charakterystyka nakładów inwestycyjnych poniesione na ochronę środowiska w latach 2008 – 2010 w gminie Boguchwała

	jednostka miary	2008	2009	2010
Nakłady inwestycyjne				
Wydatki na gospodarkę komunalną i ochronę środowiska ogółem	zł	5 201 500	4 874 545	5 526 902
oczyszczanie miast i wsi	zł	10 604	23 138	62 324
utrzymanie zieleni w miastach i gminach	zł	3 308	509	4 564
gospodarka ściekowa i ochrona wód	zł	1 752 860	1 482 228	1 310 455
gospodarka odpadami	zł	17 344	34 472	x

źródło: GUS

5. CELE I KIERUNKI DZIAŁAŃ O CHARAKTERZE SYSTEMOWYM

5.1. Wzmocnienie instytucjonalne

Absorpcja środków finansowych pochodzących z funduszy strukturalnych, możliwych do pozyskania, w tym na ochronę środowiska wymagać będzie znacznych nakładów finansowych na zapewnienie sprawnego systemu zarządzania, monitorowania stanu środowiska kontroli i oceny realizacji zadań związanych z ochroną środowiska (m. in. bezpieczeństwa ekologicznego) oraz wdrażania, informowania i promocji działań na rzecz ochrony i poprawy stanu środowiska, monitorowania wpływu na środowisko przedsięwzięć bezpośrednio ze środowiskiem nie związanych). Przewidywane działania dotyczyć będą zatrudnienia kadry o odpowiednich kwalifikacjach niezbędnej do działania instytucji odpowiedzialnych za ochronę środowiska oraz zapewnienia pracownikom odpowiednich warunków technicznych umożliwiających sprawne i efektywne wykonywanie obowiązków (m.in. sprzęt komputerowy wraz z oprogramowaniem).

CEL STRATEGICZNY: Sprawne funkcjonowanie administracji do spraw ochrony środowiska.

Działania w zakresie realizacji celu strategicznego:

- tworzenie warunków technicznych umożliwiających sprawne i efektywne wykonywanie obowiązków dotyczących ochrony środowiska, w tym wzmocnienia systemu zarządzania jakością środowiska i oceny efektów ekologicznych (m.in. zaopatrzenie w odpowiedni sprzęt i oprogramowanie, dostęp do Internetu, wdrożenie nowoczesnych technik monitorowania środowiska).

5.2. Stymulowanie rozwoju gospodarczego gminy

CEL STRATEGICZNY: Zwiększenie roli wiedzy i ekoinnowacyjności w procesie rozwoju gospodarczego i społecznego gminy

Kierunki działań w zakresie realizacji celu strategicznego:

- preferowanie podmiotów gospodarczych stosujących nowoczesne, przyjazne dla środowiska technologie;

- prowadzenie polityki zmierzającej do racjonalnego korzystania ze środowiska i jego zasobów.

5.3. Edukacja ekologiczna, dostęp do informacji, poszerzenie dialogu społecznego

Działania jakie będą podejmowane w ramach realizacji tego celu powinny przyczynić się do wykreowania społeczeństwa o wysokim poziomie zachowań, świadomego wzajemnych powiązań pomiędzy zagadnieniami gospodarczymi, społecznymi, ekologicznymi i politycznymi. Podstawowym i głównym celem edukacji ekologicznej jest podniesienie świadomości ekologicznej społeczności gminy, przejawiające się w postaci pozytywnych zachowań proekologicznych we wszystkich dyscyplinach życia i gospodarki, poczuciu współodpowiedzialności każdego obywatela za stan środowiska oraz umożliwieniu każdemu człowiekowi zdobywania wiedzy niezbędnej dla poprawy środowiska. Podnoszenie świadomości ekologicznej społeczeństwa oraz prawo do informacji i udziału obywateli to podstawowe warunki spełnienia założeń realizacji idei zrównoważonego rozwoju.

CEL STRATEGICZNY: Stale podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców oraz poprawa dostępu do informacji o środowisku i jego ochronie.

Kierunki działań w zakresie realizacji celu strategicznego:

- edukacja ekologiczna w zakresie kształtowania postaw sprzyjających osiągnięciu efektów ekologicznych;
- rozwijanie edukacji ekologicznej na wszystkich poziomach szkolnictwa;
- propagowanie zagadnień ochrony ekosystemów, ochrony krajobrazu, kształtowanie norm zachowań sprzyjających ochronie różnorodności biologicznej;
- doskonalenie baz danych o środowisku w postaci elektronicznej, dostępnej za pośrednictwem Internetu;
- wsparcie wybranych projektów realizowanych przez organizacje pozarządowe;
- szkolenia dla samorządów oraz społeczności lokalnych w zakresie informacji i komunikacji społecznej i udziału społeczeństwa w podejmowaniu decyzji o działaniach inwestycyjnych (procedury ocen oddziaływania na środowisko przedsięwzięć, planów i programów);

- współpraca samorządów wszystkich szczebli w zakresie prezentacji o treściach ekologicznych w ramach oferty programowej regionalnych i lokalnych ośrodków telewizyjnych, radiowych i prasowych (praca ciągła);
- wspieranie jednostek zarządzających cennymi przyrodniczo obszarami chronionymi w zakresie: organizowania wystaw o charakterze edukacyjnym; działalności w zakresie muzealnictwa o charakterze przyrodniczym; rozwoju ścieżek edukacyjnych w terenie.

5.4.Aspekty ekologiczne w planowaniu przestrzennym

Planowanie przestrzenne w procesie rozwoju społeczno-gospodarczego zapewnia warunki utrzymania równowagi przyrodniczej. Przepisy, zwłaszcza ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym zapewniają integrację problematyki środowiskowej z problematyką planowania przestrzennego.

CEL STRATEGICZNY: Zachowanie równowagi ekologicznej w procesie rozwoju gospodarczego województwa, w tym właściwa lokalizacja przestrzenna inwestycji.

Kierunki działań w zakresie realizacji celu strategicznego:

- rozpoznanie środowiska przyrodniczego w zakresie niezbędnym do opracowania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, zapewniających optymalne relacje pomiędzy terenami zainwestowania a terenami otwartymi oraz wykorzystanie lokalnego potencjału w zakresie zaopatrzenia w energię i surowce;
- identyfikacja obszarów problemowych, konfliktów przestrzennych i środowiskowych;
- współpraca instytucji odpowiedzialnych za ochronę środowiska i jednostek w zakresie zagospodarowania przestrzennego na różnych szczeblach.

5.5. Aktywacja rynku na rzecz ochrony środowiska oraz zarządzania środowiskowego. Mechanizmy prawno-ekonomiczne i finansowe.

W najbliższych latach działania będą ukierunkowane na dalszą efektywną realizację wymagań ochrony środowiska na obszarze Unii Europejskiej, wspieranie mechanizmów rynkowych oraz upowszechnianie systemów zarządzania środowiskowego. Produkty przyjazne środowisku mogą stać się czynnikiem decydującym, jeżeli chodzi o konkurencyjność na rynku. Należy się więc spodziewać zainteresowania systemami

zarządzania środowiskowego. W najbliższych latach działania ukierunkowane będą na tworzenie warunków sprzyjających wdrażaniu tych systemów.

CEL STRATEGICZNY: Skuteczne wdrażanie mechanizmów prawnych, finansowych i ekonomicznych zapewniających efektywną i terminową realizację założonych celów ekologicznych.

Kierunki działań w zakresie realizacji celu strategicznego:

- zwiększenie nakładów na ochronę środowiska, w tym skuteczne pozyskiwanie środków finansowych na realizację projektów proekologicznych;
- promocja i wdrażanie systemu „zielonych zamówień” realizowanych ze środków publicznych, a także uruchomienie „zielonych miejsc pracy” oraz wykorzystywanie środków pomocowych UE dla uruchomienia tych programów;
- preferencje proekologiczne w podatkach i opłatach lokalnych;
- kształtowanie równoprawnych warunków konkurencji przez pełne stosowanie zasady „zanieczyszczający płaci”;
- edukacja na temat systemów zarządzania środowiskowego, zwłaszcza w aspekcie korzyści finansowych.

6. STRATEGIA DZIAŁAŃ W ZAKRESIE OCHRONY I POPRAWY STANU ŚRODOWISKA

W oparciu o dotychczas obowiązujące strategie, programy i plany, raporty sporządzone na wszystkich szczeblach zarządzania oraz w oparciu o aktualny stan środowiska stwierdza się, że ochrona wód, gospodarka odpadami, bezpieczeństwo ekologiczne nadal są priorytetowymi dziedzinami ochrony środowiska. Większą wagę należy przyłożyć do pozyskiwania energii ze źródeł odnawialnych, ochrony przyrody i klimatu. Przy wyznaczaniu priorytetów ekologicznych przyjęto następujące kryteria:

- 1) dziedziny środowiska wymagające zmniejszenia znacznych dysproporcji pomiędzy stanem istniejącym a wymaganym (m.in. przez przepisy prawne);
- 2) zgodność z priorytetami wyznaczonymi w polityce ekologicznej instytucji wyższego szczebla;
- 3) zgodność z priorytetami ekologicznymi wynikającymi z przynależności do Unii Europejskiej oraz wynikającymi z dokumentów strategicznych przyjętych na poziomie krajowym, wojewódzkim i powiatowym (Strategia rozwoju województwa podkarpackiego, Regionalny Program Operacyjny dla Województwa Podkarpackiego na lata 2007-2013; Strategia rozwoju powiatu rzeszowskiego itd.);
- 4) możliwość uzyskania zewnętrznego wsparcia finansowego na poprawę określonych działań na rzecz środowiska.

Zgodnie z w/w kryteriami zdefiniowane zostały następujące priorytety ekologiczne:

Priorytet 1. Ochrona wód i efektywne wykorzystanie zasobów wodnych

Priorytet 2. Przeciwdziałanie zagrożeniom środowiska (w tym ochrona przed powodzią, poważne awarie, ograniczanie skutków zagrożeń naturalnych i chemicznych)

Priorytet 3. Gospodarka odpadami

Priorytet 4. Pozyskiwanie energii ze źródeł odnawialnych

Priorytet 5. Ochrona różnorodności biologicznej i krajobrazu oraz zrównoważony rozwój lasów

Priorytet 6. Ochrona powietrza atmosferycznego, klimatu i warstwy ozonowej

Priorytet 7. Ochrona powierzchni ziemi i przywrócenie wartości użytkowej gleb

Priorytet 8. Ochrona przed hałasem i promieniowaniem elektromagnetycznym

Priorytet 9. Ochrona zasobów kopalin

W obrębie priorytetów, wyszczególnione zostały cele krótkookresowe (na okres najbliższych 4 lat od uchwalenia programu) i średniookresowe (na okres najbliższych 8 lat od uchwalenia programu), a w ich obrębie kierunki działań. Wskazane zostały działania priorytetowe wraz z podaniem terminów ich realizacji, szacunkowych kosztów i instytucji odpowiedzialnych za ich realizację.

Priorytetowe działania proekologiczne w gminie Boguchwała:

- **w zakresie ochrony wód i efektywnego wykorzystania zasobów wodnych** – podejmowanie działań zmierzających do zredukowania ilości zanieczyszczeń odprowadzanych ze ściekami do wód i ziemi.
- **w zakresie przeciwdziałania zagrożeniom środowiska** wszędzie, gdzie ma to uzasadnienie, kierowanie środków na projekty związane z renaturyzacją, przywracaniem funkcjonalności przyrodniczej, hamowaniem odpływu wody, zwiększające naturalną retencję, ograniczające zagrożenie powodziowe, związane ze wzrostem dyspozycyjności zasobów wody, a także w zakresie zapobiegania i przeciwdziałania poważnym awariom i monitorowaniem stanu środowiska,
- **w zakresie gospodarki odpadami** - wspieranie działań w zakresie zapobiegania oraz ograniczania wytwarzania odpadów komunalnych, wdrażania technologii odzysku, w tym recyklingu, wdrażania technologii unieszkodliwiania odpadów komunalnych, oraz likwidacja zagrożeń wynikających ze składowania tych odpadów, zgodnie z wojewódzkim i krajowym planem gospodarki odpadami;
- **w zakresie pozyskiwania energii ze źródeł odnawialnych** – wspieranie działań związanych z wykorzystaniem energii wiatru, energii słonecznej oraz biomasy.
- **w zakresie ochrony różnorodności biologicznej i krajobrazu oraz zrównoważonego rozwoju lasów** – działania na rzecz ochrony przyrody na obszarach chronionych prowadzące do ograniczenia degradacji środowiska naturalnego oraz strat zasobów różnorodności biologicznej;
- **w zakresie ochrony powietrza atmosferycznego, klimatu i warstwy ozonowej** – wspieranie projektów dotyczących redukcji zanieczyszczeń emitowanych do atmosfery; projekty na rzecz ograniczania niskiej emisji;
- **w zakresie ochrony przed hałasem i promieniowaniem elektromagnetycznym** – wspieranie działań związanych z ograniczaniem hałasu zagrażającego zdrowiu, w szczególności hałasu komunikacyjnego;

- w zakresie ochrony zasobów kopalin – rozpoznanie zasobów surowców o szczególnym znaczeniu dla rozwoju gospodarczego (zwłaszcza wody termalne).

6.1.Ochrona i efektywne wykorzystanie zasobów wodnych - Priorytet 1

Informacje ogólne

Podstawowe regulacje prawne odnoszące się do zagadnień gospodarki wodnej i ochrony wód są zawarte w ustawie Prawo wodne z dnia 18 lipca 2001 roku z późniejszymi zmianami, ustawie o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków z dnia 7 czerwca 2001 roku z późn. zm., ustawie Prawo ochrony środowiska z dnia 27 kwietnia 2001 roku z późn. zm. oraz w szeregu aktów wykonawczych do powyższych ustaw. Dokumenty te zostały dostosowane i stanowią podstawę do funkcjonowania w prawie polskim przepisów Unii Europejskiej (min. Dyrektywy Wodnej 2000/60/WE, Dyrektywy 91/271/EWG, Dyrektywy 76/464/EWG) w zakresie działań związanych z gospodarką wodno – ściekową. Jakość wód województwa podkarpackiego systematycznie ulega poprawie, jednak proces ten jest powolny i wymaga czasu. Uzależniony jest, w dużej mierze, od prowadzonej gospodarki wodno - ściekowej.

Dla ochrony wód kontynuowane będą działania w zakresie budowy, rozbudowy i modernizacji sieci kanalizacyjnych i oczyszczalni ścieków oraz sieci wodociągowych zakresie stacji uzdatniania wody. Istotne będą również działania w zakresie racjonalizacji zużycia wody na cele produkcyjne i w gospodarstwach domowych, upowszechnianie pomiaru zużycia wody oraz wprowadzanie zamkniętych obiegów wodnych.

Cele średniookresowe i krótkookresowe oraz kierunki działań w zakresie ich realizacji

Realizowane cele dotyczyć będą ochrony zasobów wodnych, przeciwdziałania zanieczyszczeniom, a także racjonalnego wykorzystania zasobów wodnych:

- rozbudowa systemu zaopatrzenia w wodę,
- chronienie przed zanieczyszczeniami miejscowych ujęć wody,
- rozwijanie sprawnego systemu kanalizacji i oczyszczania ścieków,
- eliminowanie źródeł zanieczyszczeń wód powierzchniowych, gruntowych i cieków wodnych,
- podejmowanie działań na rzecz zwiększenia retencji w Gminie,

Kierunki działań

Działania nieinwestycyjne:

- propagowanie celowości prowadzenia badań jakości wody z ujęć prywatnych,
- propagowanie racjonalnego (oszczędnego) wykorzystania wody;
- stosowanie zasad ujętych w Kodeksie Dobrych Praktyk Rolniczych mających na celu ochronę wód przed zanieczyszczeniem związkami azotu ze źródeł rolniczych;
- wprowadzanie i wspieranie rolnictwa ekologicznego;
- preferowanie użytkowania łąkowego, ochrona, restytucja i właściwe kształtowanie pasów roślinności wzdłuż brzegów cieków wodnych.

Zaopatrzenie w wodę

Zapewnienie wody do spożycia w odpowiedniej ilości i jakości ma istotne znaczenie dla zdrowia i warunków życia społeczeństwa, a także bezpieczeństwa sanitarnego. W celu zapewnienia odbiorcom odpowiedniej jakości i ilości wody, niezbędna jest modernizacja istniejących sieci wodociągowych i budowa nowych. Konieczne jest określenie stref ochronnych wraz z obszarem zasilania oraz właściwe ich zagospodarowanie jako ważny aspekt ochrony wód podziemnych stanowiących źródła zaopatrzenia w wodę. Istotna będzie racjonalizacja zużycia wody oraz kontynuowanie działań inwestycyjnych.

Kierunki działań

Działania inwestycyjne służące zapewnieniu odpowiedniej jakości wody do spożycia:

- dostosowanie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi do standardów UE poprzez rozbudowę i modernizację stacji uzdatniania wód;
- rozbudowa sieci wodociągowej oraz /w razie potrzeby/ jej modernizacja;

Działania nieinwestycyjne

- respektowanie stref ochrony sanitarnej od komunalnych ujęć wód.

Wskaźniki efektywności realizacji celów ekologicznych w zakresie ochrony i efektywnego wykorzystanie zasobów wodnych***Tab. 17. Ważniejsze wskaźniki realizacji celów w zakresie ochrony i efektywnego wykorzystania zasobów wodnych***

Nazwa wskaźnika	Wartość w roku 2010 r.	Źródło danych
1.	2.	3.
Zużycie wody ogółem: - bez ujęć własnych (studni) [dm ³]	637,8	dane własne, GUS
Długość sieci wodociągowej [km]	196,6	dane własne, GUS
Ścieki komunalne odprowadzane do wód i ziemi, [m ³]	130	dane własne, GUS
Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków [w % ogólnej liczby ludności]	91%	dane własne, GUS
Długość sieci kanalizacyjnej [km]	305	dane własne, GUS
długość kanalizacji wykonanej [mb]	142	dane własne

6.2. Przeciwdziałanie zagrożeniom środowiska - Priorytet 2**Informacje ogólne**

Przedmiotem i zakładanym skutkiem realizacji priorytetu jest poprawa poziomu bezpieczeństwa w regionie pod względem zabezpieczenia przed zagrożeniami naturalnymi i technologicznymi.

Priorytetowo będą traktowane działania w zakresie zwiększenia ochrony przeciwpowodziowej, i zwiększenie naturalnej retencji terenów, wzrostu dyspozycyjnych zasobów wody oraz utrzymania istniejącej infrastruktury gospodarki wodnej.

Działania na rzecz zwiększenia retencji wodnej, regulacji stosunków wodnych (w tym ochrona przed skutkami suszy), zwiększenie stopnia zabezpieczenia przed powodzią oraz dostosowanie sposobu zarządzania zasobami wodnymi w regionach i dorzeczach regulują przepisy Prawa Wodnego, Ramowej Dyrektywy Wodnej (Dyrektywa 2000/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2000r. ustanawiającej ramy dla działalności wspólnotowego działania w dziedzinie polityki wodnej), oraz Dyrektywy

powodziowej (Dyrektywa 2007/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2007r. w sprawie oceny ryzyka powodziowego i zarządzania nim).

Głównym celem Dyrektywy powodziowej jest ustanowienie ram dla oceny ryzyka powodziowego i zarządzania nim, w celu ograniczenia negatywnych konsekwencji związanych z powodzią na terytorium Wspólnoty - dla zdrowia ludzkiego, środowiska, dziedzictwa kulturowego oraz działalności gospodarczej. Dyrektywa nakłada na państwa członkowskie obowiązek sporządzenia takich dokumentów planistycznych jak: wstępna ocena ryzyka powodziowego (sporządzana do dnia 22 grudnia 2011 r.), mapy zagrożenia powodziowego i mapy ryzyka powodziowego (sporządzane do dnia 22 grudnia 2013 r.) oraz plany zarządzania ryzykiem powodziowym (sporządzane do dnia 22 grudnia 2015 r.).

W związku z rozwojem gospodarczym może wzrastać zagrożenie poważnymi awariami przemysłowymi, zanieczyszczeniami chemicznymi i niezamierzonym uwolnieniem GMO do środowiska.

Cele średniookresowe i krótkookresowe oraz kierunki działań w zakresie ich realizacji

Podstawowe cele ekologiczne realizowane w ramach priorytetu dotyczą ograniczania skutków negatywnych zjawisk naturalnych, przeciwdziałanie poważnym awariom, oraz wzmocnienie procesów decyzyjnych poprzez zapewnienie wiarygodnych informacji o stanie środowiska uzyskiwanych w ramach monitoringu środowiska.

Prowadzenie działań związanych z monitorowaniem środowiska, uwzględniające informowanie, ostrzeganie i reagowanie pod kątem potencjalnych zagrożeń.

Konieczne jest także podjęcie działań związanych z przeciwdziałaniem zagrożeniu w postaci osuwisk.

Cele średniookresowe

- Cel nr 1 - Minimalizowanie skutków negatywnych zjawisk naturalnych, zapobieganie poważnym awariom, dostęp do wiarygodnych informacji o stanie środowiska,
- Cel nr 2 - podjęcie działań związanych z przeciwdziałaniem zagrożeniu w postaci osuwisk.

Minimalizowanie negatywnych skutków zjawisk geodynamicznych

Działania inwestycyjne:

- prowadzenie prac w granicach własności gminy zabezpieczających na obszarach stwierdzonych osuwisk zagrażających obiektom budowlanych oraz zabezpieczenie terenów osuwiskowych przed dalszym rozprzestrzenianiem się ruchów masowych ziemi;
- właściwe zagospodarowanie terenów podatnych na tworzenie się osuwisk w granicach własności gminy (m.in. wyłączenie z zabudowy, zalesianie, odpowiednie zabiegi agrotechniczne).

Działania nieinwestycyjne:

- prowadzenie monitoringu terenów osuwiskowych i narażonych na osuwiska;
- odpowiednie planowanie i kształtowanie zagospodarowania przestrzennego terenów zagrożonych osuwaniem się mas ziemnych, z uwzględnieniem ograniczeń lokalizacji oraz rodzaju i intensywności zabudowy tych terenów.

Zmniejszanie ryzyka i ograniczanie skutków poważnych awarii oraz zapewnienie bezpieczeństwa chemicznego i biologicznego

Działania w zakresie przeciwdziałania poważnym awariom i zapobiegania zagrożeniom chemicznym (w tym w czasie transportu materiałów niebezpiecznych dla środowiska) i biologicznym będą mieć głównie mieć charakter pozainwestycyjny. Za bezpieczeństwo i podjęcie działań w przypadku zagrożenia poważnymi awariami, odpowiedzialne są organy Państwowej Straży Pożarnej, a Minister Środowiska jest organem administracji rządowej właściwym do spraw GMO.

Cele krótkookresowe

- **Cel nr 1** - Minimalizowanie skutków negatywnych zjawisk naturalnych, zapobieganie poważnym awariom, dostęp do wiarygodnych informacji o stanie środowiska

Zmniejszanie ryzyka i ograniczanie skutków poważnych awarii oraz zapewnienie bezpieczeństwa chemicznego i biologicznego

Działania inwestycyjne:

- monitoring ruchów masowych ziemi na obszarach największego zagrożenia bezpieczeństwa ludzi i środowiska;
- likwidacja skutków osuwisk w granicach własności gminy;

Działania nieinwestycyjne:

- wspieranie współpracy instytucji oraz programów edukacji i informowania społeczeństwa w zakresie wystąpienia poważnych awarii, bezpieczeństwa biologicznego i GMO;

6.3. Gospodarka odpadami - Priorytet 3

Informacje ogólne

Informacje dotyczące zakładanych celów ekologicznych, priorytetowych działań i przedsięwzięć w zakresie gospodarowania odpadami zawarte są w integralnej części Programu jaką stanowi "Plan gospodarki odpadami dla gminy Boguchwała na lata 2008-2011, z uwzględnieniem lat 2012 -2015".

Najważniejsze zadania przewidziane do realizacji w zakresie gospodarki odpadami

- Zbiórka leków przeterminowanych w każdym sołectwie.
- Poszerzenie ilości punktów zbiórki baterii. Utworzenie punktów zbiórki w każdym sołectwie.
- Zbiórka opon na bazie GO-KOM przy ul. Akacyjowej w Boguchwale
- Zoorganizowanie cyklicznej zbiórki odpadów niebezpiecznych.
- Kontynuacja udoskonalania systemu segregacji u źródła.
- Objęcie wszystkich mieszkańców gminy Boguchwała zorganizowaną zbiórką odpadów komunalnych wraz z wprowadzeniem segregacji u źródła zgodnie z ustawą o odpadach będzie obowiązkowe.
- Kontynuacja procesu utylizacji wyrobów zawierających azbest. Zastąpienie dotychczasowej akcji dofinansowania do utylizacji azbestu całkowitym finansowaniem utylizacji, demontażu i transportu w/w wyrobów. Źródła finansowania: Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska oraz Budżet Gminy.

Cele średniookresowe i krótkookresowe oraz kierunki działań w zakresie ich realizacji

Cele średniookresowe

- sukcesywne zwiększanie ilości odpadów zbieranych selektywnie,
- prowadzenie zbierania odpadów problemowych,
- monitoring rodzajów i ilości zagospodarowania odpadów biodegradowalnych w miejscu ich powstawania,
- stopniowe eliminowanie odpadów niebezpiecznych ze strumienia odpadów

komunalnych,

- propagowanie stosowania opakowań wielokrotnego użytku (szkło, torby na zakupy wielokrotnego użytku lub biodegradowalne),
- śledzenie zmian w rodzajach i ilości niesegregowanych odpadów komunalnych poprzez okresowe wykonywanie badań morfologicznych odpadów,
- edukacja ekologiczna w celu propagowania postaw proekologicznych (zmniejszenie ilości wytwarzanych odpadów poprzez weryfikowanie rodzajów zakupionych produktów i ilości opakowań).

Cel krótkookresowy

- rozszerzenie asortymentu zbieranych odpadów opakowaniowych i poużytkowych (metoda mokre-suche lub zbiórka rozdzielcza),
- zbieranie i odzyskiwanie ze strumienia odpadów komunalnych rodzajów odpadów, które stanowią surowiec wtórny,
- propagowanie zagospodarowania odpadów biodegradowalnych w miejscu ich powstawania (skarmianie zwierząt, kompostowanie, spalanie itp.),
- stopniowe eliminowanie odpadów niebezpiecznych ze strumienia odpadów komunalnych,
- propagowanie stosowania opakowań wielokrotnego użytku (szkło, torby na zakupy wielokrotnego użytku lub biodegradowalne),
- śledzenie zmian w rodzajach i ilości niesegregowanych odpadów komunalnych poprzez okresowe wykonywanie badań morfologicznych odpadów,
- likwidacja dzikich wysypisk.

Działania priorytetowe w zakresie gospodarki odpadami

Za priorytetowe działania należy uznać działania dotyczące:

- usuwania wyrobów zawierających azbest
 - oczyszczenia terytorium Gminy z azbestu oraz usunięcie stosowanych od wielu lat wyrobów zawierających azbest
 - wyeliminowania negatywnych skutków zdrowotnych u mieszkańców Gminy spowodowanych azbestem
 - spowodowania sukcesywnej likwidacji oddziaływania azbestu na środowisko, w określonym horyzoncie czasowym do spełnienia wymogów ochrony środowiska.

Został złożony wniosek do Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Rzeszowie o dotację w ramach programu priorytetowego NFOŚiGW pod nazwą „Gospodarowanie odpadami innymi niż komunalne”, Część II – Usuwanie wyrobów zawierających azbest”.

Kwota przedmiotowej dotacji zostanie przeznaczona na finansowanie zadania p.n. : „Usuwanie odpadów niebezpiecznych zawierających azbest z terenu Gminy Boguchwała”.

Rodzaje przedsięwzięć finansowanych w ramach zadania:

- demontaż
- zbieranie
- transport
- unieszkodliwianie lub zabezpieczanie odpadów zawierających azbest.

6.4.Pozyskiwanie energii ze źródeł odnawialnych i energooszczędność - Priorytet 4

Informacje ogólne

Założenia programowe oraz uregulowania prawne

Racjonalne wykorzystanie zasobów środowiska naturalnego jest jednym z istotnym elementów zrównoważonego rozwoju, zarówno w dziedzinie energetyki jak i ekologii. Stopień wykorzystania odnawialnych źródeł energii zależy od zasobów i technologii ich przetwarzania.

W gminie istnieją warunki eksploatacji "zielonej energii" bazujących na wykorzystaniu: siły wiatru, energii słonecznej, energii geotermalnej, biomasy. Ich wykorzystanie nie jest na razie zadawalające.

Ustawa z dnia 10 kwietnia 1997 roku (z późn. zm.) - Prawo energetyczne nakłada na przedsiębiorstwa energetyczne zajmujące się obrotem energią elektryczną, obowiązek zakupu wytwarzanej na terytorium kraju energii elektrycznej z odnawialnych źródeł energii przyłączonych do sieci. Obowiązek ten, uznaje się za spełniony, jeżeli udział ilościowy zakupionej energii elektrycznej wytworzonej z odnawialnych źródeł energii lub wytworzonej we własnych odnawialnych źródłach energii i sprzedanej odbiorcom dokonującym zakupu energii elektrycznej przez dane przedsiębiorstwo energetyczne tym odbiorcom, wynosi nie mniej niż 9,0% w 2012 r.

Konieczność wykorzystywania alternatywnych źródeł wynika głównie z potrzeby ograniczenia szkodliwych produktów spalania pierwotnych nośników (węgla i jego odmian)

ograniczonej liczby źródeł kopalnych, jak również dążenia do zapewnienia bezpieczeństwa energetycznego poszczególnych regionów.

Odnawialne źródła energii mogą stanowić istotny udział w bilansie energetycznym gminy. Mogą przyczynić się do zwiększenia bezpieczeństwa energetycznego regionu, a zwłaszcza do poprawy zaopatrzenia w energię na terenach o słabo rozwiniętej infrastrukturze energetycznej.

Obowiązujące aktualnie przepisy prawa regulujące sytuację prawną podmiotów posiadających i prowadzących obiekty wytwórcze energii odnawialnej, proekologiczna polityka Państwa, a przede wszystkim obowiązek odkupu „zielonej energii” przez przedsiębiorstwa zajmujące się jej przesyłem i dystrybucją oraz możliwości korzystania z linii kredytowych i funduszy pomocowych, stworzyły sprzyjający klimat dla rozwoju działalności inwestycyjnej w tym zakresie.

Należy jednak podkreślić występowanie istotnych dla całego procesu pozyskiwania energii odnawialnej przeszkód i trudności. Zapisy takich dokumentów jak „Polityka energetyczna państwa” oraz ”Strategia rozwoju energetyki odnawialnej” wskazują na pożądany kierunek rozwoju. Ciągłe jednak brak mechanizmów skutecznie wspierających ten rozwój. Przepisy prawa często ulegają zmianom. Wprowadzenie „Prawa energetycznego” i kolejnych rozporządzeń wykonawczych nie zmieniło radykalnie tego stanu rzeczy.

Oprócz wysokich kosztów wytwarzania, „zielona energia” ma bardzo nierównomierny cykl produkcyjny (m.in. jej produkcja może mieć miejsce jedynie przy odpowiednim natężeniu wiatru). Oznacza to, że system pobierający „zieloną energię” musi posiadać rezerwowe konwencjonalne źródło wytwórcze takiej samej mocy.

Cele średniookresowe i krótkookresowe oraz kierunki działań w zakresie ich realizacji

Cele średniookresowe

- Wzrost udziału energii odnawialnej w bilansie zużycia energii pierwotnych (do 2020 roku 14%).
- Zmniejszanie energochłonności w zakresie procesów wytwórczych, świadczenia usług oraz konsumpcji.

Kierunki działań

Działania inwestycyjne:

- budowa instalacji wykorzystującej energię wiatru, biomasy itp.
- inwestycje podnoszące efektywność energetyczną:
 - a) budowa energooszczędnych budynków mieszkalnych, biurowych i usługowych z wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii,
 - b) montaż kolektorów słonecznych, ogniw fotowoltanicznych,
 - c) termomodernizacja obiektów użyteczności publicznej, bloków, domów - wymiana wyposażenia na energooszczędne

Działania nieinwestycyjne:

- wspieranie wykorzystania lokalnych źródeł energii odnawialnych oraz pomoc dla wprowadzenia bardziej przyjaznych dla środowiska nośników energii oraz nowych rozwiązań technologicznych;
- włączenie problematyki energii odnawialnej do planów zagospodarowania przestrzennego i planów rozwoju regionalnego;
- systematyczne zwiększanie zaangażowania środków publicznych (budżetowych i pozabudżetowych) w realizację programów efektywności energetycznej;
- podnoszenie świadomości z zakresu energetyki odnawialnej na poziomie lokalnym;
- promowanie korzyści wynikających z wykorzystania odnawialnych źródeł energii, a także informowanie o możliwościach skorzystania z pomocy finansowej oraz technicznej.

Kierunki działań

Działania inwestycyjne:

- budowa instalacji do pozyskiwania i wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych m.in. z wykorzystaniem siły wiatru i biomasy.

Działania nieinwestycyjne:

- dokonanie oceny zasobów energii odnawialnej i niezbędnej infrastruktury, wyznaczenie regionów preferowanych do rozwoju energetyki odnawialnej;

- wspieranie rozwoju energetyki odnawialnej

Działania zmierzające do realizacji założonych celów należy w szczególności koncentrować na obszarach, gdzie występują udokumentowane źródła i zasoby energii odnawialnej. Produkcja i dostarczanie energii do odbiorców może odbywać się z następujących obiektów: siłowni wiatrowych, instalacji wykorzystujących biogaz i biomasę.

Działania priorytetowe w zakresie pozyskiwanie energii ze źródeł odnawialnych i energooszczędność

Działania priorytetowe w zakresie pozyskiwania energii ze źródeł odnawialnych koncentrować się będą na tworzeniu sprzyjających warunków do jej rozwoju na terenie gminy Boguchwała. Na potrzeby inwestorów opracowywane będą miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, prowadzona też będzie akcja informacyjna dotycząca pozyskiwania tego rodzaju energii oraz korzyści jakie płyną z tego tytułu dla gminy i środowiska. Obiekty, w których będzie wytwarzana energia ze źródeł odnawialnych (np. wiatraki) mogą też być elementem ścieżek edukacyjnych oraz stanowić atrakcję turystyczną.

6.5.Ochrona różnorodności biologicznej i krajobrazu oraz zrównoważony rozwój lasów-Priorytet 5

Informacje ogólne

Rezultatem realizacji priorytetu będzie rozpoznawanie zasobów przyrodniczych (różnorodności biologicznej), wdrażanie zapisów planów ochrony, a także utrzymanie tradycyjnego krajobrazu wiejskiego przede wszystkim na obszarze chronionego krajobrazu.

Ochrona przyrody, różnorodności biologicznej realizowana będzie m.in. poprzez:

- ochronę krajobrazu terenów wiejskich poprzez promowanie tradycyjnych metod gospodarowania oraz rozwój rolnictwa ekologicznego i agroturystyki;
- stosowanie przepisów krajowych i wdrażanie Dyrektyw oraz Konwencji międzynarodowych dotyczących ochrony przyrody w celu ochrony najcenniejszych siedlisk oraz gatunków fauny i flory występujących na terenach państw członkowskich.

Cele średniookresowe i krótkookresowe oraz kierunki działań w zakresie ich realizacji

Cele średniookresowe i krótkookresowe

- Zachowanie oraz ochrona różnorodności biologicznej i krajobrazowej.
- Podnoszenie wartości krajobrazu poprzez działania skierowane na ochronę, zrównoważone gospodarowanie, planowanie i odtwarzanie krajobrazów oraz uaktywnianie społeczeństwa w decydowaniu o losie otaczającego krajobrazu.
- Zachowanie korzystnego wpływu lasu na równowagę środowiska i warunki życia ludzi, w szczególności ochrona, zwiększanie, i przywracanie biologicznej różnorodności lasów na poziomie ekosystemowym, gatunkowym i genetycznym.

Kierunki działań

Ochrona różnorodności biologicznej i krajobrazu

Działania inwestycyjne:

- pielęgnacja i konserwacja pomników przyrody ożywionej i nieożywionej oraz pielęgnacja istniejących elementów różnorodności biologicznej; (praca ciągła)
- utrzymanie ciągłości i tworzenie korytarzy ekologicznych (poprzez zalesienia i zadrzewienia);
- przebudowa drzewostanów w tym monokultur leśnych, na rzecz wielogatunkowych i zgodnych z siedliskiem, oraz zmienionych lub silnie uszkodzonych;
- wprowadzanie i kształtowanie zadrzewień śródpolnych na terenach o małej lesistości m.in. o wysokiej kulturze rolnej;
- zalesianie terenów wyłączonych z użytkowania rolniczego;

Działania nieinwestycyjne:

- prowadzenie szeroko zakrojonej edukacji ekologicznej (praca ciągła);
- ochrona dolin rzecznych i ważnych ponadlokalnych korytarzy ekologicznych (praca ciągła), w tym ochrona gatunków roślin i zwierząt zagrożonych wyginięciem w stanie naturalnym oraz starych odmian roślin i ras zwierząt mających znaczenie dla ochrony różnorodności biologicznej (praca ciągła);
- propagowanie i wspieranie na obszarach cennych przyrodniczo działań zapewniających ludności dochody z zachowaniem zasad zrównoważonego rozwoju (formy działalności przyjazne dla środowiska np. agroturystyka, rolnictwo ekologiczne i zintegrowane),

- opracowanie i wdrażanie programów ochrony terenów zieleni w gminie;
- wdrażanie zaleceń dotyczących obszarów ochrony przyrody, a zawartych w planach ochrony parków narodowych, rezerwatów przyrody, parków krajobrazowych, obszarów chronionego krajobrazu i obszarów NATURA 2000;

Za priorytetowe działania należy uznać działania dotyczące:

- ochrony pomników przyrody ożywionej i nieożywionej,
- prowadzenia czynnej ochrony na powierzchniowych formach ochrony przyrody,
- eksponowanie szczególnie cennych obiektów przyrodniczych,
- powszechnej ochrony lasów, w tym wzmacniania ochrony różnorodności biologicznej,
- włączanie szkół, organizacji pozarządowych i innych instytucji do realizacji projektów i programów zmierzających do ochrony środowiska przyrodniczego.

Zrównoważony rozwój lasów

Działania nieinwestycyjne:

- utrzymanie i wzmacnianie istniejących form ochrony przyrody i krajobrazu;
- upowszechnianie informacji o skutkach zanieczyszczenia wód,
- pozyskiwanie zewnętrznych środków finansowych na dofinansowanie inwestycji proekologicznych,
- stała współpraca z organizacjami ekologicznymi i turystycznymi,
- rozwijanie systemu edukacji ekologicznej,
- współudział społeczeństwa w realizacji zadań ekologicznych,
- uwzględnianie lokalizacji terenów zielonych przy zabudowie,
- dysponowanie miejscowym planem ogólnym w zakresie zalesień,
- pomoc rolnikom w uzyskiwaniu dotacji na zalesienia gruntów nieprzydatnych rolniczo,

Lokalizacja terenów przeznaczonych do zalesień i zadrzewień będzie następować w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego lub decyzjach o warunkach zagospodarowania terenu, z jednoczesnym uwzględnieniem krajowych i regionalnych priorytetów polityki leśnej oraz zgodnie z wymogami określonymi w krajowych wytycznych dotyczących uporządkowania i kształtowania przestrzeni rolno-leśnej. Zakładane działania dotyczące ochrony, poprawy stanu i zapewnienie trwałości lasów prowadzone będą na całym obszarze leśnym jako proces ciągły.

Wskaźniki efektywności realizacji celów ekologicznych w zakresie ochrony różnorodności biologicznej i krajobrazu oraz zrównoważony rozwój lasów***Tab.18. Ważniejsze wskaźniki w zakresie ochrony różnorodności biologicznej i krajobrazu oraz zrównoważonego rozwoju lasów***

Nazwa wskaźnika	Wartość w roku 2010 r.	Źródło danych
1	2	3
Powierzchnia gruntów leśnych ogółem [ha]	1 147,0	dane własne, GUS
Grunty leśne prywatne ogółem [ha]	217,0	dane własne, GUS
Powierzchnia gruntów leśnych chronionych [ha]	0,0	dane własne, GUS
Zalesienia ogółem [ha]	3,6	dane własne, GUS

Działania priorytetowe w zakresie ochrony różnorodności biologicznej i krajobrazu oraz zrównoważony rozwój lasów***Tab. 19. Harmonogram realizacji i źródła finansowania działań priorytetowych w zakresie ochrony różnorodności biologicznej i krajobrazowej i zrównoważonego rozwoju lasów***

Lp.	Rodzaj działania/ przedsięwzięcia	Jednostki i podmioty realizujące	Termin realizacji	Źródło finansowania
1	2	3	4	5
1.	Propagowanie i wspieranie na obszarach cennych przyrodniczo działań zapewniających ludności dochody z zachowaniem zasad zrównoważonego rozwoju (formy działalności przyjazne dla środowiska)	JTS, ODR, PK	praca ciągła	środki własne fundusze UE
2.	Modernizacja i rozbudowa infrastruktury edukacyjno – turystycznej	JTS, PK, PN	praca ciągła	środki własne, fundusze zagraniczne budżet państwa
3.	Przygotowanie podstaw do rozszerzenie zakresu zalesień , w tym weryfikacja klasyfikacji gruntów oraz ustalenie lokalizacji zalesień w MPZP	Wojewoda, LP, JST, starostowie, właściciele gruntów	2012-2019 praca ciągła	LP, środki pomocowe, środki własne właścicieli gruntów

6.6.Ochrona powietrza atmosferycznego, klimatu i warstwy ozonowej - Priorytet 6

Informacje ogólne

Obszar gminy pod względem jakości powietrza zalicza się do czystszych regionów w Polsce. Pomimo generalnie zadowalającej jakości powietrza w miarę rozwoju technik badawczych ujawniły się problemy związane z przekroczeniami standardów emisyjnych (pyłu zawieszonego PM₁₀), na terenach intensywnej zabudowy jednorodzinnej. Dotyczy to tzw. „niskiej emisji” – tj. emisji z kotłowni przydomowych – spalanie węgla kamiennego często o dużej zawartości popiołu i siarki.

Realizacja priorytetu powinna przyczynić się do zapewnienia wysokiej jakości powietrza, spełniającej wymagania ustawodawstwa Unii Europejskiej oraz do poprawy warunków życia ludzi. oraz do zmniejszenia zagrożeń wynikających z globalnego ocieplenia.

Cele średniookresowe i krótkookresowe oraz kierunki działań w zakresie ich realizacji

Cele średniookresowe

- Spełnienie wymagań prawnych w zakresie jakości powietrza atmosferycznego.
- Przeciwdziałanie globalnym zmianom klimatu poprzez sukcesywną redukcję emisji gazów cieplarnianych.

Kierunki działań

Działania inwestycyjne:

- ograniczanie emisji komunikacyjnej i ochrona przed jej negatywnym oddziaływaniem poprzez budowę i modernizację istniejących połączeń komunikacyjnych, remonty dróg, tworzenie warunków do rozwoju ruchu rowerowego;
- redukcja niskiej emisji poprzez: modernizację istniejących źródeł ciepła – poprawę sprawności w procesach spalania i stosowanie ekologicznych nośników energii oraz termomodernizację budynków;

Działania nieinwestycyjne:

- działania edukacyjne i promocyjne dotyczące upowszechniania wykorzystania odnawialnych źródeł energii, stosowania ekologicznych nośników energii, edukacja na temat szkodliwości spalania materiałów odpadowych różnego pochodzenia;

Cele krótkookresowe

- Ograniczenie emisji niskiej ze źródeł komunalnych i ogrzewnictwa indywidualnego,
- Ograniczenie emisji ze źródeł przemysłowych,
- Zwiększenie wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych.

Kierunki działań

Ochrona powietrza atmosferycznego

Działania inwestycyjne:

- redukcja niskiej emisji poprzez: modernizację kotłowni komunalnych i w obiektach użyteczności publicznej z wykorzystaniem paliw ekologicznych, rozbudowę sieci gazowej celem umożliwienia wykorzystania gazu w indywidualnych systemach grzewczych, termomodernizację budynków, wykorzystanie odnawialnych źródeł energii.

Działania nieinwestycyjne:

- propagowanie zwiększania wykorzystania paliw alternatywnych (np. biopaliwa);
- promocja i wspieranie rozwoju odnawialnych źródeł energii.

Ochrona klimatu i warstwy ozonowej

Wszystkie kierunki działań zmierzających do ochrony powietrza atmosferycznego będą jednocześnie przeciwdziałać zmianom klimatu. Zmniejszenie ilości emitowanych zanieczyszczeń wiązać się będzie ze zmniejszeniem emisji dwutlenku węgla (głównego gazu cieplarnianego), który towarzyszy we wszystkich procesach przemysłowych emisji innych zanieczyszczeń powietrza (głównie spalanie paliw organicznych). Ponadto realizacja działań w zakresie ochrony klimatu wymagać będzie aktywnych prac podejmowanych w wielu innych sektorach m.in. w gospodarce odpadami, leśnictwie, rolnictwie.

Działania inwestycyjne:

- wszystkie działania inwestycyjne w zakresie ograniczania emisji zanieczyszczeń do powietrza;
- wszystkie działania w odniesieniu do gospodarki odpadami (zmniejszenie ilości odpadów u źródła, odzysk odpadów), gospodarki leśnej (zwiększanie lesistości - jeden ze sposobów pochłaniania CO₂) i gospodarki rolnej (rozwój upraw energetycznych).

Działania nieinwestycyjne:

- promowanie i wspieranie wzorców konsumpcji i produkcji pożądanych z punktu widzenia ochrony klimatu oraz kreowanie świadomości społecznej w zakresie ochrony warstwy ozonowej.

Działania priorytetowe w zakresie ochrony powietrza

Tab. 20. Harmonogram realizacji i źródła finansowania działań priorytetowych w zakresie ochrony powietrza

Lp.	Rodzaj działania/ przedsięwzięcia	Jednostki i podmioty realizujące	Termin realizacji	Źródło finansowania
1.	2.	3.	4.	5.
1.	Przedsięwzięcia wymagające realizacji celem ograniczenia emisji niskiej z sektora komunalnego i komunikacji	przedsiębiorstwa, JST	2012-2019	środki własne przedsiębiorstw, środki JST, fundusze UE
2.	Realizacja działań i przedsięwzięć wykorzystujących w produkcji energii źródła odnawialne.	JST, przedsiębiorstwa	2012-2019	środki własne przedsiębiorstw, środki samorządowe, EFRR, FS
3.	Realizacja zadań w zakresie poprawy infrastruktury drogowej i usprawnienia płynności ruchu.	zarządzający drogami	2012-2019 i dłużej	środki własne, EFRR

6.7.Ochrona powierzchni ziemi i przywrócenie wartości użytkowej gleb - Priorytet 7

Informacje ogólne

Realizacja priorytetu ma na celu zapewnienie ochrony jakości gleb, stosownie do wymagań standardów europejskich i krajowych, zagospodarowanie terenów zdegradowanych i zdewastowanych oraz racjonalne wykorzystanie ziemi. Tereny te nie będą stanowić nieużytków gospodarczych, zostaną włączone do obiegu gospodarczego w postaci nadanych im innych funkcji.

Cele średniookresowe i krótkookresowe oraz kierunki działań w zakresie ich realizacji

Cele średniookresowe

- Przywracanie funkcji przyrodniczych terenom zdegradowanym oraz ich rekultywacja i włączenie do obiegu gospodarczego.
- Identyfikacja i likwidacja zagrożeń powierzchni ziemi.
- Ochrona zasobów gleb nadających się do wykorzystania rolniczego i leśnego przed ich przeznaczeniem na inne cele.

Kierunki działań

Działania inwestycyjne:

- sukcesywna rekultywacja terenów zdegradowanych i zdewastowanych w wyniku różnorodnej działalności, w tym eksploatacji surowców, składowania odpadów, spowodowanych czynnikami naturalnymi.

Działania nieinwestycyjne:

- wspieranie inicjatyw społecznych w celu rekultywacji terenów zdegradowanych, głównie poeksploatacyjnych na cele rekreacyjno-sportowe w szczególności na obszarach o słabo rozwiniętej infrastrukturze;
- waloryzacja terenów pod względem ich przydatności do produkcji zdrowej żywności oraz promocja takiej produkcji;
- wspieranie rolnictwa ekologicznego, przedsięwzięć rolno-środowiskowych ;
- wspieranie dobrych praktyk rolniczych i restrykcyjne przestrzeganie zasad dotyczących ochrony gleb w działalności gospodarczej;

Cele krótkookresowe

- Rekultywacja i zagospodarowanie terenów zdegradowanych, stwarzających największe zagrożenie dla środowiska i bezpieczeństwa ludzi.
- Ograniczanie negatywnego oddziaływania procesów gospodarczych na środowisko glebowe.

Kierunki działań

Działania inwestycyjne:

- likwidowanie terenów dzikich składowisk odpadów;
- unowocześnienie produkcji poprzez modernizację gospodarstw rolnych, postęp biologiczny, sprawną strukturę dystrybucji, zaopatrzenia, przetwórstwa i usług.

Działania nieinwestycyjne:

- rozwój systemu identyfikacji terenów zdegradowanych;
- wprowadzanie zasad właściwego korzystania z powierzchni ziemi w działalności gospodarczej;

- wspieranie wszelkich inicjatyw społecznych na rzecz zagospodarowywania terenów zdegradowanych;
- identyfikacja zagrożeń powierzchni ziemi;
- wspieranie gospodarstw ekologicznych i promowanie produktów markowych (m.in. inicjowanie i wspieranie organizowania grup producenckich w celu współdziałania w produkcji ekologicznej i zrównoważonej).

Działania w zakresie rekultywacji zdegradowanych i zdewastowanych terenów koncentrować się będą na obszarach stwarzających największe zagrożenia dla bezpieczeństwa ludzi i środowiska, przede wszystkim w rejonie poeksploatacyjnym (po kopalniach żwiru) oraz w rejonie występowania powierzchniowych ruchów masowych (osuwisk).

Działania priorytetowe w zakresie ochrona powierzchni ziemi i przywrócenie wartości użytkowej gleb

Tab. 21. Harmonogram realizacji i źródła finansowania działań priorytetowych w zakresie ochrony powierzchni ziemi i przywrócenia wartości użytkowej gleb

Lp.	Rodzaj działania/ przedsięwzięcia	Jednostki i podmioty realizujące	Termin realizacji	Źródło finansowania
1	2	3	4	5
1.	Bieżąca rekultywacja terenów poeksploatacyjnych surowców	przedsiębiorstwa	zadanie ciągłe	środki własne przedsiębiorstwa
2.	Sukcesywna likwidacja „dzikich wysypisk”	JST	2012 -2019	środki gminne

6.8. Ochrona przed hałasem i promieniowaniem elektromagnetycznym - Priorytet 8

Informacje ogólne

Realizacja priorytetu ma na celu zmniejszenie uciążliwości hałasowej w środowisku i promieniowania elektromagnetycznego. Przyczyni się do podniesienia komfortu życia mieszkańców w rejonach, w których hałas jest uciążliwy i skuteczniejszej ochrony ludzi i środowiska przed promieniowaniem elektromagnetycznym.

Cele średniookresowe i krótkookresowe oraz kierunki działań w zakresie ich realizacji

Cele średniookresowe i krótkookresowe

- Zmniejszenie uciążliwości powodowanej emisją ponadnormatywnego hałasu pochodzącego od środków transportu, na obszarach o największym zagrożeniu (droga krajowa),
- Niedopuszczenie do pogorszenia klimatu akustycznego na obszarach, gdzie sytuacja akustyczna jest korzystna,
- Ochrona mieszkańców i środowiska przed działaniem promieniowania elektromagnetycznego - utrzymanie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku oraz sposobów sprawdzenia dotrzymania tych poziomów.

Kierunki działań

Ochrona przed hałasem

Działania w zakresie realizacji długoterminowych celów w zakresie ochrony przed hałasem dotyczą realizacji inwestycji (związane z budową i remontem dróg) oraz działań nieinwestycyjnych.

Działania inwestycyjne:

- modernizacje i remonty nawierzchni dróg,
- stosowanie rozwiązań technicznych zapobiegających powstawaniu i przenikaniu hałasu do środowiska oraz środków zmniejszających poziom hałasu;
- zabezpieczanie przed degradacją obszarów, gdzie sytuacja akustyczna jest korzystna;

Działania nieinwestycyjne:

- preferowanie niekonfliktowych lokalizacji obiektów (właściwe planowanie przestrzenne), mogących powodować uciążliwość hałasową.

Ochrona przed promieniowaniem elektromagnetycznym

W tym zakresie gmina nie będzie podejmować działań o charakterze inwestycyjnym. W przypadku działań o charakterze nieinwestycyjnym, dotyczyć to będzie właściwego planowania (lokalizacji przestrzennej obiektów emitujących promieniowanie elektromagnetyczne).

Działania nieinwestycyjne:

- uwzględnianie ochrony ludzi i środowiska przed oddziaływaniem pól elektromagnetycznych w aktualizowanym planie zagospodarowania przestrzennego studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego.

Działania w zakresie ograniczania negatywnego oddziaływania hałasu dotyczyć będą przede wszystkim hałasu drogowego i koncentrować się będą w otoczeniu dróg.

Działania z zakresu ochrony promieniowania elektromagnetycznego koncentrować się będą wokół systemów przesyłowych energii elektrycznej oraz stacji telefonii komórkowej.

6.9.Ochrona zasobów kopalin - Priorytet 9

Informacje ogólne

Na terenie gminy występują surowce mineralne, które wykorzystywane są w budownictwie i drogownictwie głównie na lokalne potrzeby. Są to złoża glin, żwiru. Jedynymi udokumentowanymi surowcami na terenie gminy są złoża ropy naftowej w Nosówce i gazu ziemnego w obszarze górniczym Kielanówka – Rzeszów I, którego część leży na terenie gminy Boguchwała.

W rejonie Niechobrza występuje złożo wapieni litotamniowych, rozdzielonych przez zabudowę wsi Niechobrz, na południową część złoża, o szacunkowych zasobach 670,5 tys. Mg i północną część złoża 1366,7 tys. Mg. Wapienie były eksploatowane dla potrzeb produkcji wapna budowlanego. Ze względu na niedostępność złoża oraz brak zapotrzebowania na wapno budowlane, eksploatacji zaniechano.

W dolinie Wisłoka występują złoża kruszywa w obrębie tarasu zalewowego, prawie wyczerpane lub pod glebami wysokiej jakości.

Ochronę złóż kopalin od strony organizacyjno-prawnej zapewniają przepisy ustaw odnoszące się do:

- korzystania z kopalin - ustawa z dnia 4 lutego 1994 roku z póź. zm., Prawo geologiczne i górnicze;
- ochrony kopalin, zasad eksploatacji i rekultywacji – ustawa Prawo ochrony środowiska z dnia 27 kwietnia 2001 roku z póź. zm.;

- ochrony złóż jako zasobu przyrody - ustawa z dnia 27 marca 2003 o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym poprzez obowiązek ustalenia w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego szczególnych warunków zagospodarowania.

Wprowadzone w ostatnich latach nowelizacje tych ustaw, doskonalą warunki racjonalnego gospodarowania i ochrony przed degradacją zasobów surowców mineralnych. Najważniejszymi instrumentami ochrony zasobów jest wymóg uzyskania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach realizacji przedsięwzięcia po przeprowadzeniu postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko, a także system koncesji udzielanych na podstawie ustawy Prawo geologiczne i górnicze na poszukiwanie i rozpoznawanie złóż kopalin oraz ich wydobywanie. System koncesji w dalszym ciągu stanowić będzie podstawę ochrony zasobów kopalin.

Realizacja priorytetu pozwoli na zapewnienie dostępności nieodnawialnych zasobów w przyszłości oraz na ograniczenie presji wywieranej na środowisko podczas prowadzenia prac geologicznych, a także w trakcie eksploatacji złóż kopalin.

Cele średniookresowe i krótkookresowe oraz kierunki działań w zakresie ich realizacji

Cele średniookresowe i krótkookresowe

- Optymalizacja wykorzystania i zrównoważone użytkowanie zasobów kopalin. Racjonalne gospodarowanie zasobami surowców mineralnych.
- Rozpoznawanie i dokumentowanie nowych zasobów surowców.

Działania inwestycyjne:

- właściwa rekultywacja terenów zdegradowanych w wyniku eksploatacji,
- rozpoznawanie i dokumentowanie nowych zasobów surowców.

Działania nieinwestycyjne:

- zapewnienie ochrony udokumentowanych złóż kopalin w planowaniu przestrzennym.

Zakładane działania dotyczące ochrony i racjonalizacji wykorzystania surowców koncentrować się będą na obszarach ich występowania.

Działania priorytetowe w zakresie ochrony kopalin***Tab. 22. Harmonogram realizacji i źródła finansowania działań priorytetowych w zakresie ochrony kopalin***

Lp.	Rodzaj działania/ przedsięwzięcia	Jednostki i podmioty realizujące	Termin realizacji	Źródło finansowania
1	2	3	4	5
1.	Dokumentowanie nowych złóż i bilansowanie ich zasobów	przedsiębiorstwa	zadanie ciągłe	środki własne przedsiębiorstwa

7.ZARZĄDZANIE PROGRAMEM**7.1.Struktura zarządzania programem**

Organem odpowiedzialnym za wdrażanie i koordynację działań określonych w Programie jest Burmistrz Miasta i Gminy Boguchwała. Współdziała on z organami administracji rządowej i samorządowej, instytucjami i innymi jednostkami samorządu terytorialnego.

Program będzie realizowany zgodnie z kompetencjami przez organy ochrony środowiska oraz podmioty działające na rzecz zrównoważonego rozwoju w zakresie określonym przez obowiązujące ustawy i w oparciu o aktualnie dostępne instrumenty: prawno-administracyjne oraz finansowo-ekonomiczne.

Podstawowy podział kompetencji organów administracji (w tym gminy) w zakresie ochrony środowiska reguluje art. 378 ustawy Prawo ochrony środowiska. Istnieją jednak pewne wyjątki dotyczące kompetencji reglamentujących sposób korzystania ze środowiska, zawarte w innych ustawach.

Warunkiem realizacji założonych celów ekologicznych jest: konsekwentna realizacja działań określonych w Programie, jego okresowa weryfikacja i aktualizacja wraz z oceną skutków dla środowiska. Odpowiedzialni za to są uczestnicy wdrażania Programu.

Na poziomie gminnym Program realizowany będzie przez Burmistrza Miasta i Gminy Boguchwała.

Poza ogólnymi przepisami prawnymi gmina posiada instrument zarządzania przestrzenią i środowiskiem, jakim jest miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego. Na tym poziomie nastąpi lokalizacja przedsięwzięć ochrony środowiska.

Na poziomie powiatu organem realizującym działania określone w Programie jest starosta, dysponujący instrumentami prawnymi (decyzje, zezwolenia, uzgadnianie, koncesje, kontrola i monitoring, nadzór, publiczne rejestry) umożliwiającymi realizację zadań, między innymi, w zakresie: zalesień i nadzoru nad lasami nie stanowiącymi własności Skarbu Państwa, łowiectwa, ochrony przed hałasem, korzystania z zasobów wodnych, wytwarzania, składowania i transportu odpadów niebezpiecznych i innych niż niebezpieczne, procesu inwestycyjnego, związane z przedsięwzięciami mogącymi znacząco oddziaływać na środowisko.

Założone w programie działania realizowane będą również przez przedsiębiorstwa i podmioty gospodarcze przestrzennie przypisane do gminy, zobowiązane do zarządzania środowiskiem, zgodnie z wymogami obowiązującego prawa.

Innymi współrealizatorami programu będą też organy administracyjne wyższego szczebla (rządowe i samorządowe), organizacje pozarządowe (głównie w zakresie podnoszenia świadomości ekologicznej społeczeństwa), przedsiębiorcy, instytucje finansujące zadania z zakresu ochrony środowiska itp.

Odbiorcami Programu będzie społeczeństwo gminy, które poprzez wzrost wiedzy o stanie środowiska, może ją spożytkować do kontroli realizacji i efektów wdrażania Programu, do działań na rzecz ochrony środowiska na poziomie lokalnym i do osiągnięcia określonych korzyści.

7.2. Instrumenty i narzędzia realizacji programu

Cele ekologiczne określone w Programie mogą być skutecznie realizowane przez instrumenty wynikające z przepisów prawa, struktury zarządzania środowiskiem, rachunku efektywności ekonomicznej (finansowe i ekonomiczne) i polityki społecznej. Pomimo że Program nie jest aktem prawa miejscowego, wpływa na sytuację prawną podmiotów będących poza administracją. Wynika to z prawa ochrony środowiska np. z art. 186 pkt 4, który stanowi, że organ administracji nie może wydać pozwolenia na wprowadzanie do środowiska substancji lub energii, jeżeli byłoby to niezgodne m.in. z programami ochrony środowiska. Wnioskodawca nie uzyska żądanego pozwolenia, jeśli jego treść kłóciłaby się z Programem.

Instrumenty prawno-administracyjne

Instrumenty prawne to przede wszystkim decyzje administracyjne, pozwolenia, zezwolenia oceny, programy m.in.:

- decyzje o środowiskowych uwarunkowaniach;
- pozwolenia na budowę wydawane zgodnie z zapisami miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego - pozwalające na korzystanie z zasobów środowiska i wprowadzanie do środowiska substancji lub energii, koncesje na poszukiwanie złóż kopalin, pozwolenia wodnoprawne;
- oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko, jakości powietrza oraz wód powierzchniowych i podziemnych, pól elektromagnetycznych w środowisku, stanu akustycznego środowiska;
- zgody na przeznaczenie gruntów rolnych na cele nierolnicze oraz na gospodarcze wykorzystanie odpadów;
- rejestry terenów, na których występują przekroczenia dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych oraz standardowych norm jakości gleby lub ziemi, a także rezerwatów przyrody, parków krajobrazowych, parków narodowych,
- programy naprawcze i pogramy dostosowawcze takie jak: programy ochrony powietrza, ochrony środowiska przed hałasem, programy zalesień i zadrzewień, tworzone w celu doprowadzenia do przestrzegania standardów jakości środowiska, w przypadkach wskazanych w prawie ochrony środowiska lub innych przepisach szczególnych;
- plany gospodarki odpadami, plany ochrony przeciwpowodziowej.

Instrumenty administracyjne to przede wszystkim:

- plany dotyczące konkretnych obszarów m.in. miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego;
- strategie i programy branżowe respektujące wymagania ochrony środowiska;
- plany ochrony parków narodowych, parków krajobrazowych oraz rezerwatów przyrody;

Instrumenty finansowe i ekonomiczne to m.in:

- opłaty naliczane za korzystanie ze środowiska,
- administracyjne kary pieniężne,
- skutki finansowe wynikające z odpowiedzialności karnej i cywilnej,
- kredyty i dotacje z funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej,

- dotacje z europejskich funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności udzielane za pośrednictwem właściwych Programów Operacyjnych,
- zwolnienia i ulgi podatkowe;

Instrumenty społeczne

Efektywność Programu w dużej mierze uzależniona jest od społecznej akceptacji działań związanych z obowiązkiem ochrony środowiska i aktywnym działaniem społeczności zwłaszcza lokalnych. Niezbędne będą więc działania na rzecz łagodzenia konfliktów m.in. związanych z rozwojem inwestycyjnym na obszarach objętych ochroną przyrody. Narzędzia dla usprawnienia współpracy i budowania partnerstwa, tzw. “uczenie się poprzez działanie” to przede wszystkim:

- działania samorządu w zakresie dokształcania się i systemów szkoleń, interdyscyplinarnego modelu pracy, współpracy i partnerstwa w systemach sieciowych.
- budowanie powiązań władz samorządowych ze społeczeństwem poprzez:
 - udział społeczeństwa w zarządzaniu (systemy konsultacji i debat publicznych) oraz w procedurach ocen oddziaływania na środowisko;
 - wprowadzenie mechanizmów tzw. budowania świadomości (kampanie edukacyjne);
 - zapewnienie powszechnego dostępu do informacji o środowisku poprzez tworzenie baz danych o środowisku i jego zagrożeniach.

Procedura postępowania w sprawie oceny oddziaływania planowanego przedsięwzięcia na środowisko oraz przepisy prawne dotyczące pozwoleń zintegrowanych, standardów emisyjnych z instalacji, a także systemu kontroli przestrzegania przepisów prawa to narzędzia do zapobiegania i ograniczania przewidywanych negatywnych oddziaływań na środowisko. W sytuacji, gdy brak jest możliwości całkowitego uniknięcia negatywnego oddziaływania przedsięwzięć na środowisko i niebezpieczeństwa nieodwracalnego zniszczenia różnorodności biologicznej np. przy realizacji inwestycji związanych z ochrona przeciwpowodziową i inwestycji drogowych konieczne będzie zastosowanie działań kompensacyjnych.

7.3. Metody i częstotliwość przeprowadzania analizy realizacji ustaleń programu

Warunkiem osiągnięcia założonych celów ekologicznych jest: konsekwentna realizacja działań określonych w Programie, jego okresowa weryfikacja i aktualizacja wraz z oceną skutków dla środowiska. Odpowiedzialni za to są uczestnicy wdrażania Programu.

Analiza i ocena realizacji przedsięwzięć określonych w Programie prowadzona będzie za pomocą monitorowania opierającego się o dane własne, dane statystyczne (GUS i US w Rzeszowie), Państwowy Monitoring Środowiska w Rzeszowie, a także o informacje uzyskane od jednostek realizujących przepisy ustawy Prawa ochrony środowiska, w szczególności organów ochrony środowiska oraz administracji zespolonej i niezespolonej.

Monitoring będzie prowadzony w zakresie:

- zmian stanu środowiska
- stopnia realizacji przyjętych celów ekologicznych;
- ocena wykonania i przyjętych działań;
- zmiany uwarunkowań realizacji Programu.

Obowiązkiem Burmistrza Miasta i Gminy Boguchwała jest sporządzanie co 2 lata raportu z wykonania Programu, przedstawianego Radzie Gminy. Raport oraz ocena uwarunkowań realizacji Programu stanowić będą podstawą do aktualizacji strategii ochrony i poprawy stanu środowiska (przynajmniej raz na 4 lata).

Zamieszczone w Programie propozycje wskaźników monitorowania efektywności realizacji celów ekologicznych pozwolą na ocenę zmian w środowisku jakie nastąpią w wyniku realizacji działań określonych w Programie.

8.ASPEKTY FINANSOWE REALIZACJI PROGRAMU

8.1. Źródła finansowania programu

Źródła finansowania Programu ochrony środowiska będą zróżnicowane, w zależności od rodzaju i okresu przewidywanego działania, a przede wszystkim możliwości stosowania instrumentów finansowo-ekonomicznych na poziomie lokalnym.

Realizacja programu finansowana będzie ze środków:

1) publicznych, w tym:

- krajowych, pochodzących z budżetu państwa, budżetów samorządu terytorialnego, pozabudżetowych instytucji publicznych,

- zagranicznych, pochodzących, między innymi, z Funduszu Spójności, funduszy strukturalnych, Inicjatywy Wspólnoty, Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego, Norweskiego Mechanizmu Finansowego, instrumentu finansowego na rzecz środowiska LIFE+, fundacji itp.
- 2) **niepublicznych**, pochodzących z dochodów przedsiębiorstw i inwestorów, banków komercyjnych, funduszy inwestycyjnych, towarzystw leasingowych itp., w ramach których najczęstszymi formami finansowania będą:
- dotacje (tzw. granty) i subwencje właściwe,
 - zagraniczna pomoc finansowa udzielana poprzez fundacje, programy pomocowe,
 - fundusze własne inwestorów.

Ważne zadanie w finansowaniu zadań przewidzianych do realizacji w Programie odgrywać będą pożyczki i dotacje z NFOŚiGW oraz WFOŚiGW, fundusze inwestorów, środki z funduszy strukturalnych (krajowych i zagranicznych).

W latach 2007-2013 w województwie podkarpackim podział środków unijnych na działania związane z ochroną środowiska odbywać się będzie zgodnie z:

- Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Podkarpackiego na lata 2007-2013, na realizację którego przeznaczono kwotę **1,14 mld euro**;
- Programami Operacyjnymi opracowywanymi na poziomie krajowym, z których najważniejszy dla realizacji celów ekologicznych to „Infrastruktura i Środowisko” oraz „Innowacyjna Gospodarka” (m.in. dofinansowanie projektów środowiskowych w przedsiębiorstwach związanych m.in. ze zmniejszeniem wodochłonności, materiałochłonności i energochłonności) i „Kapitał Ludzki” (m.in. podnoszenie kwalifikacji administracji i służb odpowiedzialnych za ochronę środowiska oraz szkolenia związane z edukacją ekologiczną);
- programami Europejskiej Współpracy Terytorialnej oraz Europejskiego Instrumentu Sąsiedztwa i Partnerstwa (dotyczy zewnętrznych granic zewnętrznych UE): Program Polska-Słowacja (dofinansowanie ze środków EFR ma przekroczyć 85 ml euro), Program dla Europy Środkowej [ang. akronim CEP], Program Współpracy Międzyregionalnej INTERREG IV C, Program Polska – Białoruś - Ukraina (z budżetem ponad 186 mln euro);
- Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007 – 2013 – zgodnie z zaproponowanym przez MRiRW podziałem dla wybranych działań, do

województwa podkarpackiego trafi ok. 300,43 mln euro pochodzących z Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (kwota ta ulegnie zwiększeniu po dokonaniu przez MR i RW podziału na regiony środków na gospodarowanie rolniczymi zasobami wodnymi).

W latach 2007-2015 do województwa podkarpackiego może trafić 2 746,91 mln euro, w ramach działań objętych Strategią Rozwoju Kraju (w tym wartość dofinansowania unijnego wynosić może 2 291,66 mln euro).

8.2.Finansowanie przedsięwzięć przez instrumenty finansowe

Program Operacyjny "Infrastruktura i Środowisko"

„PO Infrastruktura i Środowisko” koncentruje się na działaniach o charakterze strategicznym i ponadregionalnym. Ponad 66% wydatków będzie przeznaczonych na realizację celów Strategii Lizbońskiej. W ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko (POLiŚ) realizowanych będzie 15 osi priorytetowych, w tym 6 dotyczących środowiska:

1. **Gospodarka wodno - ściekowa**
2. **Gospodarka odpadami i ochrona powierzchni ziemi**
3. **Zarządzanie zasobami i przeciwdziałanie zagrożeniom środowiska**
4. **Przedsięwzięcia dostosowujące przedsiębiorstwa do wymogów ochrony środowiska**
5. **Ochrona przyrody i kształtowanie postaw ekologicznych**
6. Drogowa i lotnicza sieć TEN-T
7. Transport przyjazny środowisku
8. Bezpieczeństwo transportu i krajowe sieci transportowe
9. **Infrastruktura energetyczna przyjazna środowisku i efektywność energetyczna**
10. Bezpieczeństwo energetyczne, w tym dywersyfikacja źródeł energii
11. Kultura i dziedzictwo kulturowe
12. Bezpieczeństwo zdrowotne i poprawa efektywności systemu ochrony zdrowia
13. Infrastruktura szkolnictwa wyższego
14. Pomoc techniczna – Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego
15. Pomoc techniczna – Fundusz Spójności

Na realizację Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko na lata 2007-2013 zostanie przeznaczonych 37,6 mld euro. Ze środków Unii Europejskiej będzie pochodziło 27,9 mln euro, w tym na sektor środowisko przeznaczono 4,8 mld euro. W ramach w/w Programu przewidziano następujące tryby wyboru projektów: indywidualny, systemowy i konkursowy. tzw „duże projekty” (w przypadku środowiska o wartości powyżej 25 mln euro) mogą ubiegać się o dofinansowanie zarówno w trybie indywidualnym jak i konkursowym.

Na liście projektów kluczowych POIŚ z terenu województw podkarpackiego nie znalazł się żaden ze zgłoszonych projektów sektora środowiskowego. Istnieje możliwość ubiegać się o dofinansowanie projektów w trybie konkursowym.

Na mocy porozumień WFOŚiGW będą pełnić rolę Instytucji Wdrażających dla projektów realizowanych w ramach Osi Priorytetowej I Gospodarka wodno-ściekowa oraz Osi Priorytetowej II Gospodarka Odpadami i Ochrona Powierzchni Ziemi, których wartość nie przekracza 25 mln euro.

Regionalny Program Operacyjny Województwa Podkarpackiego na lata 2007-2013

RPO WP będzie najbardziej istotnym dokumentem w oparciu, o który realizowane będą przedsięwzięcia ochrony środowiska o znaczeniu regionalnym i ponadlokalnym. Zaangażowanie będą środki Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w wysokości 1 136,3 mln euro, z tego ok. **18% na realizację Osi priorytetowej 4 „Ochrona środowiska i zapobieganie zagrożeniom”**. Wielkość środków przewidzianych na realizację tej osi priorytetowej została oszacowana na poziomie 200 524 910 euro, z tego 170 446 174 euro pochodzić będzie z wkładu wspólnotowego, a 30 078 736 euro z krajowych środków publicznych. Kategorie interwencji obejmują działania: 44, 45, 46, 48, 51, 53, 54, 56. Realizacja tego priorytetu będzie następować poprzez cele szczegółowe: Oś priorytetowa 4 jest komplementarna z:

- 1) innymi osiami priorytetowymi RPO WP i programami tj.:
 - Osią priorytetową 1. Konkurencyjna i innowacyjna gospodarka (wspierane będą przedsięwzięcia m.in. związane z dostosowaniem MSP do wymogów środowiskowych);
 - Osią priorytetową 2. Infrastruktura techniczna.
- 2) osiami priorytetowymi Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007 – 2013:

- Osią 3 Jakość życia na obszarach wiejskich i różnicowanie gospodarki wiejskiej,
- Osią 2 Poprawa środowiska naturalnego i obszarów wiejskich.

(w programie przewidziano realizację inwestycji o mniejszej skali finansowej dotyczących gospodarki wodno – ściekowej i zagospodarowania odpadów na obszarach wiejskich i w małych miastach);

- Osią 1 Poprawa konkurencyjności sektora rolnego i leśnego

- 3) osiami priorytetowymi Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko, w ramach, którego realizowane będą inwestycje dotyczące dużych projektów m.in. systemów kanalizacji zbiorczej i oczyszczalni ścieków w aglomeracjach o RLM większej niż 15 000, przedsięwzięcia dotyczące gospodarki odpadami służące ponad 150 000 mieszkańcom, a także większe kwotowo inwestycje związane z zachowaniem oraz ochroną różnorodności biologicznej. W niniejszej osi priorytetowej przewidziano wsparcie: przedsięwzięć dotyczących systemów kanalizacji zbiorczej i oczyszczalni ścieków w aglomeracjach do 15 000 RLM, dostarczania i uzdatniania wody, gospodarki odpadami służących mniejszej niż 150 000 liczbie mieszkańców, inwestycji związanych z zachowaniem oraz ochroną bioróżnorodności o mniejszej skali finansowej, a także wsparcie inwestycji o znacznej skali finansowej w zakresie infrastruktury przeciwpowodziowej, w tym zbiorników o pojemności powyżej 10 mln m³, wsparcie dużych projektów dotyczących zachowania i ochrony bioróżnorodności, zabezpieczenia przed innymi niż powódź zagrożeniami oraz jednostek ochotniczej straży pożarnej);
- 4) Osią priorytetową 3. Środki służące wspólnemu interesowi, Programu Operacyjnego Zrównoważony Rozwój Sektora Rybołówstwa i Przybrzeżnych Obszarów Rybackich na lata 2007 – 2013 (wsparcie finansowe na propagowanie zrównoważonej akwakultury, a także pomoc związaną z ochroną i poprawą stanu środowiska naturalnego, tam, gdzie działania dotyczą bezpośrednio gospodarki rybackiej oraz zarybienia gatunkami zagrożonymi).

**Tab.23. Środki finansowe dostępne z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2007-2013 dotyczące Osi priorytetowej 4.
Ochrona środowiska i zapobieganie zagrożeniom**

L.p.	Nr i nazwa działania oraz kod i temat priorytetowy		Środki dostępne w tys. euro
	Kod	Temat priorytetowy	
		Działanie 4.1. Infrastruktura ochrony środowiska	105 175, 316
1.	44	Gospodarka odpadami komunalnymi i przemysłowymi	17 017, 346
2.	45	Gospodarka i zaopatrzenie w wodę pitną	23 126, 137
3.	46	Oczyszczanie ścieków	47 124, 958
		Działanie 4.2 Infrastruktura przeciwpowodziowa i racjonalna gospodarka zasobami wodnymi	60 784,114
1.	45	Gospodarka i zaopatrzenie w wodę pitną	7 670,078
2.	53	Zapobieganie zagrożeniom, w tym opracowanie i wdrażanie planów i instrumentów zapobiegania i zarządzania zagrożeniami naturalnymi i technologicznymi	38 350, 389
3.	54	Inne działania na rzecz ochrony środowiska i zapobiegania zagrożeniom	5 113,385
		Działanie 4.3 Zachowanie oraz ochrona różnorodności biologicznej i krajobrazowej	19 902,097
1.	48	Zintegrowany system zapobiegania i kontroli zanieczyszczeń	4 775, 220
2.	51	Promowanie bioróżnorodności i ochrony przyrody (w tym Natura 2000)	2 735,320
3.	56	Ochrona i waloryzacja dziedzictwa przyrodniczego	4 079,800
		Działanie 4.4 Zwalczanie i zapobieganie zagrożeniom	27 196,191
1.	53	Zapobieganie zagrożeniom (w tym opracowanie i wdrażanie planów i instrumentów zapobiegania i zarządzania zagrożeniami naturalnymi i technologicznymi)	14 317,479
2.	54	Inne działania na rzecz ochrony środowiska i zapobiegania zagrożeniom	6 136, 062

8.3. Nakłady na realizację programu

Zapotrzebowanie na środki finansowe niezbędne do realizacji przedstawionych w Programie celów polityki ekologicznej na obszarze gminy Boguchwała przedstawia poniższa tabela.

Tab. 24. Nakłady na realizację Programu Ochrony Środowiska Gminy

Nazwa projektu	Wartość całkowita projektu (w PLN)	Lata realizacji	Źródła finansowania
infrastruktura wodociągowa i kanalizacyjna	50 000,00 zł	2012	Budżet gminy
drogi publiczne powiatowe	453 689,00 zł	2012	Budżet gminy
drogi publiczne gminne	2 465 551,00 zł	2012	Budżet gminy
gospodarka ściekowa i ochrona wód	150 000,00 zł	2012	Budżet gminy
oświetlenia ulic, placów i dróg	858 000,00 zł	2012	Budżet gminy
Kontynuacja akcji utylizacji azbestu na terenie gminy	wg dostępnych środków	proces ciągły	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska oraz Budżet gminy

Uwaga: Nakłady ponoszone na ochronę środowiska w gminie Boguchwała pochodzące ze środków przedsiębiorstw instytucji rządowych i samorządowych oraz innych podmiotów o charakterze ponadlokalnym będących poza administracją gminy z uwagi na brak możliwości ich oszacowania, nie zostały uwzględnione w niniejszej tabeli.

9. ANALIZA ODDZIAŁYWANIA PROGRAMU NA ŚRODOWISKO

Podstawą prawną wykonania prognozy oddziaływania na środowisko projektu aktualizacji Programu ochrony środowiska są przepisy ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz.U.2008 nr 199 poz.1227).

Do przeprowadzenia analizy wpływu skutków realizacji programu ochrony środowiska wykorzystane zostały w głównej mierze dane gminy Boguchwała, dane szacunkowe oraz informacje zawarte w innych dokumentach strategicznych gminnych, powiatowych, wojewódzkich i krajowych.

Z przeprowadzonej analizy zapisów w projekcie /pod kątem wpływu na środowisko/ ww. dokumentu wynika, że:

- określone w projekcie Programu priorytety i cele ekologiczne oraz działania wpisują się w cele ochrony środowiska, określone na poziomie krajowym, wojewódzkim i powiatowym;
- przeprowadzona analiza i ocena działań w ramach priorytetów ekologicznych pozwala na stwierdzenie, że generalnie ich realizacja spowoduje poprawę bezpieczeństwa ekologicznego i jakości środowiska, a także przyczyni się do zachowania różnorodności biologicznej i dziedzictwa kulturowego;
- realizacja wyszczególnionych w Programie przedsięwzięć wpłynie na ograniczenie zużywania zasobów środowiskowych, a zaniechanie realizacji działań określonych w priorytetach ekologicznych prowadzić będzie do pogorszenia stanu środowiska i pogorszenia jakości życia mieszkańców gminy.

Program jest dokumentem, który służy poprawie stanu środowiska i jego ochronie. W instrumentach realizacji Programu podkreślono rolę procedury postępowania w sprawie oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko, pozwoleń, standardów emisyjnych z instalacji, a także systemu kontroli przestrzegania przepisów prawa w zapobieganiu i ograniczaniu przewidywanych negatywnych oddziaływań na środowisko.

Dla wszystkich przedsięwzięć przewidywanych do realizacji w projekcie Programu bezpośrednie oddziaływanie na środowisko będzie miało charakter lokalny. Uciążliwości dla środowiska mogą wystąpić jedynie na etapie realizacji inwestycji i będą miały charakter krótkotrwały. W głównej mierze realizowane przedsięwzięcia będą proekologiczne. /naprawa i polepszenie stanu nawierzchni dróg, budowa systemów kanalizacji i oczyszczania ścieków, przedsięwzięcia związane z wykorzystaniem energii odnawialnej, usprawnienie

i uszczelnienie systemu gospodarowania odpadami. W przypadku innych przedsięwzięć, realizowanych przez podmioty gospodarcze obowiązywać będzie przewidziana prawem procedura, która wyeliminuje inwestycje generujące zanieczyszczenia w stopniu znaczącym, bądź też takie, które nie stosują najlepszych dostępnych technik i nieekonomicznie wykorzystują zasoby środowiskowe.

Ograniczenie niekorzystnego oddziaływania w/w przedsięwzięć na środowisko powinno być efektem właściwego wyboru przedsięwzięć (opartego o proekologiczne kryteria). Realizacja Programu będzie korzystnie wpływać na obszar Natura 2000 „*Wisłok Środkowy z Dopływami*” - jako potencjalny Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk. Na obszarach objętych ochroną przyrody - Ropczycko-Sędziszowski Obszar Chronionego Krajobrazu, konieczna będzie szczegółowa analiza wszelkich oddziaływań przedsięwzięć na środowisko, co odbywać się będzie na etapie wydawania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach.

10. UDZIAŁ SPOŁECZEŃSTWA W OPRACOWANIU PROGRAMU

Zgodnie z ustawą z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz.U. 2008 nr 199 poz.1227) Burmistrz Miasta i Gminy Boguchwała zapewni możliwość udziału społeczeństwa w postępowaniu, którego przedmiotem jest opracowanie i przyjęcie Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Miejsko-Wiejskiej Boguchwała, w tym możliwość udziału społeczeństwa w sprawie oceny oddziaływania na środowisko projektu Programu. Na stronach internetowych oraz tablicy ogłoszeń Urzędu Miejskiego w Boguchwale zamieszczone zostanie ogłoszenie o możliwości zapoznania się z projektem Programu Ochrony Środowiska a także ogłoszenie o możliwości składania uwag i wniosków do projektów tych dokumentów. Organ opracowujący projekt dokumentów zgodnie z obowiązującym prawem wyznaczy co najmniej 21- dniowy termin składania wniosków i uwag.

11. METODY KONTROLI PROGRAMU

Warunkiem osiągnięcia założonych celów ekologicznych jest: konsekwentna realizacja działań określonych w Programie, jego okresowa weryfikacja i aktualizacja wraz z oceną skutków dla środowiska. Odpowiedzialni za to są uczestnicy wdrażania Programu. Zarządzanie, realizacja i kontrola Programu na poziomie gminnym, prowadzone będą przez administrację gminną oraz przez inne instytucje (w zakresie i poprzez instrumenty określone

ustawami). Analiza i ocena realizacji przedsięwzięć określonych w Programie prowadzona będzie przy pomocy monitoringu opierającego się o dane własne gminy, dane statystyczne (GUS i US w Rzeszowie), raporty Państwowego Monitoringu Środowiska (w tym WIOŚ w Rzeszowie), a także o informacje uzyskane od jednostek realizujących przepisy ustawy Prawa ochrony środowiska, w szczególności organów ochrony środowiska oraz administracji zespolonej i niezespolonej.

Monitoring będzie prowadzony w zakresie:

- zmian stanu środowiska
- stopnia realizacji przyjętych celów ekologicznych;
- oceny wykonania i przyjętych działań;
- zmiany uwarunkowań realizacji Programu.

Zamieszczone w Programie propozycje wskaźników monitorowania efektywności realizacji celów ekologicznych pozwolą na ocenę zmian w środowisku jakie nastąpią w wyniku realizacji działań określonych w Programie.

Obowiązkiem Burmistrza Miasta i Gminy Boguchwała jest sporządzanie co 2 lata raportu z wykonania Programu, przedstawianego Radzie Miejskiej. Raport oraz ocena uwarunkowań realizacji Programu stanowić będą podstawą do aktualizacji strategii ochrony i poprawy stanu środowiska (przynajmniej raz na 4 lata).

12.UŻYTE SKRÓTY

- EFS - Europejski Fundusz Społeczny
- EMAS - Europejski System Ekozarządzania i Audytu (ang. Eco-Management and Audit Scheme)
- GMO – Genetycznie Modyfikowane Organizmy
- GPGO – Gminny Program Gospodarki Odpadami
- GPOŚ – Gminny Program Ochrony Środowiska
- GUS – Główny Urząd Statystyczny
- JST – jednostki samorządu terytorialnego
- KFD – Krajowy Fundusz Drogowy
- KPOŚK – Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych
- LP – Lasy Państwowe
- MPZP – Miejscowe Plany Zagospodarowania Przestrzennego
- MRiRW – Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi
- ODR – Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Boguchwale
- PAE – Podkarpacka Agencja Energetyczna
- PGNiG – Polskie Górnictwo Naftowe i Gazownictwo S.A.
- PK – Park Krajobrazowy
- PMŚ – Państwowy Monitoring Środowiska
- PN – Park Narodowy
- PO – Program Operacyjny
- PROW – Program Rozwoju Obszarów Wiejskich
- PUW – Podkarpacki Urząd Wojewódzki
- RPO WP - Regionalny Program Operacyjny Województwa Podkarpackiego na lata 2007-2013
- RARR – Rzeszowska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A. Rzeszów
- SIGOP - System Informatyczny Gospodarki Odpadami Przemysłowymi
- WIOŚ – Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Rzeszowie
- PPOŚ – Powiatowy Program Ochrony Środowiska
- WPOŚ – Wojewódzki Program Ochrony Środowiska
- WSSE – Wojewódzka Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Rzeszowie
- US – Urząd Statystyczny w Rzeszowie
- ZPORR – Zintegrowany Program Operacyjny Rozwoju Regionalnego

13. WAŻNIEJSZE MATERIAŁY ŹRÓDŁOWE

1. Bank Danych Regionalnych, <http://www.stat.gov.pl>;
2. Decyzja NR 1600/2002/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 22 lipca 2002 r. ustanawiająca Szósty wspólnotowy program działań w zakresie środowiska naturalnego. (Dz. U. L 242);
3. Obowiązujące przepisy prawne;
4. Ocena roczna jakości powietrza w województwie podkarpackim w roku 2006, 2007. WIOŚ Rzeszów 2006r., 2007 r.;
5. Ochrona Środowiska 2004, 2005, 2006, 2007 GUS Warszawa 2004;
6. Ochrona Środowiska w Województwie Podkarpackim w latach 2004-2006, US Rzeszów, 2007;
7. Polityka Ekologiczna Państwa na lata 2007-2010 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2011-2014, Ministerstwo Środowiska, Warszawa, grudzień 2006 (projekt);
8. Strategia rozwoju województwa podkarpackiego na lata 2007-2020”
9. „Plan zagospodarowania przestrzennego województwa podkarpackiego”
10. „Regionalny Program Operacyjny Województwa Podkarpackiego na lata 2007-2013”
11. „Programu ochrony środowiska województwa podkarpackiego na lata 2008-2011”,
12. Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko, Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia na lata 2007-2013, (2006) i indykatorywny wykaz indywidualnych projektów kluczowych (z 27.02.2007 r.), MRR Warszawa;
13. Raporty o stanie środowiska województwa podkarpackiego 2003, 2004, 2005, 2006, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska, Rzeszów;
14. Rocznik Statystyczny Województwa Podkarpackiego, Rzeszów 2007r.;
15. Rocznik Statystyczny Województwa Podkarpackiego w 2006r. i 2007r. -US w Rzeszowie;
16. „Rolnictwo w 2006 r.” – GUS, Warszawa 2007;
17. „Strategia gospodarki wodnej, 2005, MŚ, Warszawa, dokument przyjęty przez Radę Ministrów w dniu 13 września 2005 r.;
18. Strategia gospodarki wodnej, projekt aktualizacji strategii, 2006, Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej, Warszawa;
19. Strategia rozwoju województwa podkarpackiego 2020, Rzeszów 2005;
20. Województwo podkarpackie – podregiony, powiaty, gminy – US w Rzeszowie, 2006r.;

Ponadto wykorzystano materiały informacyjne zamieszczane na oficjalnych stronach internetowych organów i instytucji związanych z ochroną środowiska i innych jednostek realizujących zadania ochrony środowiska m.in. **www.wios.rzeszow.pl** – monitoring jakości wód powierzchniowych i podziemnych w 2006r., **www.mos.gov.pl** - oficjalna strona Ministerstwa Środowiska o obszarach Natura 2000: dokumenty krajowe i zagraniczne, bazy danych, aktualności, **www.mrr.gov.pl** – oficjalna strona Ministerstwa Rozwoju Regionalnego), a także wiele innych dokumentów i opracowań.